

**DIAGNÓSTICO SOCIOECONÓMICO
DO CONCELLO DE
SALCEDA DE CASELAS**

Marzo de 2006

ÍNDICE

1	INTRODUCCIÓN	4
1.1	Metodoloxía	4
1.2	Apuntamento histórico	5
2	ENCADRE TERRITORIAL E ADMINISTRATIVO	6
2.1	Situación do concello dentro da MAIV e da provincia de Pontevedra	6
2.2	Estrutura parroquial.....	7
2.3	Entidades de poboación	8
3	RECURSOS NATURAIS	9
3.1	Solo	9
3.2	Características climáticas.....	10
A)	Precipitacións.....	11
B)	Temperaturas	12
C)	Amplitude térmica	12
3.3	Vexetación.....	13
3.4	Relevo	14
3.5	Ríos	14
3.6	Zonas de interese natural	15
4	RECURSOS CULTURAIS E PATRIMONIO	16
4.1	Patrimonio histórico e arqueolóxico.....	16
4.2	Patrimonio arquitectónico	17
4.3	Patrimonio etnográfico	18
4.4	Recursos turísticos.....	20
5	ORGANIZACIÓN DO TERRITORIO, INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS	23
5.1	Planeamento urbanístico vixente	23
5.2	Infraestruturas de comunicación.....	23
5.3	Centros educativos	25
5.4	Servizos sociais.....	25
6	POBOACION E VIVENDA	27
6.1	Efectivos poboacionais.....	28
A)	Poboación segundo sexo e distribución parroquial.....	28
B)	Densidade demográfica.....	29
C)	Poboación segundo lugar de nacemento e residencia	30
D)	Poboación segundo nacionalidade	31
E)	Evolución demográfica	32
6.2	Estrutura da poboación.	33
A)	Pirámide de poboación	33
B)	Distribución da poboación por grandes grupos de idade	34
C)	Idade media da poboación	35
D)	Índice de Dependencia Global, Senil e Xuvenil.....	36
E)	Índice de recambio da poboación activa, envellecemento e sobreenvellecemento.....	37

6.3	Movementos naturais da poboación.....	39
A)	Nacementos, casamentos e defuncións.....	39
B)	Taxas brutas de natalidade, nupcialidade e mortalidade	40
C)	Saldo vexetativo.....	41
6.4	Movementos migratorios.	42
A)	Emigración.....	42
B)	Inmigración.....	44
C)	Saldo migratorio.....	47
6.5	Nivel de formación da poboación.....	49
A)	Nivel de estudos da poboación.....	50
B)	Taxa de analfabetismo	51
C)	Tipo de estudos da poboación.....	53
D)	Lugar de estudo da poboación	54
E)	Educación non universitaria	55
6.6	Vivenda.....	55
A)	Tipo de vivenda.....	55
B)	Réxime de tenza da vivenda.....	56
C)	Principais problemas da vivenda e do contorno.....	57
D)	Residentes e tamaño medio da vivenda	58
7	MERCADO DE TRABALLO	59
7.1	Actividade	61
7.2	Ocupación.....	63
7.3	Desemprego	68
7.4	Promoción do Emprego	73
A)	Actividades desenvolvidas en relación as políticas activas de emprego.....	73
B)	Axudas e subvencións para a creación de emprego.....	75
C)	Accións de desenvolvemento rural	76
8	ECONOMÍA E SECTORES ECONÓMICOS.....	77
8.1	Nivel de renda e outros parámetros de desenvolvemento	78
A)	Nivel de renda	78
B)	Outros parámetros de desenvolvemento	80
8.2	Sectores produtivos e actividade económica	82
A)	Sector primario	84
B)	Sector secundario	87
C)	Sector terciario	89
9	TERCEIRO SECTOR	94
10	DAFO XERAL DE SALCEDA DE CASELAS	96
11	PROPOSTAS E ACTUACIÓNS	98

1 INTRODUCCIÓN

1.1 Metodoloxía

O presente documento de traballo inclúese dentro da medida “Desenvolvemento do territorio” que integra o actual proxecto de UPD. O obxectivo desta medida é poder implantar estratexias e proxectos que traten de potenciar aspectos específicos e xerais dun territorio. As accións relacionadas con esta medida están dirixidas a obtención de información, investigación e análise do contorno de cara a definición de proxectos.

Este traballo é unha desas accións e ten como obxectivo servir de instrumento que fundamente calquera estratexia de actuación no territorio e tomar decisións en materia de desenvolvemento e emprego a raíz da análise pormenorizada do espazo socioxeográfico. Para acadalo definiuse a realización dunha Análise e Diagnóstico do Territorio (no sucesivo, ADT) de cada un dos concellos da MAIV, nos que a través de diferentes fases se obteña unha visión o máis axustada posible sobre as potencialidades do territorio, e neste caso, do concello de Salceda de Caselas.

A través das seguintes páxinas descríbense os resultados da primeira das fases do diagnóstico que se inclúen nos ADT, correspondente co inventario de recursos e elementos valorizables existentes no concello. Esta é unha análise detallada do territorio a través dos elementos que integran o sistema social, cultural, natural, e económico, permitindo ver os usos que del se fan.

A sistematización da información agrúpase en 10 temáticas, que inclúen una serie de indicadores. As 10 áreas nas que agrupamos a información son:

- ENCADRE TERRITORIAL E ADMINISTRATIVO
- RECURSOS NATURAIS
- RECURSOS CULTURAIS E PATRIMONIO
- ORGANIZACIÓN DO TERRITORIO, INFRAESTRUCTURAS E EQUIPAMENTOS
- POBOACIÓN E VIVENDA
- MERCADO DO TRABALLO
- ECONOMÍA E SECTORES ECONÓMICOS.
- TERCEIRO SECTOR
- ANÁLISE DAFO
- PROPOSTAS DE DESENVOLVEMENTO E ACTUACIÓNS NO EIDO DO EMPREGO

Os datos obtivéronse do Instituto Galego de Estatística (IGE), do Instituto Nacional de Estadística (INE), de diversas fontes públicas e privadas e do propio concello de Salceda de Caselas. A partir desa información, creáronse bases de datos e obtivéronse indicadores que facilitan o coñecemento do territorio no seu conxunto. Así mesmo a análise complementase coa comparación dos datos

obtidos para Salceda de Caselas cos da AMV, Pontevedra e Galicia, de xeito que se comprenda mellor a evolución histórica, o momento actual e o futuro do concello.

A segunda fase do presente ADT, consistirá nunha análise cualitativa a partir da consulta aos técnicos dos concellos e doutras persoas representantes do territorio nos seus diferentes ámbitos. O obxectivo é ampliar a información existente nas fontes consultadas e sistematizada neste documento coas percepcións dos axentes socioeconómicos que actúan no territorio. Para acadar esa información, deseñaranse ferramentas para a recollida de datos, dirixidas ás persoas que de identifiquen relevantes para a análise.

O inventario de recursos complementábase cunha análise DAFO e cunha primeira achega de propostas de desenvolvemento e actuacións concretas no ámbito do emprego.

Por último, e para completar o ADT do concello de Salceda de Caselas, os axentes implicados no seu desenvolvemento, revisarán o traballo realizado, de xeito que, ao incorporar as súas achegas ao documento e baseándose no seu coñecemento e implicación co territorio, as propostas e conclusións obtidas resulten máis axustadas realidade do concello.

1.2 Apuntamento histórico

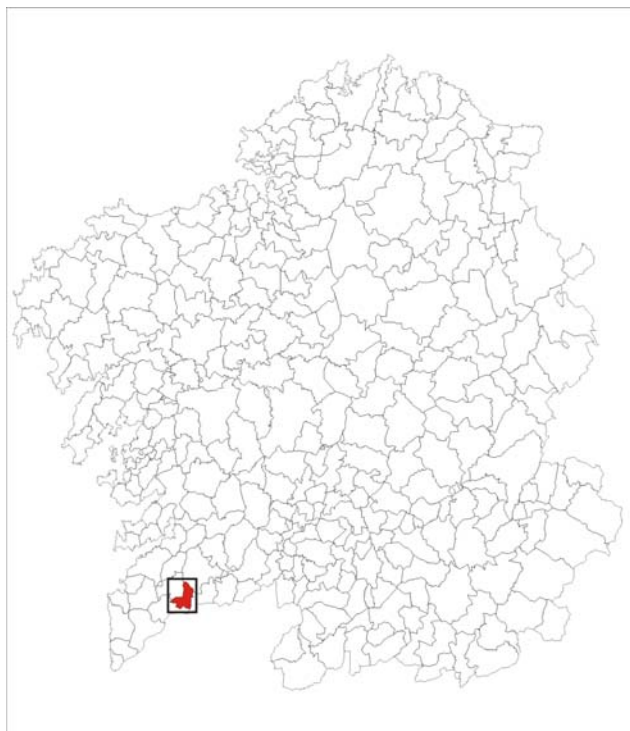
A orixe do nome do municipio búscase no de Santa María de Saliceta, mosteiro de monxes e monxas fundado no ano 914. Este mosteiro foi triste refuxio de Aragonta, que foi repudiada polo seu esposo Ordoño Segundo, ambos fundadores do mesmo e sobre o que se levanta a actual igrexa parroquial do século XVIII.

A partir do Real decreto de 23 de xullo de 1835, dentro do partido xudicial de Tui, configúrase o que será concello constitucional de Salceda de Caselas, composto polas sete parroquias que o integran na actualidade: Santa María de Salceda, capitalidade do mesmo, San Xurxo de Salceda, San Martiño de Picoña, San Xusto e Pastor de Entienza, San Estevo de Budiño, San Tomé de Parderrubias e San Vicente de Soutelo. Nestas parroquias residían daquela 524 veciños e aproximadamente 2.100 habitantes.

2 ENCADRE TERRITORIAL E ADMINISTRATIVO

2.1 Situación do concello dentro da MAIV e da provincia de Pontevedra

O concello de Salceda de Caselas localízase no suroeste da comunidade galega entre as coordenadas xeográficas 42° 08' 57'' 9 Norte, 42° 03' 40'' Sur, 8° 32' 2'' 2 Leste e 8° 38' 15'' 3 Oeste.

Administrativamente está adscrito á provincia de Pontevedra, situándose no centro-Sur da mesma. O concello pertence ao Partido Xudicial de O Porriño e á Diocese de Vigo-Tui.

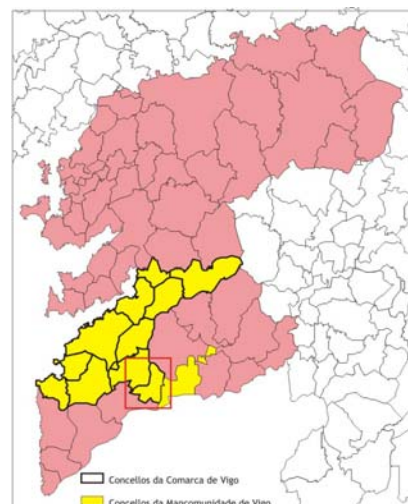
Limita ao Norte co concello de Ponteareas, ao Sur co de Tui, ao Leste co de Salvaterra de Miño, e ao Oeste cos de Tui e O Porriño.

Presenta unha superficie de 35,9 km² ao longo da que se reparten un total de sete parroquias, polas que se distribúen un total de cen entidades menores de poboamento,

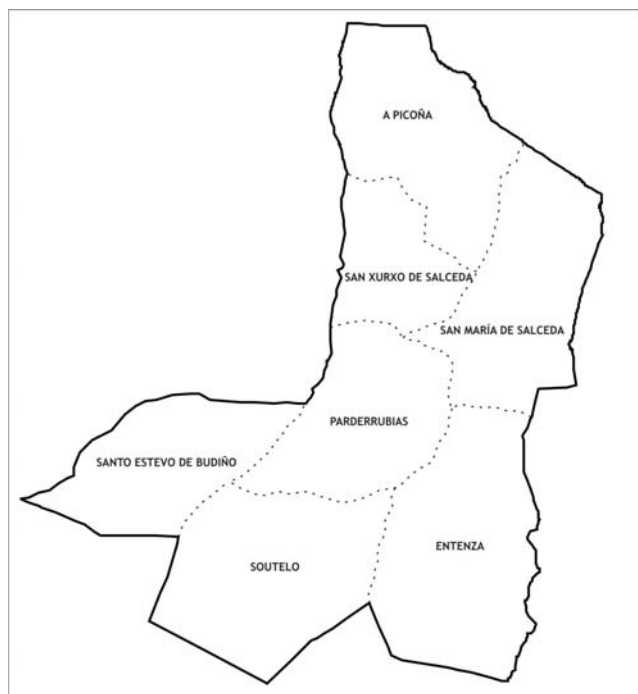
nas que residen 7.176 habitantes de feito, o que da unha densidade de preto de 200 hab./km².

O concello sitúase ao Surlleste da Área Metropolitana de Vigo. Ademais de estar integrado dentro da Comarca e da Mancomunidade da Área Intermunicipal de Vigo, tamén forma parte da Mancomunidade do Condado, xunto cos concellos de Mondariz, Ponteareas e Salvaterra de Miño.

Presenta altitudes que van dende os pouco máis de 440 m., principalmente na parroquia de A Picoña, ata puntos no que o relevo presenta unha altitude lixeiramente superior ao do nivel do mar, na parroquia de Santo Estevo de Budiño.

2.2 Estrutura parroquial

A superficie do concello de Salceda de Caselas estrutúrase en sete parroquias polas que se localizan un total de cen entidades menores de poboación. Segundo a extensión que presentan, a parroquia máis grande é a de Entenza, con pouco preto de 6,5 Km², seguida de Santa María de Salceda con 5,84 Km², e as de A Picoña e Soutelo con 5,6 e 5,3 Km² aproximadamente. As que presentan un menor tamaño son as de San Xurxo de Salceda (3,22 Km²), Santo Estevo de Budiño (4,63 Km²) e Parderrubias (4,79 Km²).

Segundo o número de entidades que se asenta en cada parroquia, sobresa a de Entenza con 25 núcleos de poboación, seguida de Santa María de Salceda con 24, e Santo Estevo de Budiño con 14. Das que

presentan un número de entidades máis baixo destacan San Xurxo de Salceda, e Soutelo con 7 e 9 respectivamente.

As características que presenta o relevo de Salceda de Caselas, coa presenza do val do río Caselas na metade L. e pequenos outeiros na metade S., da lugar a que os núcleos se asenten nos lugares cun relevo máis chairos e con menores pendentes. É por iso que as parroquias cun maior número de entidades son aquelas que posúen un relevo menos contrastado e cunhas formas máis planas.

A todos os efectos, a parroquia máis importante é a de Santa María de Salceda, xa que nela é onde se localiza a vila que exerce de capital municipal ademais de ser na que residen un maior número de habitantes, 2.798. Ademais, da súa capital municipal parten unha serie de estradas que a comunican co resto do territorio, aínda que é na parroquia de Santo Estevo de Budiño pola que pasan as principais vías de comunicación, a estrada nacional N-550, a Autovía A-55 e a vía férrea, aproveitando a existencia dun relevo máis aplanado.

Así, dos 8.375 habitantes de feito do concello, 3.190 viven na parroquia de Santa María de Salceda, sendo o núcleo de Esfarrapada o que concentra un maior número de residentes cun total de 2.200. Isto confire á parroquia unha densidade de 546,2 hab./km². Seguen en importancia, segundo a súa densidade demográfica, as parroquias de San Xurxo de Salceda (245,6 hab./km²), Parderrubias (198,9 hab./km²) e Santo Estevo de Budiño (134,5 hab./km²). Mentres que as de Soutelo e A Picoña

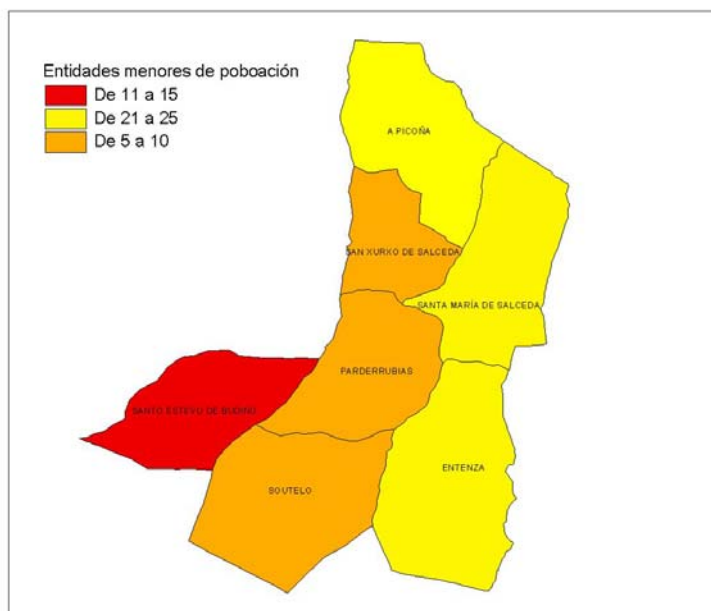

son as que presentan unha menor densidade demográfica con 85 e 91,96 hab./km², respectivamente.

Pódese apreciar unha clara influencia da morfoloxía do terreo á hora de localizar tanto os núcleos de poboación como á hora de que a xente se asente un ou noutro lugar. Así, as parroquias centrais e do S. son as que presentan unhas maiores densidades demográficas, favorecidas por un relevo máis plano e con menores pendentes, mentres que as situadas no extremo NL., onde o terreo comeza a aumentar a súa altitude e as pendentes son maiores, presentan unha densidade de poboamento máis baixa.

2.3 Entidades de poboación

As entidades menores atópanse espalladas por todo o territorio municipal, aínda que as parroquias que presentan unha topografía máis aplanada e con menos pendentes son as que rexistran un maior número de núcleos. Así, por toda a metade L. o relevo está articulado polo val do río Caselas, que se vai abrindo dende o NO. cara o SL., deixando na súa parte baixa formas suaves que foron aproveitadas pola poboación para fixar as súas residencias, configurando deste xeito os núcleos de poboamento. Este feito leva a que a parroquia de Entenza, con 25 núcleos de poboación e situada ao S.

da parroquia de Santa María de Caselas, presente un relevo chá na súa metade oriental mentres que polo O. Sitúanse unha serie de outeiros que aumentan a altitude e a pendente do relevo, dificultando o asentamento dos núcleos. Segue a ésta a parroquia Santa María de Caselas que posúe 24 núcleos de poboación. Con 14 núcleos de poboación está a San Estevo de Budiño, no SO. do territorio, que tamén se caracteriza por un relevo moi chairo, feito que foi aproveitado para trazar as principais vías de comunicación, como a autoestrada A-55, a estrada nacional N-550 e a vía férrea.

A partires de aquí, nótase a influencia do relevo no número de asentamentos de cada parroquia. Das que menos núcleos posúen, a única nota discordante preséntaa a parroquia de A Picoña, que a pesares de formar parte da cabeceira do val do Caselas, que conforma un val pechado e cunhas

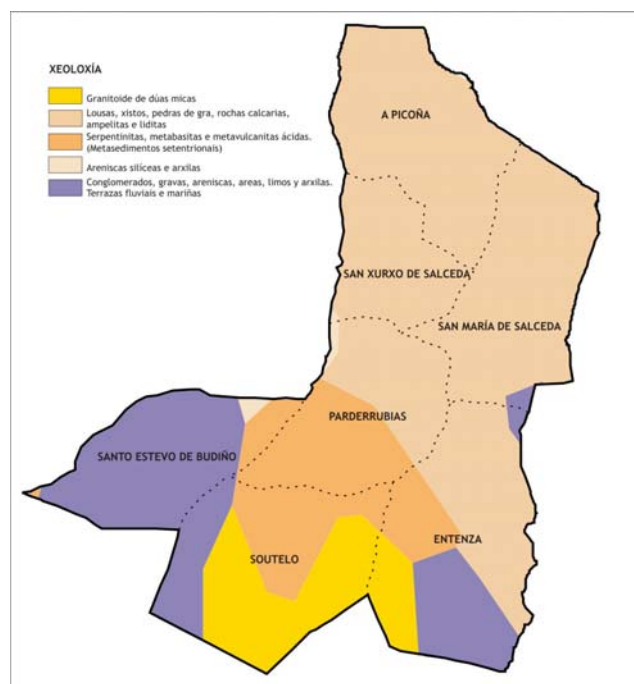
fortes pendentes, é a que presenta un maior número de entidades cun total de 11. O resto caracterízase pola presenza de outeiros que configuran un relevo contrastado que aumentan a súa altitude e pendente. Así, San Xurxo de Salceda, Soutelo e Parderrubias albergan a un total de 7, 9 e 10 núcleos respectivamente.

O núcleo máis poboado é o de Esfarrapada (Santa María de Caselas), no que residen máis de 2.200 persoas. Ségueno, aínda que cunha diferenza moito maior, os núcleos de Vendanova (San Xurxo de Caselas) con 308 residentes, Revolta (Parderrubias) con 278 habitantes, Cerquiño (Santo Estevo de Budiño) con 176 e Fontáns (Parderrubias) con 159. A maior parte do resto dos núcleos presentan menos de 100 residentes, destacando como os menos poboados os de Rertorta (Santa María de Caselas) con 3 veciños, Outeiro (Entenza) con 5, e os de Ameixeira, Donelle, Aldegolle e Corisca, todos na parroquia de Santo Estevo de Budiño, o primeiro con 5 residentes, os dous seguintes con 8 e o último con 9.

Así pódese apreciar como os núcleos situados máis cara o centro e N. do concello albergan un maior número de persoas, mentres que algúns pobos situados no SO. e SL. do territorio, principalmente nas parroquias de Santo Estevo de Budiño e Entenza, presentan un menos residentes.

3 RECURSOS NATURAIS

3.1 Solo

Na metade N. do concello predominan as lousas, xistos, pedras de gra, rochas calcarias, ampelitas e liditas, da familia dos granitos calcoalcalinos. Destes, sobresaen as facies de granodiorita biotítico-anfibólica de grao fino a medio, con fenocristais dispersos, cunha composición mineral que se corresponde con cuarzo, feldspato potásico, plagioclasa, biotita e anfíbol monoclinico.

Nos extremos O., SO. e SL., así como unha pequena área do L., o solo está formado por conglomerados, gravas, areniscas, areas, limos y arxilas, terrazas fluviais e mariñas, froito da influencia dos cursos fluviais, caracterizándose pola presenza de depósitos aluviais-colviais, terrazas cunha

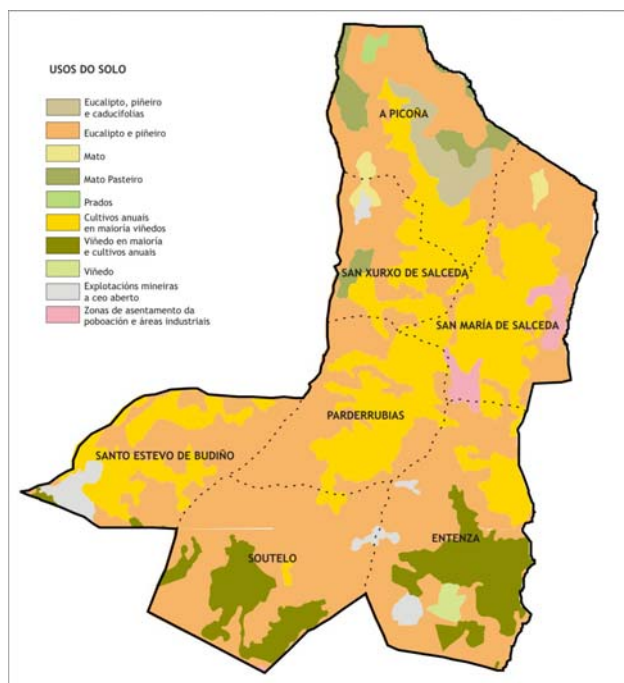
profundidade de 0 a 10 e que poden chegar aos 70 m. no SO. O S. de Salceda de Caselas aséntase

sobre granitos de dúas micas pouco deformados. A zona central aséntase sobre metasedimentos, dos que destacan as Serpentinitas, metabasitas e as metavulcanitas ácidas.

No que se refire aos usos do solo, as especies arbóreas ocupan a maior parte da superficie do concello de Salceda de Caselas, sobresaíndo os bosques mixtos de eucaliptos e piñeiros. A vexetación autóctona, a penas ten presenza algunha.

Na parte central, localízase unha ampla extensión dedicada a cultivos anuais, destinados preferentemente ao viñedo, sendo importante o espazo que ocupa nas parroquias de Santa María de Salceda, Parderrubias e Santo Estevo de Budiño. Nas parroquias do S. (Soutelo e Entenza) predomina o cultivo de viñedos, mentres que nas do N. pódense atopar pequenas ares de mato e mato-pasteiro. Repartidas pola superficie municipal existen pequenas áreas ocupadas por explotacións mineiras a ceo aberto, sendo importante presenza destas na parroquia de Santo Estevo de Budiño, así como nas de Entenza e San Xurxo de Salceda.

Na parroquia de Santa María de Salceda é na única na que sobresaie a densidade edificativa, debido ao incremento dos residentes que levou a un aumento da edificación, coa conseguinte expansión urbana e a interconexión do núcleos.

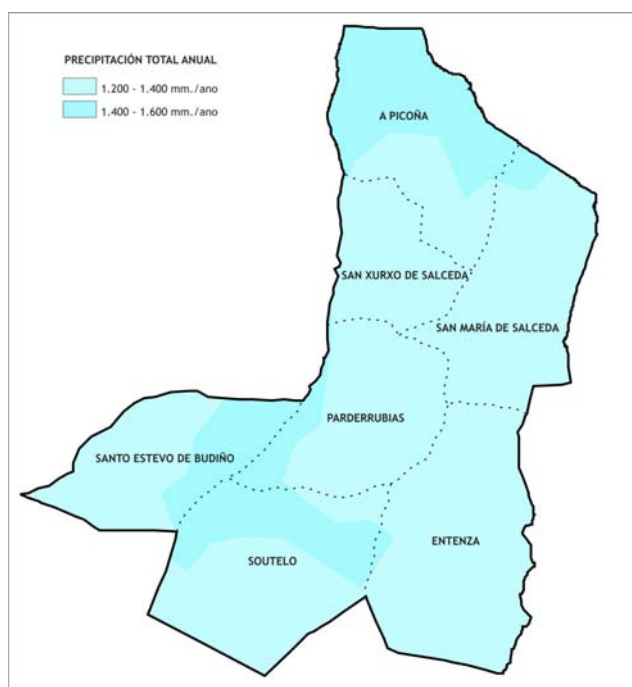
3.2 Características climáticas

A localización xeográfica de Salceda de Caselas no SL. da Mancomunidade de Vigo, e próximo á ría de Vigo, fai que dispoña dun dominio climático oceánico húmido. As temperaturas son suaves durante todo o ano cunha media que supera os 15°C en xeral, mentres que as precipitacións son frecuentes e abondosas ao longo do ano, agás nos meses de verán, cun total que poden acadar os 1.300 mm. e unha amplitude térmica de preto de 12,5°C.

A) Precipitacións

A situación do concello e as características do seu relevo fan que as precipitacións recollidas estean entre os 1.200 e os abondosas e practicamente uniformes en todo o seu territorio. Soamente nas parroquias situadas máis cara o L. a influencia do relevo provoca un aumento no total de auga de choiva recollida.

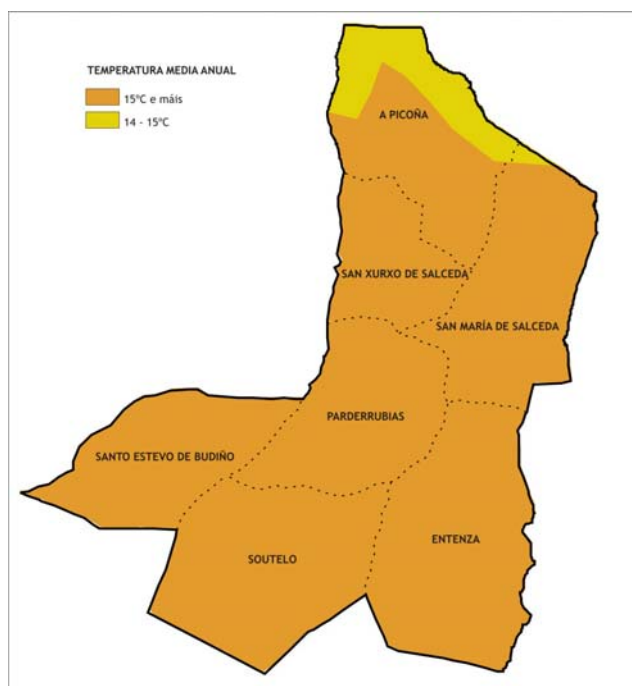
Ao longo do ano, a precipitación total recollida na meirande parte do territorio está entorno aos 1.200-1.400 mm. Soamente a altitude do relevo provoca un aumento das choivas. Así, no N., na parroquia de A Picoña, o aumento da altitude do relevo, por riba dos 250 m. aproximadamente, xera un incremento das precipitacións ata os 1.500 mm., ao igual que unha franxa situada entre as parroquias de Soutelo, Santo Estevo de Budiño e Parderrubias, nunha serie de outeiros que aumentan a pendente do relevo e que unha vez superados os 150 m., aproximadamente, provoca un incremento da choiva recollida.

Deste xeito, e a pesares de que o relevo non presenta grandes contrastes, o aumento progresivo da súa altitude parroquia máis setentrional, así como nas do S., leva consigo o incremento das precipitacións recollidas.

Por estacións, a época de maior pluviosidade é a de outono, destacando os meses de novembro e decembro nos que se recollen entre 200 e 250 mm., namentres que o verán é a estación na que se recolle unha menor cantidade de auga, sendo xullo o mes máis seco con menos de 50 mm., seguido de xuño e agosto nos que se recollen entre 50 e 100 mm.

B) Temperaturas

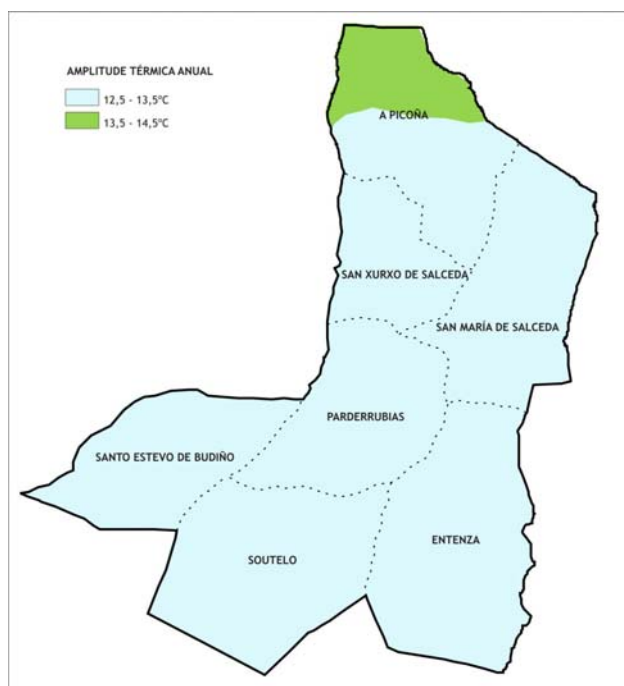
As características do relevo de Salceda de Casela, así como a súa localización xeográfica, condiciona a temperatura media que acada este territorio. A pesares de non existir grandes desniveis topográfico, e elevación progresiva do terreo no N. do concello provoca un descenso das temperaturas. Así, a media anual do concello, en xeral, está por riba dos 15°C. Soamente descende un pouco no N., onde se rexistran as maiores elevación do territorio, presentando medias de entre 14 e 15°C.

Os meses que rexistran os maiores valores son os de xullo e agosto, con medias que roldan os 20°C., seguidos de xuño e setembro nos que non se superan as 18°C. Pola contra, o mes máis frío é o de xaneiro, con valores medios de entre 8 e 9°C., seguidos de decembro e febreiro onde non se superan os 10°C.

C) Amplitude térmica

A amplitude térmica anual indica a diferenza existente entre a temperatura media máxima e a temperatura media mínima acadada ao longo do ano. A distribución que presenta é semellante á das precipitacións totais e á da temperatura media. Pódese volver a apreciar como o relevo é o principal factor que intervéen na variación dos contrastes de temperatura no concello de Salceda de Caselas.

A práctica totalidade do concello presenta unha oscilación térmica suave, de pouco máis de 12,5°C. Soamente no N. da

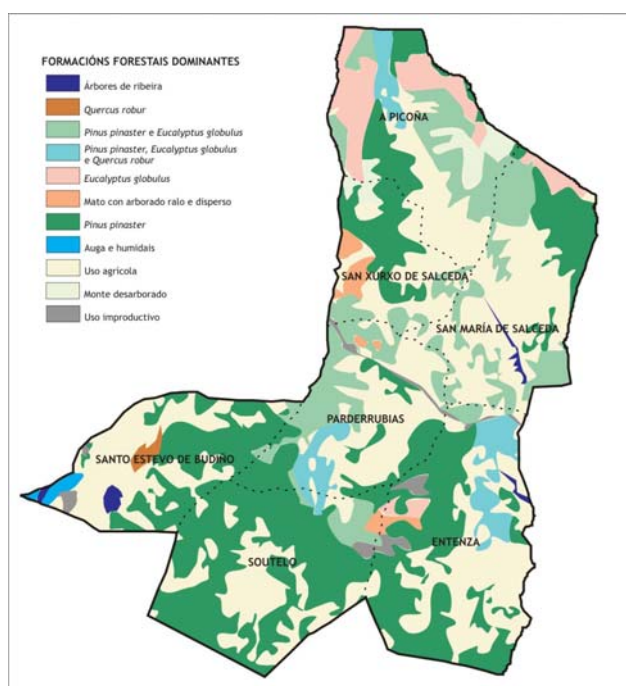

parroquia de A Picoña se presentan uns maiores contrastes, debido ao aumento da altitude do terreo e da súa pendente, aumentando esta preto dos 14°C.

3.3 Vexetación

En Salceda de Caselas a superficie de bosque non acada os de 0,5 hectáreas por habitante. O mapa de formacións forestais dominantes amosa un claro predominio dos bosques de especies foráneas en toda a superficie municipal, así como solo de uso agrícola.

No conxunto das formacións forestais destaca a maior extensión que ocupa o piñeiro (*Pinus pinaster*) que aparece como especie dominante na maior parte da superficie, aínda que tamén aparece asociado con outras, en menor medida, formando bosques mixtos. Sobresae a maior superficie que ocupa na metade S. do territorio, mentres que no N. ocupa unha extensión máis reducida, aparecendo principalmente asociado aos eucaliptos formando bosques mixtos. Destaca tamén a superficie que ocupa o solo dedicado a uso agrícola, estando repartido por todo o territorio, aínda que as maiores extensións se localizan na metade N., sobresaíndo a parroquia de Santa María de Salceda. As maiores extensións de eucaliptos localízanse no N. do concello, principalmente na parroquia de A Picoña, aínda que a súa presenza está asociada aos piñeiros formando bosques mixtos.

As especies autóctonas a penas posúen relevancia, estando asociadas ás especies foráneas formando tamén bosques mixtos. Soamente existe na parroquia de Santo Estevo de Budiño unha pequena extensión con carballos. O resto da vexetación autóctona está formada por árbores de ribeira, localizándose á beira dos cursos fluviais, destacando as do río Salceda.

A nivel xeral, a vexetación forestal do concello de Salceda de Caselas está formada principalmente por especies foráneas, de crecemento rápido, que ocupan a práctica totalidade do concello, así como por solo de uso agrícola. As especies autóctonas límitanse á presenza de vexetación de

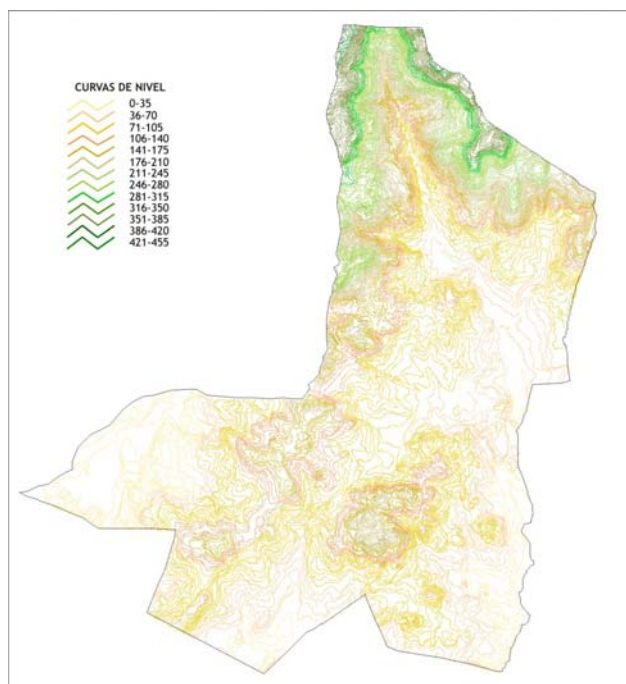

ribeira, na cunca dos cursos fluviais, ou carballos que ocupan unha superficie moi pequena e soen estar asociados ás especies foráneas dando lugar a bosques mixtos.

3.4 Relevo

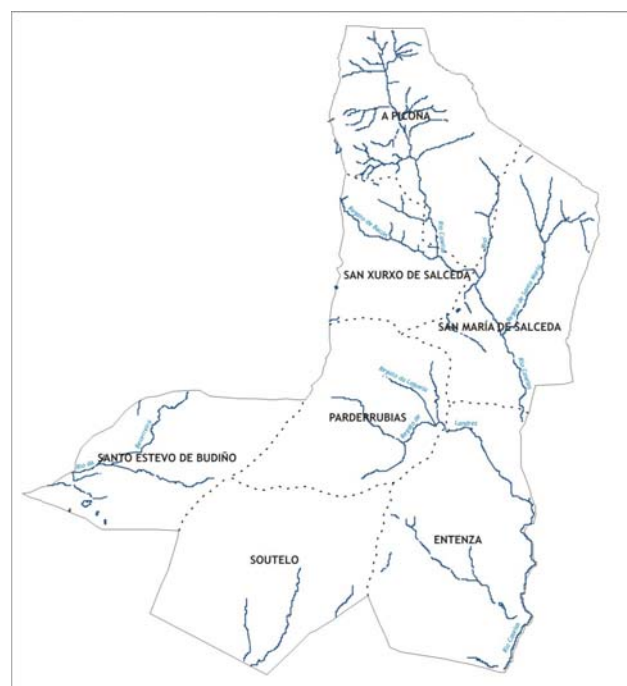
O concello de Salceda de Caselas non presenta demasiados contrastes se exceptuamos o seu extremo setentrional, onde se sitúan as maiores elevacións, no límite co concello do Porriño, sobresaíndo o Penedo Corucho con 434 m. e unha serie de pequenos outeiros no centro S. As unidades do relevo posúen unha dirección N.-S., paralelas á Depresión Meridiana (situada no O.) tanto o val do río Caselas, que discorre polo L. concello, como as elevacións do N.

Con todo, existe unha maior complexidade nas unidades do relevo. A parte destas dúas, podemos apreciar outra aliñación cunha dirección NO.-SL. que, partindo dende o N. cara o SL., separa este concello do termo de Pontearreas, culminando nos 430 m. do monte San Cibrán. No extremo meridional ábrese a ampla chaira aluvial do Miño, mentres que no SO. parte do concello está incluído dentro da cuncha hidrográfica do río Louro, afluente do Miño que transcorre ao longo da Depresión Meridiana.

3.5 Ríos

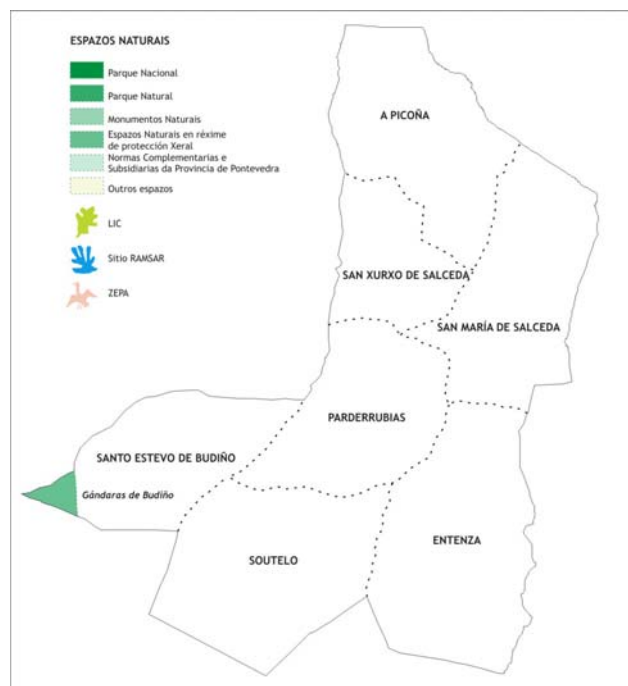
A rede hidrográfica do concello forma parte da cunca do río Miño. Os principais cursos fluviais son o Caselas e o Beceira. O primeiro, que ten as súas fontes no N. deste territorio, forma un val estreito na súa cabeceira que se vai ensanchando a medida que o río avanza cara o SL. Ao seu paso recolle a auga de numerosos afluentes, de

entre os que destacan os regatos de Bacón, Santa María, Rial e Landres. O río Beceira, que ten as súas fontes no concello do Porriño, atravesa Salvaterra polo L. cunha dirección NL.-SO. ata desembocar no Louro (afluente do Miño).

3.6 Zonas de interese natural

No concello de Salceda de Caselas non abundan as áreas protexidas. Soamente se pode atopar un espazo de interese natural, como son as Gándaras de Budiño, que atravesan unha pequena parte deste territorio polo seu extremo SO. Este espazo atópase protexido polas Normas Complementarias e Subsidiarias da Provincia de Pontevedra, e está incluído dentro dos Espazos Naturais en Réxime de Protección Xeral (Propostos para a Rede Natura 2000 para seren declarados LUGARES DE IMPORTANCIA COMUNITARIA (LIC) e posteriormente ZONAS ESPECIAIS DE CONSERVACIÓN (ZEC).

As Gándaras de Budiño, que abarcan unha superficie total de 357 ha., caracterízase por seren unha gran zona húmida situada en ambas as marxes do río Louro que forman parte da rexión bioclimática atlántica. A área protexida abarca 727 hectáreas, afectando ademais aos concellos de O Porriño e Tui.

A zona das gándaras é un importante xacemento do paleolítico medio-inferior, de hai 20.000 anos, onde se atoparon bifaces, picos, fendedores, raspadores ou lascas.

A existencia destas gándaras é posible porque os substratos arxilosos impermeábeis e o perfil chan reteñen a auga que desborda o río Louro, dando lugar a diferentes ecosistemas húmidos: lagoas naturais, lagoas de orixe antrópica, depresións inundadas, zonas turbosas, prados e bosques de ribeira.

Constitúe unha zona pantanosa con importantes formacións de fraga de ribeira, tanto pola súa extensión coma polo seu estado de conservación. A vexetación acuática e de turbeiras está amplamente representada. É unha área importante para aves acuáticas, en especial anátidas, entre as que cabe salientar o charneco por ser esta a súa principal localidade de cría regular en España.

O seu hábitat está composto por augas oligotróficas cun contido de minerais moi baixo das chairas areosas (*Littorelletalia uniflorae*), Lagos eutróficos naturais con vexetación *Magnopotamion* ou *Hydrocharition*, uceiras húmidas atlánticas de zonas mornas de *Erica ciliaris* e *Erica tetralix* turbeiras de cobertor, depresións sobre substratos turbosos do *Rhynchosporion*, bosques aluviais de *Alnus glutinosa* e *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*). Da flora destaca a presenza do Salgueiro (*Salix salvifolia* subsp. *australis*), mentres que da fauna sobresaen especies como a fulepa grande (*Acrocephalus arundinaceus*), a fulepa lixeira (*Acrocephalus scirpaceus*), o charneco (*Anas crecca*), a garza pequena (*Ixobrychus minutus*), cotovía pequena (*Lullula arborea*), o papoazul (*Luscinia svecica*), a papuxa montesa (*Sylvia undata*) e a Salamántiga (*Chioglossa lusitanica*).

4 RECURSOS CULTURAIS E PATRIMONIO

A orixe do nome de Salceda de Caselas búscase no de Santa María de Saliceta, mosteiro de monxes e monxas fundado no ano 914 por Ordoño II e Santa Aragonta. Este edificio foi refuxio de Santa Aragonta durante o repudio do seu esposo. Sobre esta convento levantouse no século XVIII a actual igrexa parroquial.

Neste territorio disputáronse loitas contra Portugal ao existir o castelo de Toroña, do que aínda se conservan algúns restos, pero que fora mandado derruir por Isabel I no século XV.

Outra referencia a esta vila ven do tempo de Felipe II. Durante o reinado deste, Pedro de Alemparte Correa mercoulle ao rei a freguesía de Santa María de Salceda para edificar o Pazo e a granxa de Pegullal.

Durante a Guerra da Independencia a vila foi invadida polas tropas francesas, sendo defendida polas tropas locais baixo o mando do abade do Couto. Dende a Ermida da Ascensión, en Entenza, foron tomando terreo para poder reconquistar tamén a cidade de Tui.

4.1 Patrimonio histórico e arqueolóxico

A situación xeográfica do territorio de Salceda de Caselas, bañado polas augas do río Caselas e cuberto por cumios como os de San Cibrán, Monte Faro e Chan de Melo, favorece o asentamento humano.

Dos primeiros poboadores que se asentaron nestas terras aínda quedan algúns restos, especialmente da cultura castrexa e da posterior ocupación romana. Destes aínda se conservan restos do Castelo de Entenza, así como outros en "San Cibrán" en "A Picoña", etc. cun valioso interese arqueolóxico.

Na parroquia de Entenza, ademais de localizarse restos de xacementos castrexos, existiu un castelo denominado Castelo de Toroña, destinado á defensa e control deste territorio, certificando a importancia estratéxica do mesmo. Formaba parte do patrimonio da Igrexa de Tui, que tivo que

defendelo en varias ocasións das pretensións da nobreza. No século XV foi mandado derruír pola raíña de Castela Dna. Isabel a Católica

4.2 Patrimonio arquitectónico

Cando nos referimos a patrimonio arquitectónico estamos a falar de bens de tipo relixioso (capelas, igrexas, mosteiros, catedrais e santuarios) e patrimonio civil (casas grandes, pazos, faros, murallas, castelos, torres, pontes...). O concello de Salceda de Caselas dispón dun rico patrimonio arquitectónico, dos que sobresaen algúns pazos e casas grandes, aso como o patrimonio relixioso.

Das construcións civís destaca a presenza de tres pazos e dúas casas grandes: os Pazos de Aballe e Pegullal en Salceda, en Picoña localízanse un pazo e unha casa grande, e a Cada de Granxa en Salceda. Destes destacan o Pazo do Pegullal (de propiedade privada. Edificio en "U" con dúas plantas que posúe nos seus arredores un hórreo de 8 claros e unha pequena capela de planta rectangular e cuberta con madeira no seu interior), e o Pazo da Picoña (tamén de propiedade privada. Presenta unha planta en forma de "L" cunha torre na parte menor e unha capela de pequenas proporcións separada da edificación principal. Destaca una inscrición que di: "Esta obra se hizo por mandado de Luis Troncoso de Lira son de esta villa V.S.M. año 1.603").

De tipo civil tamén destaca as construcións que se realizan ao borde dos cursos fluviais para o aproveitamento da forza da auga, como son os muíños fariñeiros. O número destes non é moi elevado, localizándose a meirande parte no curso do río Caselas, cun total de sete. Outro localízase no Rego de Baceira, na parroquia de Santo Estevo de Budiño, e outro nun pequeno regato que rega unha pequena superficie da parroquia de Soutelo.

Por outro lado están as construcións de tipo relixioso baseadas na presenza de igrexas e capelas. En total contabilízanse sete igrexas parroquiais, e cinco capelas.

Das igrexas parroquiais sobresaee a de Santa María de Salceda, reedificada no ano 1769 sobre a fábrica do antigo mosteiro fundado no ano 914. É una obra artística de estilo toscano con torre lateral á que se accede a través dunha escaleira exterior. Destaca a portada N. de acceso ao interior do templo tamén coñecida como a Porta da Raíña, en memoria da raíña Aragonta, esposa de Ordoño II (914-924). No interior do templo recóllese unha inscrición funeraria do ano 943 que reza o seguinte texto "*In hoc tumvlo requiescit famvlvs dei Hermegildus qui obiit die quinta feria nonas novembris era DCCCCLXXXI fratres et sorores orate pro nos*" (En este sarcófago xace o servo de Deus Hermenegildo que faleceu o día 2 de novembro del 943. Irmáns e irmás rogade por nós).

IGREXAS	PARROQUIA	IGREXAS	PARROQUIA
San Xusto	Entenza	San Tomé	Parderrubias
San Martiño	A Picoña	San Xurxo	San Xurxo de Salceda
Santa María	Santa María de Salceda	Santo Estevo	Budiño
San Vicente	Soutelo		
CAPELA	PARROQUIA	CAPELA	PARROQUIA
Capela de San Brais	Entenza	Capela de Santa Bárbara	Salceda
Capela da Quintada Pedradagua	Salceda	Capela de Borrاليño	Soutelo
Capela da Asunción	Entenza		

Por parroquias, destaca a presenza de elementos arquitectónicos repartidos por toda a superficie municipal, aínda que se deixan notar nas de Santa María de Salceda, seguida da de A Picoña.

4.3 Patrimonio etnográfico

O patrimonio etnográfico conforma un conxunto de elementos, materiais e inmateriais, produto da actividade que o ser humano desenvolve nun territorio nun tempo determinado. Neste senso, o concello de Salceda de Caselas presenta un escaso patrimonio etnográfico, baseado practicamente na presenza de elementos relixiosos como son as cruces de pedra e os petos de ánimas.

Do patrimonio etnográfico material destaca o cruceiro do Cristo, localizado no interior da Praza do Xeneralísimo do concello de Salceda de Caselas. Data do século XVII. Aséntase sobre tres chanzos. Sobre eles se dispón una base cadrada decorada con escudos e inscricións diversas; un fuste no que se distinguen una parte inferior decorada con motivos xeométricos y unha superior estriada; coroa o conxunto un capitel corintio que da paso ao remate en cruz de talla osca, onde as imaxes do Cristo e la Piedade ocupan sendas caras da mesma.

Os petos de ánimas destacan polo seu número, localizándose un total de 9 repartidos entre as parroquias de Santa María de Salceda (4), San Xurxo de Salceda (3) e Parderrubias (2).

Entre os aspectos etnográficos non materiais tamén destaca a celebracións de festas populares e romarías, sobresaíndo o núcleos de Santa María de Salceda como o lugar no que se desenvolven un maior número de actividades.

Destaca sobre o resto a celebración da Festa dos Callos en Santa María de Salceda. A tradición remóntase aos principios do século XX cando as tascas de Salceda preparaban as súas deliciosas “tapas” ou “racións” de callos os días de mercado (todos os Mércores) e os Domingos, tanto para os asistentes coma para os mercadores ambulantes. Na actualidade o desprazarse a Salceda o día de

mercado ou visitala un Domingo de mañá é case sinónimo de saborear unha tapa de callos regada con bo viño do Condado.

Tal foi o éxito que acadaron os callos de Salceda que un grupo de veciños, xunto coa Concellería de Cultura do Concello de Salceda de Caselas, decidiron no ano 1993 honrar a este prato característico decidindo organizar a que sería a I Edición da Festa dos Callos de Salceda de Caselas, celebrándose dende entón esta festa cada primeiro domingo de setembro, na que se celebran cada vez máis actividades culturais e á que cada vez asiste máis público.

Aínda que a festa é o primeiro domingo de setembro, as celebracións comezan unha semana antes coa presentación do programa de actividades e unha degustación que será un anticipo do que os comensais poderán saborear unha semana despois. O venres previo celébrase un concerto para os máis novos que se denomina “Callos Rock”. O sábado abre as portas no Pavillón Municipal dos Deportes “Exposalceda”. A tarde ábrese as Casetas de venda de tickets e inaugúrase oficialmente a Festa. Pola noite celébrase unha gran verbena na Praza do Concello e realízase unha degustación de balde dos callos para todos os nenos que participen, actuando para eles recoñecidos pallasos. O domingo iníciase coa lectura do pregón a cargo dunha personaxe coñecida do mundo da cultura, para pasar a continuación a apertura da festa, na que se serve unha ración de callos servida nunca cazola de barro, unha cunca de viño do condado e pan.

A festa celébrase na praza do concello, onde tamén se colocan unha serie de casetas nas que se ofrecen produtos gastronómicos da comarca como queixos, mel, embutidos e viños variados.

Do resto do concello destacan as festas populares dedicadas aos patróns parroquiais, sendo estas as seguintes:

Soutelo	Festa de San Liboiro en xullo
Santa María de Salceda	Festa do Cristo da Agonía en xullo
	Virxe da Concepción o primeiro fin de semana de agosto
	Festa dos Callos o primeiro domingo de setembro
Entenza	Festa de San Brais en febreiro
	Festa da Ascensión en maio
	Festa dos Santos Xusto e Pastor en agosto
A Picoña	Festa da Virxe da O en xullo
	Festa de San Martiño en novembro
	Romaría de San Cibrán en maio a mediados de setembro

Parderrubias	Festa de San Amaro en xaneiro Virxe das Dores en maio
Budiño	Virxe do Libramento en setembro
San Xurxo de Salceda	Festa de San Xurxo en xuño Festa de Santa Bárbara o terceiro domingo de xuño e en setembro

A gastronomía de Salceda de Caselas basease nos produtos de horta, das as condición favorables que presenta o terreo para o cultivo destes (terras fértiles con suaves pendentes). Tamén destacan as carnes pola súa calidade. De entre os pescados sobresaen as angulas, que se producen en gran cantidade nos viveiros do río Caselas, ou unha lamprea do río Miño. Todo isto regado cun viño albariño desta comarca, xa que o concello atópase en plena zona do "Condado de Tea", pertencente á Denominación de Orixe "Rías Baixas".

4.4 Recursos turísticos

O turismo no concello de Salceda de Caselas é unha práctica que aínda está pouco desenvolvida. A súa localización no extremo S. da provincia de Pontevedra, preto do río Miño e de vilas turísticas xa consolidadas como Baiona, Vigo ou Tui, poden ser factores a ter en conta á hora de promover este territorio cara o exterior. A isto habería que engadir unhas boas condicións climáticas con veráns frescos e invernos suaves e un relevo aplanado, sen grandes contrastes, que favoreceren a práctica de actividades relacionadas co lecer e tempo libre.

A proximidade do concello a vilas cun turismo máis consolidado pode ser considerado como unha fortaleza, xa que estas ademais de seres receptoras de visitantes tamén actúan como emisoras de excursionistas cara outras zonas, polo que a situación de proximidade do municipio respecto a estas, xunto coas boas comunicacións existentes pode favorecer a chegada de visitantes e o incremento da actividade económica.

Para poder conformar un mapa municipal de recursos turísticos incorporouse todo aquel elemento material e inmaterial que pode ser aproveitado para o goce da poboación local, así como para a atracción de visitantes. Deste xeito, pódese agrupar todo aquel patrimonio que dado o seu estado de conservación, xunto coas características do entorno no que se localiza, pode ser considerado como unha fonte de recursos para a atracción de turistas e a potenciación deste sector no futuro.

A pesares de que non existe moita variedade de recursos para promover un turismo atractivo que atraia visitantes, o concello de Salceda de Caselas presenta unha arquitectura popular moi rica, así como zonas verdes ben cuidadas e aptas para facer sendeirismo e unha saborosa gastronomía.

Dentro do patrimonio civil sobresa a presenza do Pazo de “A Casa Grande” en Ataide (A Picoña) pola súa grandeza e considerado como un dos máis bonitos de Galicia.

Os que gustan do patrimonio arqueolóxico poden visitar as formas tan orixinais que presentan os “penedos” situados tamén na parroquia de A Picoña. Ademais dos marabillosos pazos, en todo o municipio pódense apreciar sitios de interese e lugares pintorescos, como os Cruceiros ou Petos de ánimas, e as áreas recreativas, de entre as que destaca a de Espicho do Faro que presenta unhas magníficas vistas sobre o estuario do Miño e Portugal.

Os amantes da natureza teñen neste concello o lugar ideal para o seu goce, onde existen multitude de rutas de sendeirismo a través das que se pode coñecer a historia, arquitectura popular e a natureza máis típica deste territorio. Unha das principais rutas que atravesa este espazo é o Sendeiro das Greas, a través do que se demostra que Salceda de Caselas é unha terra de pazos, construcións que combinaban a súa condición de mansións residenciais e de lecer coa de centros de produción agrícola. O paso sendeiro por este territorio faise a través de paisaxes dunha gran riqueza natural, cuberto de árbores e frondosa vexetación; camiños rurais ateigados de construcións de pedra como muíños; o espazo natural das Covas; pezas arquitectónicas de gran valor cultural como a igrexa de Entenza e a de Santa María de Salceda; por campos de cultivo e viñas.

Ao mesmo tempo, Salceda de Caselas dispón de múltiples áreas recreativas para o lecer dos veciños e da poboación foránea, onde o goce da natureza se pode combinar coas marabillosas vistas que ofrecen, e coas actividades que nelas se poden desenvolver. De entre todas elas sobresaen as de Borrallío, na parroquia de Soutelo, lugar para pasar un bo momento en contacto coa natureza, tanto no propio parque como camiñando polos montes próximos, dispoñendo de mesas e bancos, asadores, fontes e zona de xogos; a de Rubindo, en Budiño, dende a que se presentan unhas amplas vistas do val do Louro e Serra de Galiñeiro; a das Confarcadas, en San Xurxo, na que se poden realizar rutas a pe ata San Cibrán e o Faro de Budiño a través dos camiños forestais, ademais de pasar por ela o Sendeiro das Greas, e dispoño de bancos mesas, asadores, fontes, piscina e unha área de aparcamento; o Espicho do Faro na parroquia de Entenza, sen dúbida a máis significativa de Salceda, e dende a que se poden contemplar unhas fermosas vistas panorámicas do val do Miño no seu último percorrido cara a desembocadura no Océano Atlántico. No parque resaltan rochas de formas caprichosas como o “Penedo da Seta”, dispoño de mesas e bancos, asadores, fontes, charca, “unha zona denominada o “recuncho do lector”, zona de xogos e aparcamento; a área recreativa dos Agoeiros, en Santa María de Salceda, destaca pola presenza dunha poza cunha ampla variedade de flora e fauna, ao tempo que dende este lugar parten multitude de camiños forestais habilitados para facer fermosas camiñadas, destacando o paso do Sendeiro das Greas; por último

está a de Penedo Redondo, na parroquia de Parderrubias, que conforma un fermoso lugar onde gozar da natureza a través dos numerosos camiños forestais, pasando tamén por ela o Sendeiro das Greas, e dispendo de mesas e bancos, asadores, fontes, un muíño de vento, e instalacións deportivas.

Tamén destaca o número de recursos de orixe relixiosa, na que sobresaen as igrexas e capelas, así como tamén e frecuente toparse con cruceiros e petos de ánimas. Todo o conxunto arquitectónico relixioso destaca polo seu bo estado de conservación grazas en parte a que moitos destes inmóbeis están en funcionamento.

Un aspecto moi importante para a atracción de visitantes, xa que é unha das principais imaxes que se ten do noso país en xeral, é a gastronomía. Salceda de Caselas é coñecido pola súa riqueza gastronómica onde destacan os produtos da horta e as carnes, todos eles de gran calidade. Tamén destacan as angulas, que se producen en gran cantidade nos viveiros do río Caselas, ou a lamprea do río Miño. Todo isto regado co magnífico viño albariño desta comarca, pertencente á Denominación de Orixe "Rías Baixas". Ademais, nos últimos anos consolidouse a celebración, durante o primeiro domingo de setembro, da "Festa dos Callos", na que se pode degustar este tradicional prato da cociña popular galega.

Os amantes das tradicións e das festas e romarías tamén dispoñen de actividades deste tipo no concello, destacando a celebración de festas populares conmemorando a onomástica dalgún Santo ou Virxe e que se desenvolven principalmente nos meses de verán. De todas destaca a romaría de San Cibrán, así como o festival "Callos Rock", que se celebra o venres antes da Festa dos Callos e que congrega a un elevado número de poboación moza. Asemade, na semana previa á celebración desta festa gastronómica desenvólvense no concello numerosos eventos culturais.

A nivel xeral, o concello pode orientar a súa oferta turística cara as actividades de lecer relacionadas co goce da natureza e coa gastronomía. A existencia de numerosas rutas de sendeirismo, así como áreas recreativas ben acondicionadas e coidadas, pode favorecer a chegada de visitantes para percorrer estas terras, que dispoñen dun legado patrimonial e natural importante, aínda que escaso.

Tamén posúe actividades lúdico-culturais que pretenden revalorizar a tradición máis popular e os produtos típicos da zona, conseguindo atraer poboación de todas as idades, destacando as festas de exaltación dos callos, as romarías e festas populares e outros eventos como Festival "Callos Rock".

Non obstante, un dos inconvenientes que presenta Salceda de Caselas é a escasa oferta de aloxamento que posúe con dúas pensións e unha casa de turismo rural, o que repercute de maneira negativa na estadía dos visitantes que ao non dispor dunha oferta hostaleira suficiente provoca unha estadía maior, limitando a súa presenza no concello a un so día. Actualmente, este servizo ademais

de ser insuficiente e de baixa calidade, necesitando unha mellora importante tanto no número de aloxamentos como na calidade dos mesmos.

O número de restaurantes tamén semella ser escaso, predominando os establecementos de tápeo e os de comida rápida. O produto estrela nos locais de tapas son os callos, aínda que nalgún deles preparan exquisitos pratos cos produtos típicos da zona, dos que sobresaen as carnes e legumes, e as angulas.

En conxunto, o turismo de interior e gastronómico semella ser o potencial que posúe Salceda de Caselas, característica que debería aproveitar para revalorizar e promover este territorio no exterior, dado o progresivo incremento que a practica desta actividade está a experimentar entre os visitantes en detrimento do turismo de sol e praia (pola masificación dos areas, a baixa calidade hostaleira e a contaminación que sofren moitas zonas de costa), buscando así nos espazos do interior unha maior calidade ambiental e natural, así como máis tranquilidade, sen descoidar a gastronomía e as actividades culturais.

5 ORGANIZACIÓN DO TERRITORIO, INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS

5.1 Planeamento urbanístico vixente

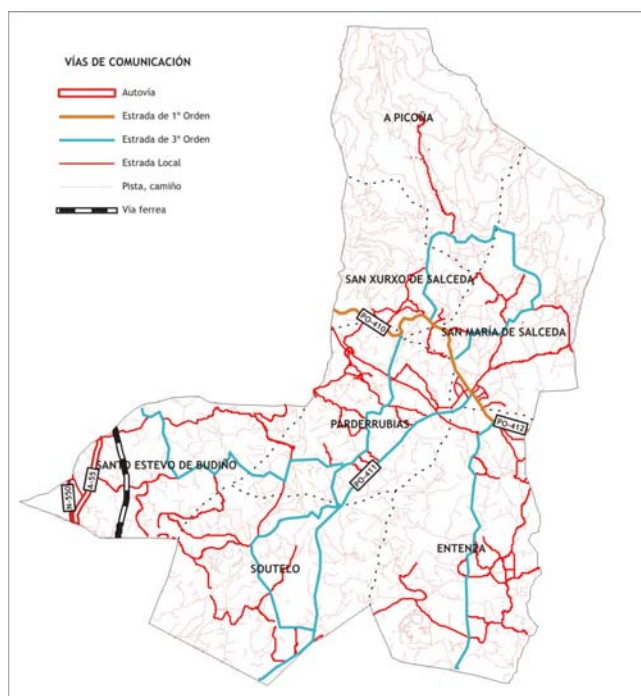
O planeamento vixente na actualidade no concello de Salceda de Caselas son as Normas Subsidiarias de Planeamento Municipal, revisadas e adaptadas á LASGA e aprobadas o 28 de febreiro de 1997 e publicadas no BOP do 4 de abril. Sobre estas normas realízanse pequenas modificacións co fin de desenvolver actuacións e estratexias de mellora e desenvolvemento do concello, como foron a construción de determinadas edificacións ou o desenvolvemento dun Plan Parcial.

Para realizar calquera clase de consulta, o concello pon a disposición dos veciños e interesados un arquitecto técnico e un arquitecto que atenden nas dependencias municipais da casa do concello todos os luns e mércores en horario de 12:00 a 15:00 h.

5.2 Infraestruturas de comunicación

A posición de Salceda de Caselas no S. da provincia e preto da fronteira con Portugal fai que cobren importancia ás infraestruturas viarias. Aínda así, na actualidade a rede de estradas que comunica este territorio non é a máis apropiada, ben sexa polo tipo da vía ou polo estado das mesmas.

A principal vía de comunicación que atravesa este territorio é a autovía A-55, que atravesa o concello polo seu extremo O. (pola parroquia de Santo Estevo de Budiño) cunha dirección N.-S. Por este mesmo espazo, e coa mesma dirección, atravesa a segunda estrada en importancia, a Nacional N-550, que por veces circula paralela á Autovía.

Do resto das estradas sobresaen a Autonómica de 1º Orde denominada PO-410, que entra no concello procedente de O Porriño, polo SO. da parroquia de San Xurxo, e que comunica coa súa capital municipal, situada no núcleo da Esfarrapada. A partires deste, a estrada continúa pero pasa a denominarse PO-412, saíndo do concello polo N. da parroquia de Entenza, comunicando este territorio co de Salvaterra de Miño.

Das estradas de 3º Orde merece mención especial a PO-411, que parte do núcleo da Esfarrapada cara o S., atravesando as parroquias de Parderrubias e Soutelo polo seu L.

A rede de estradas locais non é moi densa aínda que si é suficiente para comunicar todos os núcleos do municipio. Unha boa parte destas comunican as zonas centrais e SO. do concello, mentres que a zona do N. a penas presenta estradas deste tipo debido ao seu carácter máis montañoso. Moitas delas posúen un trazado e un firme irregular así como un ancho de vía estreito que dificulta o tránsito rodado.

Mención a parte merece a vía férrea Vigo-Ourense, que atravesa o concello polo seu extremo occidental, paralelo á autovía e á estrada nacional, cunha dirección N.-S.

Destaca a densa rede de pistas e camiños que posúe e que se expanden por todo o termo municipal. Esta rede é máis intensa nas zona N. do municipio, onde se sitúan as máximas elevacións, destacando as parroquias de A Picoña e San Xurxo de Salceda polo elevado número de pistas e camiños que presentan. Pola contra, nas zonas de menor pendente e de fondo de val esta rede de camiños é menos densa.

5.3 Centros educativos

Dentro do municipio existen un total de tres centros educativos, tres de titularidade pública e un de titularidade privada. A parroquia de Santa María de Salceda é na que se localizan a meirande parte dos centros cun total de 3, mentres que o outro sitúase na de Parderrubias.

Sitúanse na parroquia de Santa María os centros públicos de CRA Raíña Aragonta, no que se imparten clases de Educación Infantil e o CEP Altamira (que imparte clases de Educación Especial e Primaria). Completa a oferta educativa nesta parroquia o EMUSPR Asociación Amigos da Música, de titularidade privada, no que se imparten clases de música. Na parroquia de Parderrubias sitúase o IES de Salceda de Caselas, no que se imparten clases de ESO.

Ademais, nos centros educativos que hai no concello hai 3 grupos de educación infantil que van dende os 3 anos ata os 5 anos, cun total de 183 alumnos. Esta oferta resulta insuficiente por que só hai unha garderías que atenden á poboación de 0 a 3 anos, e no concello hai 347 rapaces e rapazas de 0 a 4 anos, segundo datos do Padrón municipal de habitantes do ano 2005.

Non existen neste concello ningún centro de ensino superior vinculado á universidade.

5.4 Servizos sociais

O obxectivo dos servizos sociais é o de servir aos diferentes grupos sociais que presentan problemáticas específicas e que requiren un tratamento axeitado.

O concello de Salceda de Caselas dispón dunha Oficina Municipal de Información Xuvenil, un Servizo Social de Atención Primaria, unha Oficina Municipal de Reclamacións do Consumidor, e un Técnico Local de Emprego, así como unha Agrupación Municipal de Voluntarios de Protección Civil.

Os servizos sociais municipais prestan todo tipo de axuda e colaboración coa muller, tanto no ámbito de asesoramento familiar, como no caso dos malos tratos recibidos.

Ademais, prestan servizos de información, tramitación e xestión de diverso tipo de axudas como poden ser:

Axudas da Vicepresidencia, de Igualdade e do Benestar	R.I.S.G.A.; Emerxencia Social; Acollementos da 3ª idade e diminuídos físicos ou psíquicos; Axudas individuais (3ª idade, diminuídos físicos ou psíquicos, drogodependentes e alcoholismo); Turismo Social; Termalismo; Centros de día 3ª idade; Ingreso en residencia 3ª idade; Recoñecemento e revisión de diminuídos físicos ou psíquicos; Ingreso en centro de diminuídos físicos ou psíquicos; Bonocheque asistencial; Estancias temporais e respiros familiares.
Axudas da Vicepresidencia, de Igualdade e do Benestar	Axudas de integración do menor; Acollementos de menores; Familia numerosa (solicitud e renovación); Prestación económica por fillo menor a cargo; Axudas económicas por parto múltiple; Axudas Programa Leite Gratuíta; Cheque infantil para garderías.
Axudas da Deputación de Pontevedra	Libros de texto; Emerxencia Social para arranxo da vivenda
Axudas do Concello	Axudas de Emerxencia Social; Libros de texto; Solicitud inclusión Programa Apoio á Infancia; Solicitud inclusión Programa Rehabilitación Linguaxe; Axuda a Domicilio; Teleasistencia Domiciliaria; Tarxetas Estacionamento de diminuídos físicos ou psíquicos.

No referente ás residencias da Terceira Idade, non existe no concello ningún servizo destas características. En Salceda de Caselas había, no ano 2005, 1071 persoas maiores de 65 anos das que o 44,63% pasaba de 75 anos.

Ademais, para avaliar a demanda de servizos sociais no concellos faise necesario coñecer o número de posibles usuarios, entre os que están as persoas que perciben a RISGA e a AES.

- A RISGA (renda de integración social de Galicia) é unha axuda económica asistencial que trata de garantir un mínimo de subsistencia persoal a cidadáns de entre 25 e 65 anos, que aínda que teñen idade laboral e non teñan causa legal de incapacidade física ou

psíquica, non teñen os recursos mínimos necesarios para cubrir as necesidades máis urxentes. No ano 2003 había no concello 10 persoas percibindo esta renda.

- A AES (Axudas de Emerxencia Social) é unha prestación económica, non contributiva, de carácter extraordinario e pagamento único, destinadas a paliar situacións de emerxencia de persoas con fogares independentes afectados por un estado de necesidade. No ano 2003 había en Salceda de Caselas non había ningunha persoa beneficiaria da axuda.

6 POBOACION E VIVENDA

A continuación analizaranse os principais datos relacionados coa poboación e a vivenda en Salceda de Caselas, faranse comparacións cos datos relativos á AMV, coa finalidade de coñecer a representatividade do concello e as súas diferenzas ou similitudes con respecto aos outros concellos que a integran. Noutros casos as comparacións faranse tamén con respecto á provincia de Pontevedra e a Galicia.

Os datos utilizados para a análise proveñen dos publicados polo INE e o IGE, a partir dos que se elaboraron todas as operacións estatísticas incluídas neste estudo socioeconómico. Os datos están estruturados nos seguintes apartados:

1. Efectivos poboacionais e evolución demográfica, no que se pretende obter unha visión da actual composición da poboación do concello, tendo en conta o número e súa distribución por sexo, a súa procedencia, así como a súa traxectoria dende o inicio do século 20.
2. Estrutura da poboación, atende aos grupos de poboación segundo a idade vendo como o peso destes grupos poden estar determinando o desenvolvemento económico e social, a través da obtención dunha serie de índices.
3. Movemento natural da poboación, fixándose nos tres principais fenómenos demográficos: os nacementos, as defuncións e os casamentos, e a súa evolución.
4. Movementos migratorios, tendo en conta a procedencia e o destino das poboacións migrantes, analizando tamén a súa evolución ao longo do século ata a actualidade.
5. Nivel formativo da poboación do concello a partir dos datos publicados no censo de poboación e vivendas do ano 2001, referidos a poboación de 16 e máis anos de idade. Ademais, tomando os datos da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, verase o último dato de matriculación, en ensino non universitario no concello.

6. Por último, o apartado 6, que estuda a composición e principais características da Vivenda no concello.

6.1 Efectivos poboacionais.

A) Poboación segundo sexo e distribución parroquial

Segundo o último dato publicado polo INE, a poboación de Salceda de Caselas en xaneiro de 2005 era de 7.176 persoas, distribuídas segundo sexo en 3.645 homes e 3.531 mulleres. O reparto poboacional tendo en conta o sexo, entre as 7 parroquias que compoñen o concello é o seguinte:

Distribución parroquial da poboación de Salceda de Caselas, segundo sexo Ano 2005.

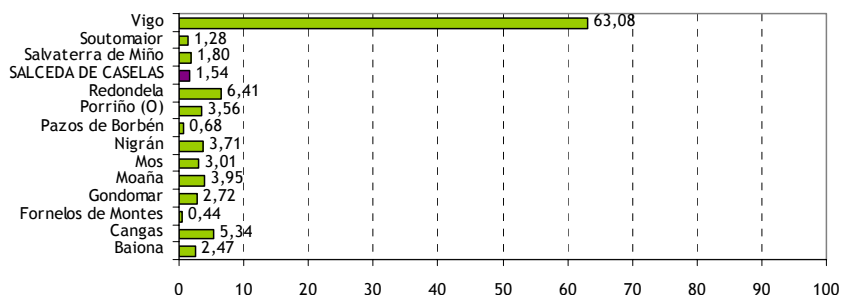
Parroquia	Poboación total	Homes	Mulleres
Budiño, (San Estebo)	623	327	296
Entianda (Santos Xustos e Pastor)	650	329	321
Parderrubias (Santo Tomé)	953	467	486
Picoña (San Martín)	515	243	272
Salceda (San Xurxo)	791	390	401
Salceda (Santa María)	3190	1657	1533
Soutelo (San Vicente)	454	232	222
Total	8375	4105	4270

Fonte: INE

O concello de Salceda de Caselas está composto por 7 parroquias, delas, a máis poboada é Santa María de Salceda, cunha poboación de 3.190 persoas, repartíndose entre 1627 homes e 1.533 mulleres. O resto das parroquias teñen menos de 1000 habitantes. Delas, a máis poboada é Parderrubias, con 953 efectivos, repartidos segundo sexo en 467 homes e 486 mulleres. Salceda de San Xurxo é a terceira parroquia máis poboada con, 791 efectivos, sendo o número de mulleres de 401 e o de homes de 390. A parroquia menos poboada é a de Soutelo, cunha poboación de 454 persoas, repartidas entre 323 homes e 222 mulleres.

Porcentaxe da poboación dos concellos da AMV sobre o total.
Ano 2005

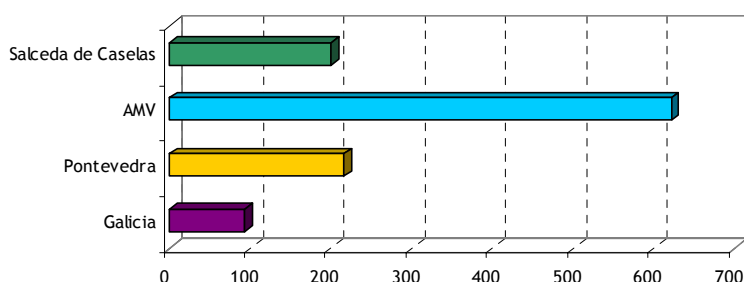
Fonte: elaboración propia a partir de datos do INE

En relación á AMV, a poboación de Salceda de Caselas representa o 1,54%, ocupando o oitavo lugar entre os concellos, en canto a súa representación poboacional sobre a AMV, a moita distancia en relación a Vigo, que representa o 63,08%, sendo o concello cunha porcentaxe máis próxima a de Pazos de Borbén, 1,54%.

B) Densidade demográfica

A seguinte gráfica mostra a densidade demográfica, que indica a concentración da poboación por quilómetro cadrado, neste caso comparando a correspondente a Salceda de Caselas, AMV, Pontevedra e Galicia. A densidade demográfica no concello é de 199,89 habitantes/km.², máis de dúas veces inferior á da AMV, que posúe unha densidade de 621,39 habitantes/ km.². A densidade demográfica en Salceda de Caselas, é tamén inferior á da provincia, que é de 215,86 habitantes/ km.² e superior á de Galicia, que é de 93,33 habitantes/km.².

Densidade demográfica.
Ano 2005

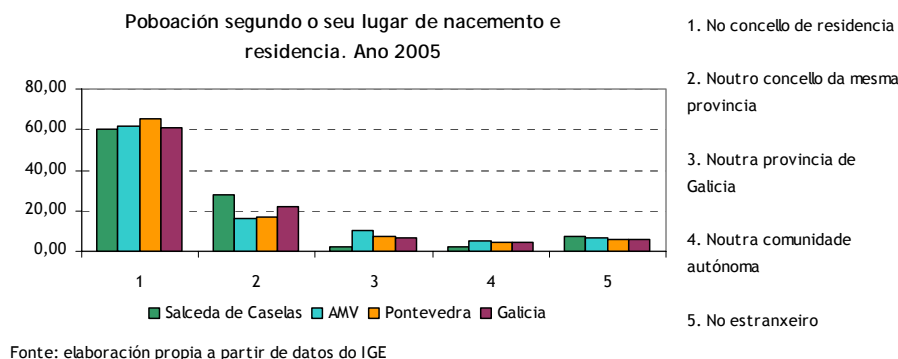

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

C) Poboación segundo lugar de nacemento e residencia

Tendo en conta a poboación do concello segundo o seu lugar nacemento e residencia, como mostran os datos do Padrón Municipal de Habitantes correspondentes ao ano 2005, a mobilidade da poboación do concello é superior á que se produce a nivel da AMV, Pontevedra e, lixeiramente por enriba da de Galicia. Así, o 60,54% da poboación do concello naceu e reside no mesmo, mentres que nos outros territorios compártense valores superiores, o máis próximo ao de Salceda de Caselas é o de Galicia, 60,74%, seguido da AMV, onde o 61,65% da poboación naceu nalgún dos concellos que a integran, e por último, Pontevedra, cun 65,26% que naceu e reside no mesmo concello. Salceda de Caselas é receptora de poboación procedente doutros concellos pontevedreses, en maior medida do que o son os outros tres territorios analizados, así o 27,66% da poboación naceu noutro concello pontevedrés, mentres que en Galicia o 22,34% naceu noutro concello da mesma provincia onde reside. A AMV e Pontevedra comparten valores similares entre si, e inferiores aos do concello, en torno ao 16%. No caso da poboación residente no concello que naceu noutra provincia galega, o valor de Salceda de Caselas é case 8 puntos inferior á porcentaxe da AMV, 2,24% e 10,02% respectivamente. Por debaixo da AMV, pero aínda representando unha porcentaxe maior que Salceda de Caselas, está a poboación que reside na provincia de Pontevedra e que naceu noutra provincia galega, 7,45%, e tamén á do conxunto galego, que naceu nunha provincia diferente da que reside.

A porcentaxe de poboación de Salceda de Caselas residente no concello e que naceu noutra comunidade autónoma representa un 2,05%, sendo inferior aos porcentaxes que lles corresponden á AMV, 5,16%, Pontevedra, 4,32% e Galicia, 4,71%.

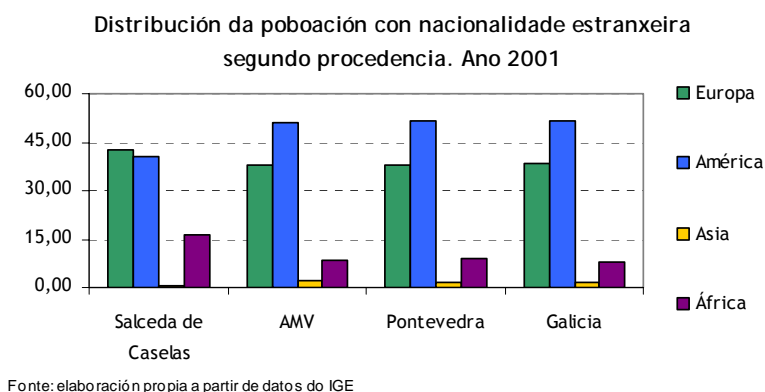
Por último, a poboación residente e nacida no estranxeiro representa en Salceda de Caselas o 7,51% da poboación, situándose por riba da AMV, 6,78%, Pontevedra, 6,19%, e Galicia, 5,80%.

D) Poboación segundo nacionalidade

En canto á nacionalidade da poboación do concello, no ano 2001, o 97,46% da poboación de Salceda de Caselas posuía nacionalidade española e soamente o 2,54% era de nacionalidade estranxeira. As porcentaxes correspondentes á AMV, Pontevedra e Galicia, son similares e lixeiramente inferiores aos de Salceda de Caselas, caso da porcentaxe de persoas de nacionalidade española, 98,43%, 98,59% e 98,70%, respectivamente. Polo tanto, aínda que con valores moi similares, Salceda de Caselas posúe unha porcentaxe de poboación con nacionalidade estranxeira que supera á AMV, 1,59%, Pontevedra de 1,41% e Galicia de 1,30%. En relación a estes datos hai que ter en conta que dende o censo de 2001, é probable que estes datos teñan variado posto que nos últimos anos a chegada de poboación inmigrantes doutras nacionalidades ten aumentado no conxunto da AMV.

No procedencia da poboación de nacionalidade estranxeira en Salceda de Caselas, a maioría da poboación estranxeira ten nacionalidade europea, 42,86%, e dado a proximidade a Portugal é probable que a poboación proceda deste país. Un 40,37% ten nacionalidade dalgún país americano. A terceiro lugar de procedencia maioritario da poboación estranxeira en Salceda de Caselas é África, rexistrándose un 16,15% da poboación con algunha nacionalidade dese continente. A poboación estranxeira procedente de Oceanía, so representa o 0,62% da poboación estranxeira no concello. En termos absolutos, e tendo en conta o sexo, a poboación procedente de Europa é maioría masculina, xa que das 69 persoas con nacionalidade europea residentes no concello, 40 homes 29 e son mulleres e. Mentres que coa poboación de orixe americano acontece o contrario, xa que das 65 persoas deste grupo de poboación, 37 mulleres e 28 son homes.

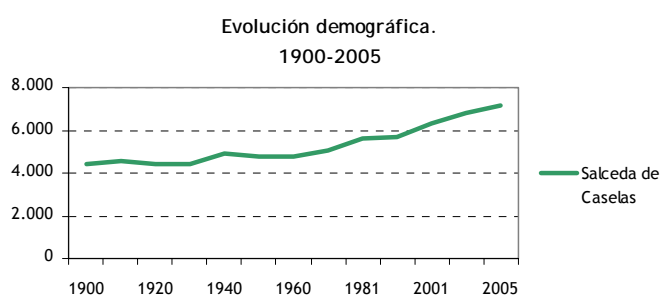

A gráfica anterior mostra as porcentaxes de poboación con nacionalidade estranxeira segundo a súa procedencia en Salceda de Caselas, AMV, Pontevedra e Galicia. O máis significativo é o feito de que nos outros tres espazos a poboación estranxeira ten maioritariamente a nacionalidade dalgún país americano, cuns valores entono ao 51% nos tres casos. Así mesmo, destacar que a poboación de procedencia africana supón o dobre do que na AMV, 8,42%, Pontevedra, 8,94% e Galicia, 7,6%.

E) Evolución demográfica

Segundo os datos da evolución demográfica publicados polo INE e que recollen cifras de poboación de feito dende 1900 ata 1991, aos que lle engadimos os referidos ao Censo do ano 2001¹ e os datos dos Padróns para os anos 2004 e 2005, obsérvase como no concello se produciu un incremento continuado de poboación ao longo do período, a excepción dunha etapa de estancamento, xusto ao inicio do mesmo, entre os anos 1900 e 1930, recuperando novamente a traxectoria crecente ata o ano 2005. A poboación de Salceda de Caselas entre os anos 1900 e 2005 creceu, en termos absolutos, en 2.768 persoas, pasando dunha poboación de 4.408 habitantes en 1900 a 7.176 en 2005. Como se observa na gráfica, a poboación do concello ven aumentando dende 1960.

Fonte: INE

A variación relativa producida no concello é polo tanto positiva, cun valor do, 62,79%. Comparando esta variación coa de AMV, Pontevedra e Galicia, resulta que único espazo onde que queda por debaixo do concello é Galicia, que tivo unha variación relativa do 39,37%, xa que nos outros espazos, a variación poboacional foi moi superior, especialmente na AMV, que foi do 342,46. A variación producida no conxunto da provincia é tamén superior á do concello, do 97,65%, así como á galega, que foi do 36,12%. A pesares de que a variación de Salceda de Caselas non sexa moi alta se a comparamos coa correspondente ao conxunto da AMV, a realidade é que os concellos destas características, cun forte peso aínda das características rurais na súa configuración adoitan ter variación negativa na súa evolución demográfica, ou, a lo menos, con valores non tan positivos como os que posúe Salceda de Caselas.

¹ Segundo nota do INE, Os datos referidos á evolución da poboación dende 1900 a 1991 publicados polo INE son refírense a poboación de feito, proceden dos censos de poboación elaborados cada 10 anos. Para o período 1986 a 1995 os datos corresponden a poboación de dereito, son anuais e derivanse das renovacións padronais, e das rectificacións padronais para os demais anos. A partir do ano 1996 prodúcese un cambio legislativo que elimina a distribución entre poboacións de feito e poboacións de dereito. Dende 1996 en diante as cifras de poboación teñen carácter oficial e se refíren ao 1 de xaneiro de cada ano. Nesta análise do concello de Salceda de Caselas, engádese á evolución publicada polo INE os datos de poboación referidos ao ano 2001, 2004 e 2005.

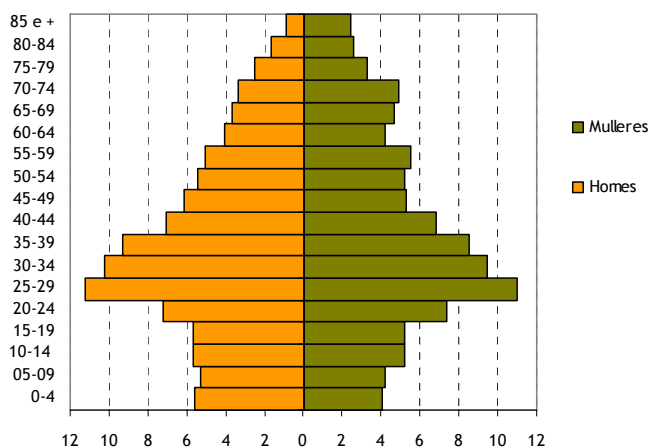
6.2 Estrutura da poboación.

A) Pirámide de poboación

A estrutura da poboación por sexo e idade no concello de Salceda de Caselas no 2005 exprésase graficamente na pirámide de poboación que se inclúe a seguir e que deixa ver os principais comportamentos poboacionais que están a caracterizar ao concello, como son o seu progresivo avellentamento, expresado polo estreitamento na súa base, debido ao descenso nas taxas de natalidade, e ao aumento da esperanza de vida das poboacións con máis idade. En xeral, este é o proceso que se está a vivir na maioría dos concellos galegos, se ven, nos concellos rurais esta tendencia é moito máis marcada que nos urbanos.

A pesares de que esas son as características xerais, ao observar a gráfica, pódese dicir que a traxectoria do concello parece estar a conter a xeral diminución do peso dos grupos de poboación de menos idade. Como se observa na pirámide, a diferenza máis forte entre o peso dos grupos de poboación de diferentes idade, prodúcese entre a cohorte de 25-29 anos e a de 20-24 anos, pasando de representar o primeiro o 11,22% entre os homes e o 11,02% nas mulleres, mentres que o grupo de idade inmediatamente inferior representa o 7,19% nos homes e 7,39% nas mulleres.

Pirámide de poboación de Salceda de Caselas
Ano 2005

Fonte: elaboración propia a partir de datos do INE

A pirámide deixa apreciar a distribución por sexo, sendo maioritaria a poboación masculina ata o grupo de idade de 55-59 anos, a partir dese intervalo, as mulleres superan aos homes, acadando ata máis de 1,5 puntos de diferenza, como acontece no grupo de poboación de 85 e máis anos, onde as mulleres representan o 2,24% e os homes o 0,91%.

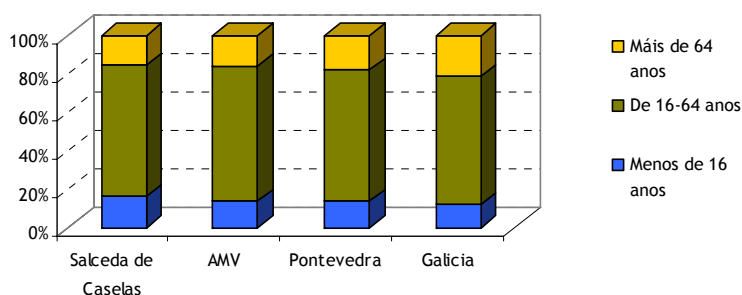

Ademais, observase que os grupos de poboación máis numerosos, nos dous sexos, son de idades comprendidas ente 25 a 34 anos. Así, o grupo de poboación masculina de 25 a 29 anos, representa o 11,22% da poboación masculina, e no caso das mulleres desa idade, representan o 11,02%. O seguinte grupo de idade, 30 a 34 anos, é no caso dos homes o 10,23%, e algo menos no caso das mulleres, 9,43%.

B) Distribución da poboación por grandes grupos de idade

En canto á distribución por grandes grupos de idade no ano 2004 en Salceda de Caselas, a porcentaxe de poboación con menos de 16 anos representaba o 16,25%, a poboación entre 16 a 64 anos representaba o 68,32% e as persoas con 65 e máis anos o 15,42%. En relación aos outros territorios incluídos na análise, topámonos co feito de que en Salceda de Caselas é proporcionalmente maior a poboación con menos de 16 anos, que na AMV, onde representa o 13,98%, Pontevedra con 13,86 e Galicia, aínda máis baixa, representando o 12,36%. En canto á poboación integrada polo grupo máis numeroso e considerado poboación potencialmente activa, de 16 ata 64 anos de idade, Salceda de Caselas encóntrase por debaixo da AMV e Pontevedra, que posúen porcentaxes do 70,17% e 68,37%, respectivamente, e por riba do correspondente a Galicia, que é do 66,32%. E por último, no grupo de poboación de máis idade, o que ten máis de 64 anos, ao comparar a situación do concello cos outros tres espazos incluídos, temos que segundo estes datos Salceda de Caselas é o territorio menos envellecido dos catro comparados posto que posúe a porcentaxe de poboación máis baixa, 15,42%, por debaixo da AMV, que ten unha porcentaxe moi similar, aínda que superior, 15,86%, e a máis distancia está Pontevedra, cunha porcentaxe do 17,77%, e por último Galicia, cun peso das persoas que máis de 64 anos de idade do 21,32%.

Distribución da poboación por grandes grupos de idade
Ano 2004

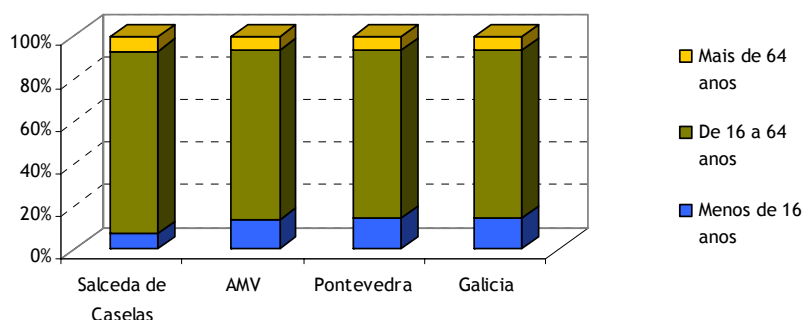

Fonte: elaboración propia a partir de datos do INE

A distribución da poboación estranxeira por grandes grupos de idade en Salceda de Caselas, distribúese nas seguintes porcentaxes, o 7,45% ten menos de 16 anos de idades, o 85,71% ten entre 16 e 64 anos e o grupo de máis de 64 anos supón o 6,83% da poboación estranxeira.

Distribución da poboación estranxeira por grandes grupos de idade
Ano 2001

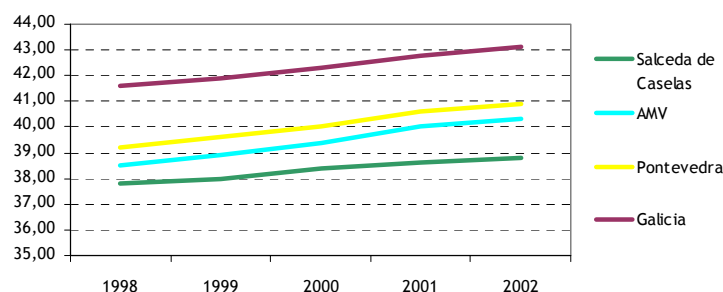
Fonte: elaboración propia a partir de datos do INE

O máis significativo con respecto aos outros tres espazos incluídos na gráfica é o menor peso da poboación estranxeira moza, xa que no territorio metropolitano esta poboación representa o 13,62%, en Pontevedra do 14,36% e en Galicia do 14,49%. Tamén atópase un maior peso da poboación potencialmente activa no concello con respecto aos outros territorios, en torno aos 3 puntos, xa que na AMV este grupo de poboación supón o 79,75% da poboación estranxeira, o 79,19% en Pontevedra e o 79,12 en Galicia. En canto ao grupo de poboación de máis idade, as porcentaxes correspondentes aos catro territorios son moi similares, sitúanse en torno ao 6,50%.

Deste reparto da poboación estranxeira en Salceda de Caselas segundo grandes grupos de idade, pódese dicir que a poboación estranxeira chega na maioría dos casos en idade de traballar, e pola proximidade a Portugal, dedúcese que o fan individualmente, de xeito que as familias non residen no concello, por iso o menor peso da poboación máis moza en relación aos outros tres espazos comparados.

C) Idade media da poboación

Idade media da poboación
1998-2003

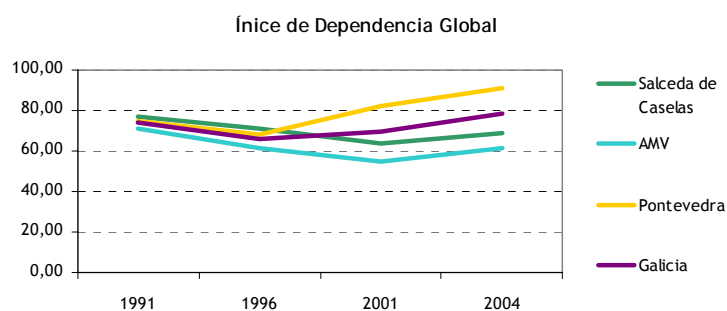

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

Na gráfica precedente compárase a evolución da idade media da poboación do concello de Salceda de Caselas coa correspondente á AMV, Pontevedra e Galicia, dende o ano 1998 a 2002. Nos catro casos houbo un incrementou deste indicador, aínda que no caso do concello, o incremento foi o máis moderado, unicamente dun ano, pasando de 37,80 no 1998 ao 38,80 anos de idade media no ano 2003. O seguinte espazo cunha idade máis baixa é a AMV, 38,52 no 1998 e no 2003 a idade media acadada foi 40,34, aínda que é na AMV onde se produce un maior incremento entre este anos, se 1,82. No caso de Pontevedra pasouse dos 39,20 anos no 1998 a 40,90, sendo o crecemento de 1,70 anos na idade media da poboación. Por último, cun indicador máis alto, atópase Galicia, que posuía no ano 1998, unha idade media de 41,60 anos, acadando no 2003 o valor de 43,10, sendo polo tanto a variación de 1,50 anos.

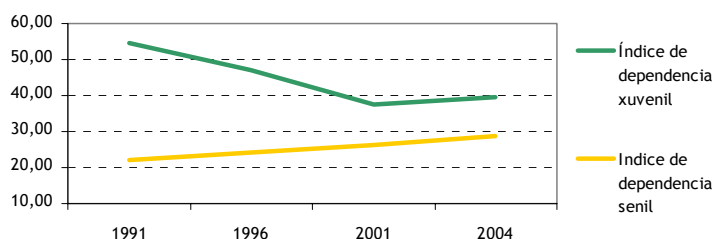
D) Índice de Dependencia Global, Senil e Xuvenil

Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

En relación ao Índice e dependencia global (IDG), que pon en relación aos grupos de poboación dependentes economicamente co grupo de poboación potencialmente activa, é dicir, as persoas de menos de 20 anos e as de máis de 64 co grupo de poboación con idade comprendida entre 20 e 64 anos, o valor correspondente a Salceda de Caselas no ano 1991 era do 76,93%, é dicir que por cada 100 persoas consideradas potencialmente activas, había 76 persoas dependentes, con idades entre 0 e 19 anos e máis de 64 anos. Este indicador descendeu ata chegar ao valor de 68,53%. A AMV posúe valores máis favorables, sendo o valor correspondente ao ano 1991 do 71,19% e no ano 2004 do 61,50%, sendo o espazo onde se produce un maior descenso no número de persoas dependentes con respecto á poboación activa. Galicia e Pontevedra tiveron traxectorias máis negativas neste indicador, como se observa na gráfica. No caso de Galicia o IDG no ano 2004 foi de 78,35%, mentres que Pontevedra é o espazo onde este indicador da estrutura da poboación creceu máis, acadando un valor no ano 2004 do 91,09%.

Evolución dos índices de dependencia xuvenil e senil
1996-2004

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

O Índice de Dependencia Xuvenil (IDX), que relaciona a poboación menor de 20 anos coa poboación potencialmente activa, experimentou un descenso significativo no concello de Salceda de Caselas entre 1991 e 2004, pasando do valor 54,66% ao 39,58%.

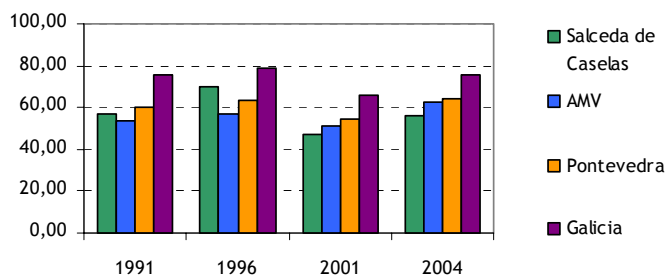
Pola contra, o Índice de Dependencia Senil (IDS), que compara os pesos do grupo de poboación maior de 64 anos co de 20 a 64 anos de idade, como se observa na gráfica, a tendencia é de crecemento dende o ano 1996. Nese momento o valor era do 24,12, incrementándose ata o ano 2004, no que acadou un valor do 28,95 persoas maiores de 64 anos por cada 100 de entre 20 e 64 anos de idade.

E) Índice de recambio da poboación activa, envellecemento e sobreenvellecemento

O Índice de Recambio da Poboación Activa (IRPA), indicador que relaciona a poboación entre 60 e 64 anos e a comprendida entre os 20 e os 24 anos, e que explica a capacidade dunha poboación para substituír os individuos que abandonan o mercado de traballo ao acadar a idade da xubilación, decreceu en 0,88 puntos entre os anos 1991 e 2004 en Salceda de Caselas, pasando do 57,23 ao 56,35. Este é outro indicador que nos fala do aumento do peso da poboación moza no concello, xa que mentres que no ano 1991 había 57 persoas de 60 a 64 anos por cada 100 de entre 20 a 24 anos no concello, no ano 2004, esta proporción decreceu ata 56. A traxectoria deste indicador na AMV é contrariamente ao concello, de crecemento, xa que no ano 1991 o IRPA era de 53,61 chegando no ano 2004 ao valor de 62,74 persoas de 60 a 64 anos por cada 100 de entre 20 a 24 anos de idade, superando xa ao IRPA correspondente a Salceda de Caselas. O valor pertencente a Pontevedra no 2004 era de 64,22, e o de Galicia, 75,81, onde a variación do indicador foi a menos marcada, xa que no ano 1991 o valor correspondente a o IRPA era do 75,74, aínda que a capacidade de substitución da poboación que vai abandonando o mercado de traballo é en torno aos 20 puntos inferior á de Salceda de Caselas.

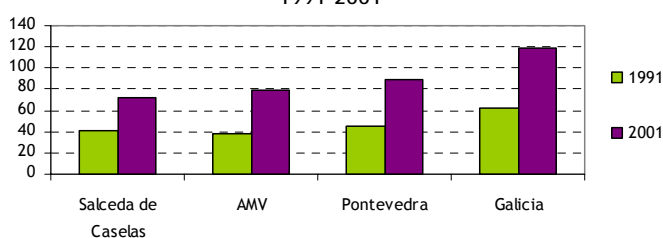

Comparación do Índice de recambio da poboación activa

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

Outro dos indicadores sobre a estrutura da poboación é o Índice de envellecemento, que explica a relación entre a poboación menor de 20 anos e a maior de 64. Como se mostra na gráfica, este Índice tivo un aumento de 31 puntos en Salceda de Caselas entre os 1991 e 2001, pasando do 40,74% do ano 1991 ao 71,74% no ano 2001. Sen embargo, se o comparamos con os outros espazos incluídos na gráfica, obsérvase, novamente que o concello posúe unha poboación máis moza que os demais. Así, en relación aos datos correspondentes á AMV, Pontevedra e Galicia, obsérvase que en tódolos territorios aumentou a proporción de poboación maior con respecto á poboación moza en maior medida que en Salceda de Caselas, e ademais, os seus valores describen a unha poboación máis avellentada. O aumento experimentado no conxunto da AMV foi de 41,24 puntos, moi similar ao de Pontevedra, de 43,73, situándose estes espazos no ano 2001 nuns valores respectivos do 78,98 e do 88,79. No caso de Galicia, o aumento é aínda máis marcado, de 56,72 puntos, pasando do 62,26 do ano 1991, ao 118,98 no ano 2001.

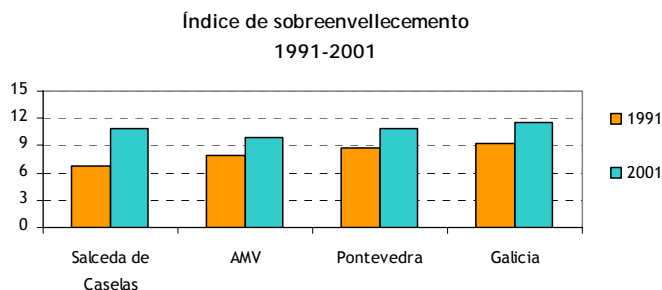
Índice de envellecemento
1991-2001

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

O Índice de sobreenvellecemento é a relación entre a poboación maior de 84 anos e a poboación maior de 64. A gráfica mostra o aumento producido entre os anos 1991 e 2001 neste indicador no concello. O Índice de sobreenvellecemento pasou dun valor de 6,82% no ano 1991 a o 10,86%, situándose unicamente por debaixo do de Galicia (11,49%) nese ano, aínda que moi igualado á Pontevedra, que acadou o valor no índice de sobre envellecemento do 10,84%. A AMV é o espazo

que no ano 2001 obtivo un índice máis baixo dos catro comparado, con 9,95, aínda que como no caso de Pontevedra e Galicia, partían de valores máis altos que Salceda de Caselas no ano 1991.

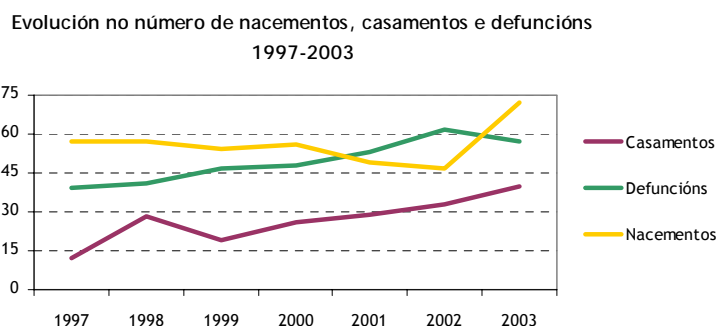
Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

6.3 Movemento natural da poboación.

A) Nacementos, casamentos e defuncións

O estudo do movemento natural da poboación nun territorio basease na análise dos nacementos, dos casamentos e das defuncións. Na gráfica que se inclúe a continuación, obsérvase a evolución destes tres fenómenos demográficos no concello de Salceda de Caselas, entre os anos 1997 e o 2002 e en termos absolutos.

No caso dos nacementos, produciuse un aumento significativo, pasando dos 57 nacementos do ano 1997 aos 72 do ano 2003. Si ben é interesante sinalar, que no ano 2002, o número de nacementos descendeu ata 47, polo que o aumento experimentado con respecto ao seguinte ano é aínda máis significativo. O número de defuncións descendeu neste período pasando das 39 no ano 1997 ás 57 correspondentes ao ano 2003. O ano no que se rexistran maior número de defuncións foi no 2002, cun total de 62.

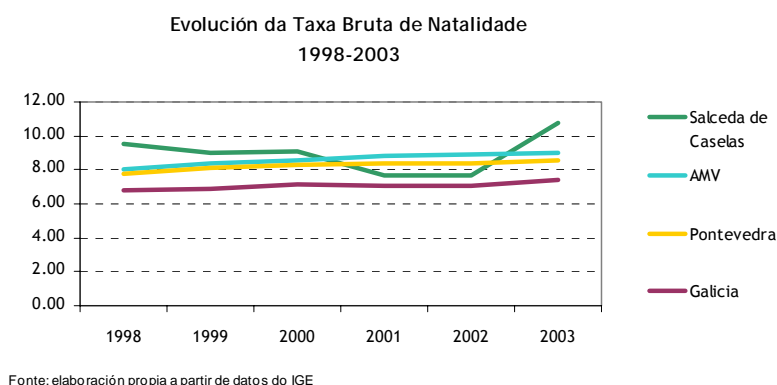
Fonte: movemento natural da poboación. IGE e INE

Os casamentos, ao igual que os nacementos, tiveron unha traxectoria tamén positiva. Así, no ano 1997 rexistráronse 12 e ao final do período o número de casamentos chegou a 40.

B) Taxas brutas de natalidade, nupcialidade e mortalidade

A análise das taxas correspondentes a este tres fenómenos permiten dimensionar a súa incidencia no concello ademais de realizar comparacións con respecto os valores correspondentes a AMV, Pontevedra e Galicia.

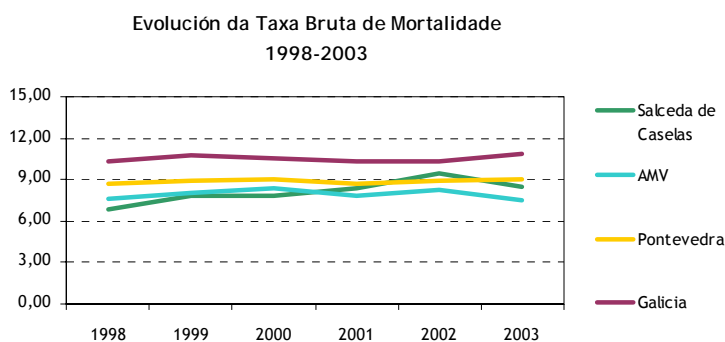
A Taxa Bruta de Natalidade (TBN), que mide o número de nacementos por cada mil habitantes, foi no ano 1998 en Salceda de Caselas do 9,13%. Dende ese ano a taxa de natalidade experimentou un crecemento, chegando ao valor do 10,73 %, no ano 2003. Se ben hai que sinalar que dende o ano 2000 ata o ano 2002 a taxa de natalidade experimenta un decrecemento, aínda que como xa se vía no número de nacementos, a taxa aumentou en case 3 puntos no seguinte ano. Ademais, hai que sinalar que Salceda é o espazos dos catro comparados cunha taxa máis alta no ano 2003, aínda que no 1998 era superada por Pontevedra, que posuía unha taxa do 9,38% decrecendo no 2003 ata o 8,59%. No caso da AMV, a TBN tamén decreceu, pasando do 9,06%, no 1998 ao 8,98% no ano 2003. Galicia, cos valores máis baixos, posuía unha taxa no ano 1998 do 8,06%, baixando ata o 7,37% no ano 2003.

A evolución nos casamentos no concello de Salceda de Caselas, medida pola Taxa Bruta de Nupcialidade (TBNup) experimenta un cambio positivo, como se observa na gráfica anterior, producíndose un aumento de algo máis de 1 punto entre 1998 e o 2002. Así no ano 1998 a taxa era de 4,66%, no ano 2003 acadou o valor de 5,96%. A taxa de nupcialidade nos outros tres territorios mantivo unha traxectoria máis constante, aínda que o saldo do período é negativo, posuíndo ademais, valores máis baixos que no caso de Salceda de Caselas. Na AMV pasouse dun valor do 5,05% no ano 1998 ao 4,69% no 2002. No caso de Pontevedra, do 4,87%, ao 4,58% e en Galicia, do 4,37% ao 4,21%.

Na Taxa Bruta de Mortalidade (TBM), que reflexa o número de mortes por cada mil habitantes, obsérvase como en Salceda de Caselas este fenómeno experimenta unha traxectoria de lixeiro aumento ata o ano 2002, cando acada o valor máis alto do período analizado, 9,48 defuncións por mil habitantes. Sen embargo, como xa vimos en relación ás cifras absolutas, no seguinte ano o

número de defuncións descende, polo que a TBN rebaixase ata o valor de 8,49%. Se temos en conta o balance total no período analizado obtemos un crecemento da taxa do 1,67%, xa que no ano 1997, o valor da TBM era do 6,82%. Este é ademais o crecemento máis alto dos catro comparados na táboa. Na AMV a taxa de mortalidade tamén aumentou aínda que máis moderadamente, correspondéndolle un valor no ano 1998 do 7,60‰ e un 8,25‰ no ano 2002. Pontevedra, cunha taxa lixeiramente superior á da AMV, pasou do 8,69‰ do ano 1998 ao 8,88‰ no 2002. Galicia é o territorio analizado con taxas de mortalidade máis altas, superando ás do concello, sendo a taxa do ano 1998 do 10,31‰ e que no 2003 foi do 10,36‰.

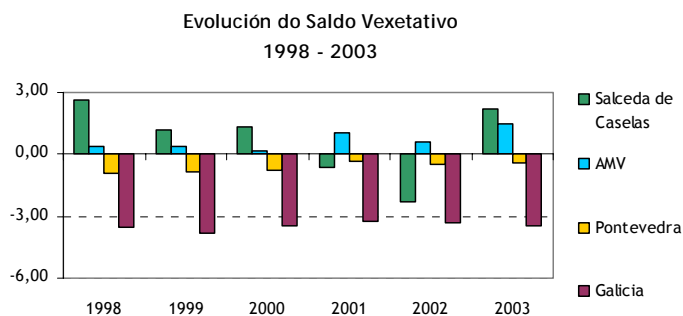
Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

C) Saldo vexetativo

O saldo ou crecemento vexetativo da poboación é a diferenza entre os nacementos e as defuncións producidas nunha poboación nun período determinado, neste caso expresado por mil habitantes. Saldo con valores negativos, tradúcense en maior número de defuncións que nacementos, saldo positivos, polo tanto, responden a un maior número de nacementos en relación ás defuncións.

Como se observa na gráfica a seguir, o saldo vexetativo en Salceda de Caselas, sufriu unha serie de variacións ao longo do período analizado. Así, no ano 1998, partía dun saldo positivo do 2,66‰, descendendo nos seguintes anos, ata acadar o valor máis baixo no ano 2002, -2,29‰. Entre este ano e o seguinte, prodúcese un aumento moi chamativo, pasando a acadar o un saldo vexetativo positivo do 2,24‰.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

O saldo vexetativo do concello supera aos valores correspondentes aos outros tres espazos incluídos na gráfica, a excepción de á AMV, en dous dos anos incluídos, xuntamente, os dous anos nos que o saldo en Salceda de Caselas é negativo, 2001 e 2002. A AMV tivo un crecemento positivo ao longo destes anos, así no ano 1998 o saldo era de 0,40%, incrementándose lixeiramente no ano 2002 ata ao valor de 1,46%. No caso de Pontevedra, presenta saldos negativos durante o período, que van do - 0,88% do 1998 ao -0,44% do ano 2003. Os valores correspondentes a Galicia, máis baixos que os de Pontevedra, experimentan tamén un pequeno aumento neste período de análise, pasando do - 3,50% do ano 1998 ao -3,46% do ano 2003. Aínda que non dun xeito tan significativo como no caso de Salceda de Caselas, nestes tres territorios, estase producindo un aumento positivo e suave do saldo vexetativo, xa que as taxas de natalidade están superando ás correspondentes ás da mortalidade.

6.4 Movements migratorios.

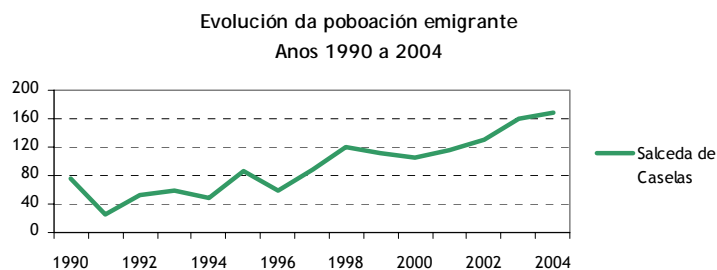
O estudo das características dunha poboación e o seu comportamento ao longo do tempo, analízase a través do movemento natural do poboación, realizado no apartado anterior, xunto cos movementos migratorios. Na análise tómase a Estatística de Movementos Migratorios que elabora o IGE a partir da Estatística de Variacións Residenciais elaborada polo INE, resultado das altas e baixas rexistradas nos padróns municipais. Segundo o IGE, o concepto de migración é equivalente ao do cambio de concello de residencia.

A) Emigración

Comezando pola análise da emigración, que se refire, nun determinado ámbito xeográfico ás migracións que teñen orixe nese ámbito e destino fóra do mesmo. Dentro do concepto de emigración diferenciaremos ás emigracións internas e as externas. As primeiras son aquelas que teñen orixe nun concello de Galicia e destino noutro concello da comunidade. As emigracións

externas son aquelas que teñen destino fora da comunidade autónoma, diferenciando entre as que son cara o resto de España ou ao estranxeiro.

Analizando o fenómeno da emigración en Salceda de Caselas, entre os anos 1990 e 2004, representado na gráfica, obsérvase cómo experimentou unha serie de variacións ao longo do período, aínda que a tendencia clara foi de aumento, así no ano 1990 o número absoluto de emigrantes no concello foi de 76 persoas, e no ano 2004 a número chegou ata 168.

A continuación tense en conta o destino destas emigracións para diferenciar entre as internas, é dicir, as que teñen como destino outro concello galego, dentro ou fóra da provincia de Pontevedra, e a emigración externa, a outra comunidade autónoma ou ao estranxeiro, neste caso, compararemos os valores de Salceda de Caselas cos da AMV, a provincia de Pontevedra e Galicia.

Como se observa nas porcentaxes incluídas no cadro a seguir, a maioría da poboación emigrante en Salceda de Caselas faíno internamente, un 68,45% fronte ao 31,55% que faíno con destino fóra de Galicia. As porcentaxes para os outros tres territorios de referencia son similares, sendo a emigración interna a maioritaria, aínda que as porcentaxes da AMV, Pontevedra, son menores aos de Salceda de Caselas, representando o 67,76%, 68,50, Galicia, é o espazo que presenta unha porcentaxe de poboación emigrante con destino algún concello da súa mesma provincia maioritaria, representado o 71,68%.

A emigración interna cara a provincia representa en Salceda de Caselas o 84,35%, sendo 15,65% a porcentaxe de persoas que emigran cara outra provincia galega. A poboación que decide emigrar a algún concello da mesma provincia é no caso da AMV do 82,30%, en Pontevedra do 80,53% e en Galicia do 81,84%. E a poboación que decide emigrar a outra provincia galega no caso da AMV representa o 17,70%, en Pontevedra o 19,47% e o 18,16% en Galicia.

A emigración externa, que como xa se sinalou representa o 31,55% do total da emigración en Salceda de Caselas, dirixíndose a grande maioría cara outra comunidade autónoma, 98,11%, mentres que unicamente un 1,89% da poboación que emigra externamente no concello faíno cara o estranxeiro. Nos outros tres territorios, as porcentaxes de emigración cara outra comunidade autónoma son máis baixas que no caso do concello, polo que a porcentaxe de persoas que emigran

cara o estranxeiro é máis significativa que no caso de Salceda de Caselas. Así, na AMV o 9,24% das persoas que emigran fóra de Galicia o fan ademais ao estranxeiro, e un 90,76% o fai a outra comunidade autónoma. As porcentaxes en Pontevedra son 9,81% para a poboación que emigra ao estranxeiro, fronte ao 90,19% que o fai cara outra comunidade autónoma. E por último, en Galicia, a porcentaxe que emigra ao estranxeiro é de 10,76% mentres que cara outra comunidade autónoma o fai o 89,24%.

Emigración segundo tipo e porcentaxes de representación.
Ano 2004

Orixe	Emigración interna			Emigración externa			Total
	Á mesma provincia	A outra provincia de Galicia	Total	A outra CCAA	Ao Estranxeiro	Total	
Salceda de Caselas	97	18	115	52	52	53	168
	84,35%	15,35%	68,45%	98,11%	1,89%	31,55%	100%
AMV	6621	1424	8045	3456	352	3808	11873
	82,30%	17,70%	67,76%	90,76%	9,24%	32,07%	100%
Pontevedra	13323	3221	16544	6862	746	7608	24152
	80,53%	19,47%	68,50%	90,19%	9,81%	31,50%	100%
Galicia	46903	10409	57312	20208	2437	22645	79957
	81,84%	18,16%	71,68%	89,24%	10,76%	28,32%	100%

Fonte: INE, Estadísticas de variacións residenciais. IGE

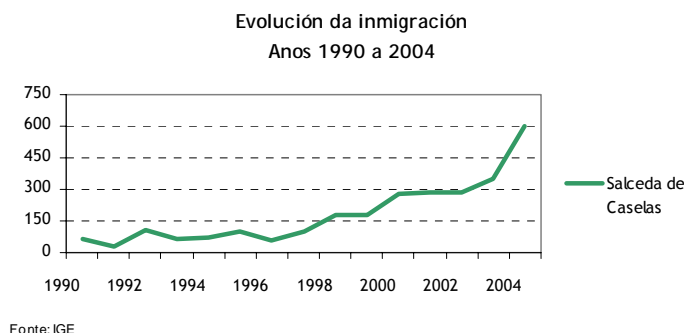
B) Inmigración

A continuación analizaremos a inmigración seguindo o mesmo esquema que no caso da emigración. Tomando novamente a definición do IGE, as inmigracións para un ámbito xeográfico determinado son aquelas migracións con destino nese ámbito xeográfico e orixe fora do mesmo.

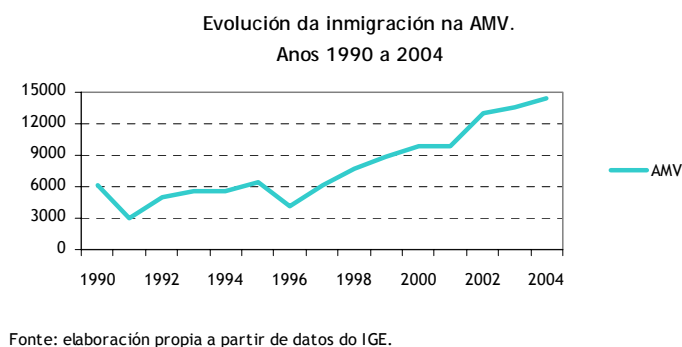
Comezaremos pola análise da evolución da poboación inmigrante entre o período de 1990 a 2004 no concello. De forma semellante ao acontecido no caso da emigración, a inmigración experimentou pequenas variacións ao longo do período sinalado, como se observa na gráfica axunta, aínda que a tendencia experimentada foi dun espectacular aumento no número de persoas que ao longo dos 15 anos analizados fixaron a súa residencia no concello de Salceda de Caselas. No ano 1990 o número de persoas que procedentes doutro concello fixaron a súa residencia no concello foi de 66, mentres que no ano 2004 o número total de persoas inmigrantes chegadas a Salceda de Caselas foi de 597. A variación máis significativa prodúcese entre os anos 2003 e 2004, no que o aumento, en termos

absolutos, número de emigrantes foi de 245. Tamén é salientable o aumento producido entre os anos 1999 e 2002, no que se pasou de 181 persoas inmigrantes a 279.

En relación a evolución do fenómeno inmigratorio na AMV, é interesante sinalar o feito de que ambos territorios posúron traxectorias moi semellantes, como se observa na gráfica correspondente ao territorio metropolitano.

A continuación analizarase a inmigración atendendo a súa procedencia, como no caso da emigración, estudarase a inmigración interna, diferenciando a que procede da mesma provincia daquela que ten orixe noutra provincia galega, e a inmigración externa, esta é a que procede doutra comunidade autónoma e do estranxeiro. Os datos son os correspondentes ao 2004.

Número de persoas inmigrantes e taxa de representación.
Ano 2004

Orixe	Inmigración interna			Inmigración externa			Total
	Da mesma provincia	Doutra provincia de Galicia	Total	Doutra CCAA	Do Estranxeiro	Total	
Salceda de Caselas	411	13	434	83	80	163	597
	94,70	5,30%	72,70%	50,92%	49,08%	27,30%	100%
AMV	5994	1635	7629	2778	3820	6598	14227
	78,57%	21,43%	53,62%	42,11%	57,89%	43,38%	100%
Pontevedra	13323	3314	16637	5966	7145	13111	29748
	80,08%	19,92%	55,93%	45,50%	54,50%	44,07%	100%
Galicia	46903	10409	57312	18331	19366	37697	95009
	81,84%	18,16%	60,32%	48,63%	51,37%	39,68%	100%

Fonte: INE, Estatísticas de variacións residenciais. IGE

A inmigración interna en Salceda de Caselas supón o 72,70% do total da inmigración, sendo o 27,30% a poboación que conforma a inmigración externa, provinte doutra comunidade autónoma ou do estranxeiro. As diferenzas con respecto á AMV e Pontevedra son salientables, xa que nestes dous territorios a proporción entre a inmigración interna e a externa está repartida de forma máis igualitaria, sendo a porcentaxe de inmigración interna na AMV do 53,62%, e de 55,93% en Pontevedra, e de 43,38% e do 44,07%, respectivamente, para a inmigración externa. As porcentaxes de Galicia achéganse máis ás de Salceda de Caselas, sendo o total da inmigración interna do 60,32% e a externa é de 39,68%.

Analizando a inmigración interna, obsérvase como a maioría da poboación inmigrante o fai dende a mesma provincia de orixe, no caso de Salceda de Caselas, en termos absolutos, 411 persoas, que representan o 94,70%), fronte ás 23 persoas que proveñen doutra provincia galega, que supoñen unicamente o 5,30%. Nos outros tres territorios incluídos na análise, as porcentaxes que representan a inmigración interna procedente doutra provincia galega están en torno ao 20%, triplicando a Salceda de Caselas, e, en torno ao 80%, a proporción de poboación que inmigra dende algún concello da mesma provincia.

En canto á procedencia da inmigración externa, que sumou no ano 2004 a cantidade de 163 persoas, no caso Salceda de Caselas, repártese de xeito moi igualitario entre a que provén doutras comunidades autónomas, 50,92% (83 persoas) e a que chega dende o estranxeiro, 49,08% (80 persoas). Sen embargo, no caso dos outros tres territorios acontece que a poboación inmigrante ven na súa maioría do estranxeiro, especialmente no caso da AMV, onde a porcentaxe de persoas

inmigrantes doutras comunidades autónomas é de 42,11% e de 57,89% do estranxeiro. No caso de Pontevedra a distribución é de 45,50% doutras comunidades autónomas e 44,07% do estranxeiro. En Galicia a situación foi moi semellante á experimentada no concello, xa que a porcentaxe de persoas inmigrantes que chegaron doutras comunidades autónomas foi de 48,63%, mentres que as que o fixeron dende o estranxeiro foi de 51,37%.

C) Saldo migratorio

De seguido, analizarase o saldo migratorio (no sucesivo, SM), que segundo o IGE, para cada ámbito territorial, é a diferenza entre o total de inmigrantes e o total de emigrantes. Se o saldo migratorio posúe valores positivos indica que as entradas de poboación superan ás saídas, e ao contrario se é negativo. Tomaranse como anos de análise o 1992 e o 2003 e atenderase ao saldo migratorio interno e externo, segundo o esquema seguido anteriormente no estudo da emigración e a inmigración, diferenciando entre o saldo interno na mesma dentro da provincia e o saldo migratorio interno co resto e Galicia. Tamén se considerará o saldo migratorio externo con outras comunidades autónomas e co estranxeiro.

Os valores incluídos no cadro, mostran como en Salceda de Caselas, entre o ano 1992 como no 2003, produciuse unha variación moi significativa no saldo migratorio, pasando dun valor do 70, no ano 1992, a un valor do 274 correspondente ao ano 2003, o que se traduce no feito de que a diferenza a favor da inmigración con respecto á emigración aumentou en 204 persoas entee 1992 e 2003. O saldo migratorio interno experimentou unha traxectoria semellante. Pasando dun valor do 43 no ano 1992 a un valor do 186 no ano 2003. O saldo interno intraprovincial era no ano 1992 de 54, chegando ao 187 no ano 2003. As persoas que inmigraron dende outra provincia galega, aumentaron con respecto ás que abandonaron o concello nestes dous anos, aínda que os saldo continúan sendo favorables á poboación que emigra cara outra provincia, obténdose saldo internos con Galicia negativos nestes dous anos, de -112 no 1992 e de -1 no ano 2003.

No caso do saldo migratorio externo, pasouse dun valor do 27 no ano 1992 ao 88 no 2003, o que se traduce nunha maior cantidade de persoas que veñen residir ao concello con respecto ás que o fan dende fóra de Galicia. O saldo migratorio externo con España experimentou un descenso absoluto de 4 persoas no período analizado, pasando dun valor do 24 no ano 1992, a un valor do 20 no ano 2003. No caso do saldo migratorio co estranxeiro, no ano 1992 contábase en Salceda de Caselas cun valor positivo do 7, de xeito que as persoas que emigraban cara ao estranxeiro eran menos que as que chegaban, variando positivamente esta situación no ano 2003, xa que o saldo migratorio acadou o valor de 64.

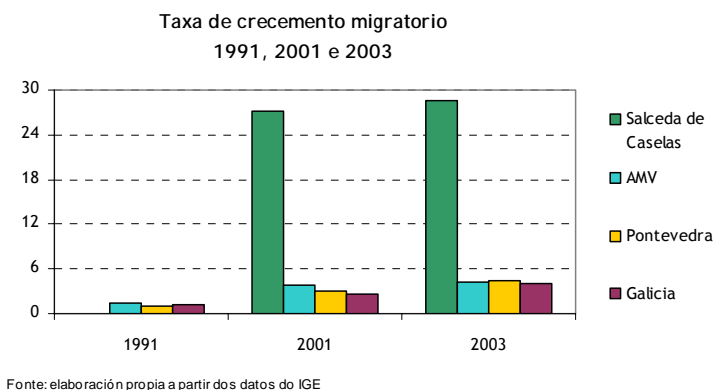
Saldos Migratorios, internos e externos.
Anos 1992 e 2003

Tipo de Saldo Migratorio	Salceda de Caselas		AMV		Pontevedra		Galicia	
	1992	2003	1992	2003	1992	2003	1992	2003
SM Total	70	274	3397	9751	30821	68402	-21916	-53092
SM Interno	43	186	1927	4456	18440	41944	-18209	-41888
SM Interno Intraprovincial	54	187	1283	3402	15024	34642	-15024	-34642
SM Interno con Galicia	-11	-1	644	1054	3416	7302	-3185	-7246
SM Externo	27	88	1470	5295	1759	4079	6915	11175
SM Externo con España	20	24	844	1518	-49	-1274	607	-3627
SM Externo co Estranxeiro	7	64	626	3777	1808	5353	6308	14802

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

Como se recolle na táboa, o saldo migratorio na AMV e Pontevedra posúe valores positivos nestes dous anos de referencia, igualmente acontece en toda a tipoloxía de saldos migratorios reflectida na mesma. A única excepción corresponde a Pontevedra, que ten saldo migratorio positivo de tipo externo con España nos dous anos, é dicir, que o número de persoas que emigraron da provincia de Pontevedra cara España no ano 1992 foi maior que os que inmigraron en 49 persoas e no ano 2003 en 1274. No caso do conxunto galego os diferentes saldos migratorios de tipo interno, entre estes dous anos resultan positivos, de xeito que a poboación emigrante seguiu superando á inmigrante. No caso dos saldos migratorios externos do conxunto galego, a situación é a contraria, xa que nestes dous anos tódolos saldos migratorios recollidos teñen valores positivos, a excepción do saldo migratorio externo con España do ano 2003, que obtén un valor negativo, de - 3627. Sen embargo co estranxeiro o saldo segue a ser positivo. Este feito a nivel de Galicia ven determinado polo aumento da poboación emigrante retornada que está acadando nestes últimos anos un peso significativo na comunidade autónoma, así os saldo externos co estranxeiro nestes dous anos analizados obtiveron valores do 6308 no 1992 e de 14802 no 2003.

Para finalizar co estudo dos movementos migratorios en Salceda de Caselas, a continuación analizarase a taxa de crecemento migratorio, que se define como a diferenza entre o número de inmigrantes e o número de emigrantes con respecto a poboación total nun período determinado por cada 1.000 habitantes, de xeito que os valores positivos implican que a inmigración é maior que a emigración, polo tanto, valores negativos indican que as saídas de poboación superan ás entradas. Tomando este indicador é posible comparar cal é o comportamento dos movementos migratorios no concello en relación a AMV, Pontevedra e Galicia.

A gráfica representa que no ano 1991 o número de persoas inmigrantes igualábase ás emigrantes, mentres que nos outros tres espazos obtiveron valores do 1,39% na AMV, 1,04% en Pontevedra e 1,25% no conxunto galego, superando polo tanto os inmigrantes á poboación emigrante. Dez anos despois, no ano 2001, a taxa aumenta significativamente no concello, chegando ao 27,25%, mentres que na AMV, Pontevedra e Galicia o aumento é moito máis suave, cuns valores do 3,88%, 3,11% e 2,62%, respectivamente. No último ano incluído na gráfica, ano 2003, o concello experimenta un crecemento moito máis moderado, de 1,36 puntos, acadando o valor do 28,61%. Mentres, na AMV, Pontevedra e Galicia a taxa tamén creceu, dun xeito semellante a Salceda de Caselas, correspondéndolle os seguintes valores respectivamente, 4,29%, 4,46% e 4,06%.

6.5 Nivel de formación da poboación.

A seguir, analizarase o nivel de formación da poboación a través das estatísticas extraídas do Censo de Poboación e Vivendas do ano 2001, publicado polo INE e explotada polo IGE. Ademais, para o ensino non universitario, tomaranse datos publicados pola Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.

A) Nivel de estudos da poboación

En canto ao nivel de estudos da poboación, tómase a estatística do Censo do 2001 que recolle a poboación de 16 e máis anos en vivendas unifamiliares, segundo o sexo e o nivel de estudos, o cadro a seguir, mostra as porcentaxes correspondentes, para o conxunto da poboación de Salceda de Caselas e como se reparte a mesma entre homes e mulleres. Os datos incluídos na seguinte táboa, mostran cómo un 1,50% da poboación de Salceda de Caselas non sabe ler nin escribir, sendo a porcentaxe de mulleres nesa situación significativamente maior ca dos homes, 81,01% e 18,99% respectivamente. A porcentaxe de poboación que non acadou os 5 anos de escolarización foi do 6,76% da poboación. Neste nivel educativo en Salceda de Caselas, ás mulleres tamén superan aos homes, aínda que a diferenza é menos significativa que no nivel anterior, 63,48% de mulleres, e 36,52% os homes. O 44,02% da poboación non completou o Bacharelato elemental, ESO ou EXB, neste caso o reparto é moi igualitario entre homes e mulleres, sendo favorable a estas, 48,96% e 51,04% respectivamente. A poboación que si completou este nivel educativo representa un 29,72%, sendo a porcentaxe de homes do 52,65% e o das mulleres do 47,35%. No seguinte nivel de estudos, Bacharelato superior, BUP/LOXSE, COU/PREU, encóntrase unha porcentaxe de poboación do 7,44%. Neste caso, e como acontece xeralmente noutros concellos, a medida que se eleva o nivel educativo, as mulleres superan aos homes, correspondéndolle unha porcentaxe do 51,53%, e aos homes 48,47%. No seguinte nivel contemplado, FPI, no que se encontra un 2,26% da poboación, as porcentaxes xa son significativamente superiores entre a poboación feminina, 61,34%, fronte ao 38,66% da poboación masculina. No caso do FPIL, cun 3,99% da poboación total, o reparto entre os sexos é moi similar, 47,14% para os homes e 52,86 nas mulleres.

Nos niveis de estudos superiores, onde se atopan porcentaxes de poboación máis baixas, as mulleres son maioría significativa con respecto aos homes no caso do nivel de Diplomatura, Arquitectura e Enxeñería técnica (2,60% da poboación), 62,77% fronte ao 37,23% da poboación masculina. No caso do nivel de licenciatura, onde se atopa un 1,67% da poboación, a distribución segundo sexo volve ser moi similar, correspondéndolle aos homes a porcentaxe do 45,45% e ás mulleres o 54,45%. E xa por último, en nivel de doutoramento (0,07% da poboación), é dicir, 2 persoas, a distribución é do 100,00% para os homes.

Poboación de 16 e máis anos en vivendas familiares con nivel de estudos clasificable por tipo de estudos, segundo o sexo en Salceda de Caselas.
Ano 2001

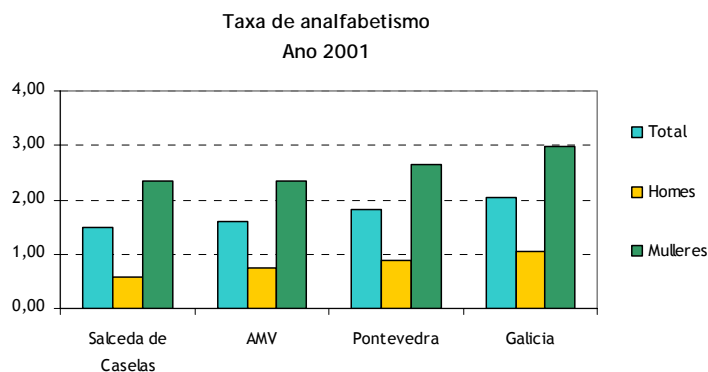
Nivel de estudos	Total	Homes	Mulleres
Non saben ler nin escribir	1,50%	18,99%	81,01%
Menos de 5 anos de escolarización	6,76%	36,52%	63,48%
Sen completar bacharelato elemental, ESO ou EXB	44,02%	48,96%	51,04%
Bacharelato elemental, ESO ou EXB completo	29,72%	52,65%	47,35%
Bacharelato Superior BUP/LOXSE, COPU/PREU	7,44%	48,47%	51,53%
FPI, FP grao Medio, Oficialía industrial	2,26%	38,66%	61,34%
FPII, FP Grao Superior, Mestría Industrial.	3,99%	47,14%	52,66%
Diplomatura, Arquitectura, Enxeñería Técnica	260%	37,23%	62,77%
Licenciatura, Arquitectura, Enxeñería Superior	1,67%	45,45%	54,45%
Doutoramento	0,07%	100,00%	00,00%

Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

B) Taxa de analfabetismo

O analfabetismo da poboación mídese como a porcentaxe de poboación que sobre o total dun territorio determinado, non sabe ler nin escribir. Nesta ocasión analizarase o analfabetismo no concello, comparándoo coas porcentaxes correspondentes á AMV, Pontevedra e Vigo, e tendo en conta a distribución entre sexos, neste caso sobre o total da poboación. En Salceda de Caselas a taxa total de analfabetismo no ano 2001 era de 1,50%, representando en termos absolutos a 79 persoas. Como na maioría dos concellos, o analfabetismo ten maior incidencia entre a poboación feminina, repartíndose a taxa total entre sexos do seguinte xeito, un 18,99% para os homes, algo máis de 45 puntos por debaixo da taxa que posúe a poboación feminina, do 81,01%. O número absoluto de homes era de 15, e o das mulleres de 64.

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

Na anterior gráfica compáranse as taxas de analfabetismo total e as feminina e masculina sobre o total da poboación no concello, AMV, Pontevedra e Galicia. Como se observa, o analfabetismo en Salceda de Caselas ten menor incidencia que nos outros territorios. A diferenza é lixeira con respecto á AMV, que posúe unha taxa do 1,59%. Algo maior é a diferenza con respecto a Pontevedra, que ten unha taxa do 1,82%. E a máis distancia atópase a poboación de Galicia, que ten unha taxa de analfabetismo do 2,05%.

A maior diferenza atópase ao analizar ás taxas segundo sexo en relación á poboación total. A poboación feminina é a que posúe as taxas máis altas nos catro territorios, aínda que a situación en Salceda de Caselas é lixeiramente mellor que nos outros espazos. A porcentaxe de mulleres cun nivel educativo de analfabetismo con respecto ao total da poboación é do 2,34%, case igual á AMV, onde é do 2,35%, en Pontevedra é o 2,65% e en Galicia o 2,98%.

No caso dos homes, o concello tamén ten unha situación de menor incidencia do analfabetismo que os outros territorios, correspondéndolle unha taxa de analfabetismo masculino en relación ao total da poboación do 0,59%. A porcentaxes pertencentes á AMV, Pontevedra e Galicia son superiores, 0,75%, 0,89% e 1,03%, respectivamente.

En relación a taxa de analfabetismo da poboación estranxeira, no ano 2001, das 149 persoas que posuían nacionalidade estranxeira (84 homes e 65 mulleres), ningunha delas atopábase en situación de analfabetismo. Non acontece así nos outros espazos comparados, onde as taxas de analfabetismo totais, masculinas e femininas, están por riba do 2% con respecto á poboación total. Galicia é o espazo que posúe os valores lixeiramente máis altos.

C) Tipo de estudos da poboación

A seguinte táboa ofrece datos sobre a porcentaxe de poboación de 16 anos e máis en vivendas familiares con nivel de estudos clasificables segundo tipo para o total da poboación do concello así como a súa distribución por sexo, no ano 2001. Os datos destacan dúas categorías maioritarias, a de Ciencias sociais, 32,55% da poboación e, Formación técnica e industrias, 20,14%. Na primeira son maioría as mulleres (77,35%) fronte aos homes (22,65%), e na segunda son maioría os homes fronte ás mulleres, sendo tamén maior a diferenza entre ambos sexos, 93,75% e 6,25%, respectivamente. O terceiro tipo de estudo maioritario é o de Saúde e servizos sociais, representando un 14,57% do total da poboación. Neste caso, as mulleres son maioría, 75,31%, fronte aos homes, 24,69%. Como acontece noutros concellos, as mulleres están formadas en estudos que as capacitan para realizar actividades que teñen que ver cos servizos sociais e á comunidade, en maior porcentaxe que os homes, máis especializados en estudos relacionados coa industria e ocupacións técnicas. Por exemplo, no tipo de estudos Maxisterio e educación infantil, cuarto tipo de estudos maioritario entre a poboación salcedense, cunha porcentaxe do 9,71% da poboación, as mulleres son o 68,52%, fronte ao 31,48% que representan os homes. Sen embargo, no tipo de estudos agrupados dentro da categoría enxeñerías, onde se atopa un 2,34% da poboación, os homes son o 61,54% e as mulleres o 38,46%.

Sinalar por último, que unicamente o 1,26% da poboación posúe estudos de tipo Agricultura, gandería, pesca e veterinaria, repartíndose segundo sexo entre nun 85,71% de homes e un 14,29% de mulleres.

Poboación de 16 e máis anos en vivendas familiares con nivel de estudos clasificable por tipo de estudos, segundo sexo e o tipo de estudos en Salceda de Caselas (%)
Ano 2001

Tipo de estudos	Total	Homes	Mulleres
Dereito	1,08	33,33	66,67
Maxisterio e educación infantil	9,71	31,48	68,52
Ciencias sociais	32,55	22,65	77,35
Artes e humanidades	3,96	31,82	68,18
Informática	5,40	33,33	66,67
Enxeñerías	2,34	61,54	38,46
Formación técnica e industrias	20,14	93,75	6,25
Ciencias	3,78	42,86	57,14

Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

Poboación de 16 e máis anos en vivendas familiares con nivel de estudos clasificable por tipo de estudos, segundo sexo e o tipo de estudos en Salceda de Caselas (%)
Ano 2001

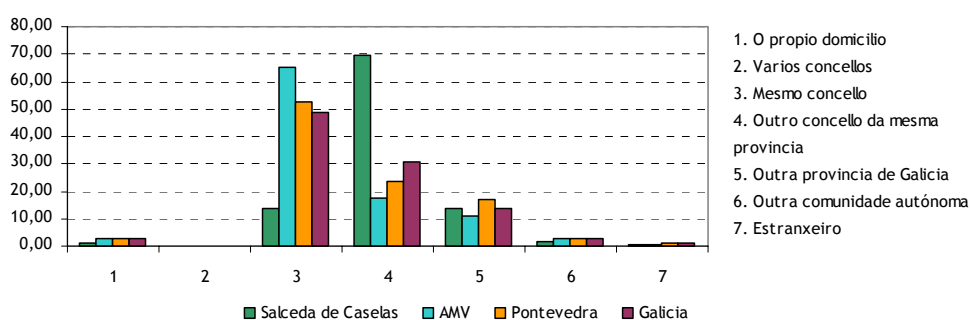
Tipo de estudos	Total	Homes	Mulleres
Arquitectura e construción	1,44	75,00	25,00
Agricultura, gandería, pesca e veterinaria	1,26	85,71	14,29
Saúde, servizos sociais	14,57	24,69	75,31
Outros servizos	3,78	33,33	66,67

Fonte: Elaboración propia a partir de datos do IGE

D) Lugar de estudo da poboación

O seguinte cadro, amosa o lugar de estudo da poboación de Salceda de Caselas non ocupada de 16 anos e máis, tendo en conta o sexo no ano 2001. Case tres terzos da poboación, 69,72%, estuda noutro concello da provincia. No mesmo concello faíno unha porcentaxe do 13,74%. Nestes dous casos, obsérvanse diferenzas con respecto aos outros tres territorios, especialmente con respecto á AMV, onde o 65,18% estada no seu concello de residencia, e un 17,41% noutro concello da provincia. No caso da poboación que estuda noutra provincia, Salceda comparte un valor similar ao de Galicia, en torno ao 13%, en Pontevedra a porcentaxe de poboación é maior, 16,72%, mentres que na AMV desprázase a outra provincia o 11,11%.

Poboación de 16 e mais anos non ocupada segundo sexo e lugar de estudo.
Ano 2001

Elaboración propia a partir de datos do IGE.

En canto á poboación que estuda noutra comunidade autónoma, Salceda de Caselas posúe a porcentaxe máis baixa dos 4 comparados, correspondéndolle un 1,53%, sendo as porcentaxes correspondentes a AMV, Pontevedra e Galicia moi similares, 2,86%, 2,87% e 2,98%, respectivamente. O mesmo acontece coa poboación que estuda no estranxeiro, neste caso ningunha das porcentaxes

acada o 1%, sendo o correspondente a Salceda de Caselas do 0,53%, 0,81% na AMV, 0,93% en Pontevedra, e de 0,87 en Galicia.

E) Educación non universitaria

No curso académico 2003/2004, Salvaterra contaba con 853 alumnos e alumnas matriculadas en centros de ensinanza non universitaria, ademais, todas estas persoas estudaban en centros de titularidade pública. Delas, 176 estudaban educación infantil, 394 en educación primaria, 283 en educación secundaria obrigatoria.

6.6 Vivenda.

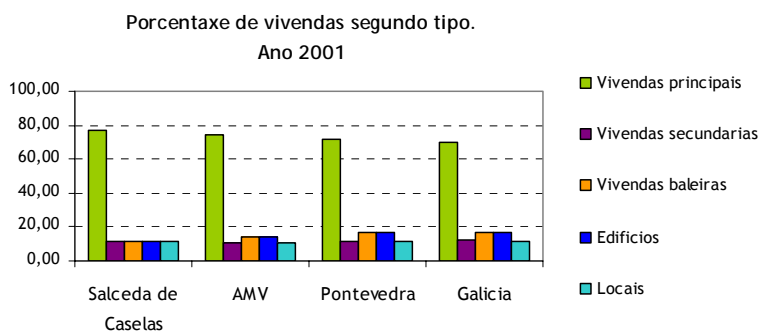
Os datos referidos á situación da vivenda no concello de Salceda de Caselas foron obtidos do IGE e proveñen do Censo de Poboación e Vivenda do ano 2001, realizado polo INE. Segundo o IGE, considérase vivenda ao “recinto estruturalmente separado e independente que, pola forma en que foi construído, reconstruído, transformado ou adaptado, está concibido para ser habitado por persoas, ou, aínda que non fose así, constitúe a residencia habitual de alguén no momento censual”. Considérase edificio á “construción permanente, separada e independente, concibida para ser utilizada como vivenda ou para servir a fins agrarios, para a prestación de servizos ou, en xeral, para desenvolver calquera actividade” (administrativa, comercial, industrial, cultural, ...), e a definición de local que como a de vivenda, trátase dun “recinto estruturalmente separado e independente, que non está dedicado exclusivamente a vivenda e no que se levan ou se poden levar a cabo actividades económicas dependentes dunha empresa ou institución. O recinto debe estar situado nun edificio, total ou parcialmente”.

A) Tipo de vivenda

O número total de vivendas no ano 2001 en Salceda de Caselas era de 2.585, representando o 1,34% do total e vivendas da AMV. Delas, 1.997 era vivendas principais o que representa un 77,25%, o número de vivendas secundarias era de 298, o 11,53% do total. As vivendas baleiras eran 290, representado un 11,22% do total. O número de edificios era nese ano de 1.962, o que supón unha porcentaxe do 75,90%, e o número de locais 294, que representan o 11,37%

Como se observa na gráfica a estrutura da vivenda segundo o seu tipo é moi similar entre os catro territorios comparados, sendo o tipo maioritario o de vivenda principal.

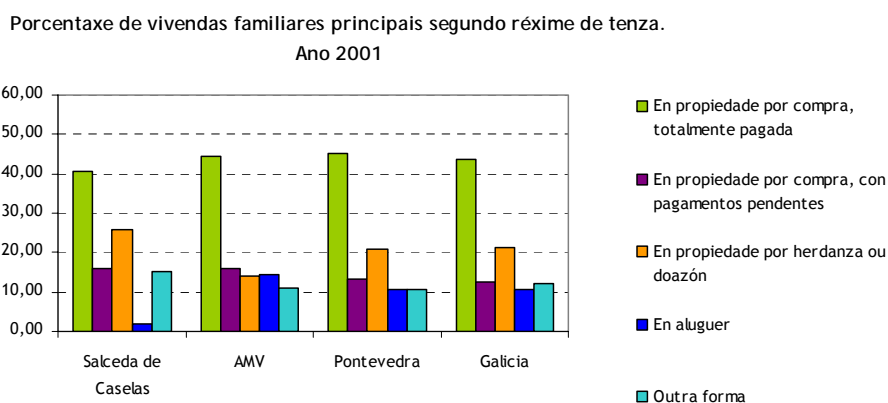

Fonte: elaboración propia a partir de datos do INE

En canto á porcentaxe de vivendas secundarias, en Salceda de Caselas, no ano 2001, representaban o 11,53% (298 vivendas), mentres que na AMV a porcentaxe era do 10,94%, en Pontevedra do 11,37% e en Galicia do 12,74%.

B) Réxime de tenza da vivenda

No relativo ao réxime de tenza da vivenda no concello, a forma maioritaria é a de “En propiedade por compra totalmente pagada”, no que se encontran 815 vivendas dun total de vivendas de 1.785, representando o 40,81%. No caso da AMV, Pontevedra e Galicia este é un réxime que representa porcentaxes similares, lixeiramente máis altas. No caso da AMV é do 44,31%, o 45,01% en Pontevedra e un 43,51% no caso de Galicia.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE.

O segundo grupo maioritario no concello, é o réxime de tenza “En propiedade, por herdanza ou doazón”, no que se atopan un total de 519 vivendas, o que ben representar o 25,99%. Este réxime é minoritario na AMV, 14,10%, e algo máis alto no caso de Pontevedra, 20,81% e Galicia, 21,44%.

Os outros réximes son minoritarios no concello, sendo a porcentaxe de vivendas “En propiedade por compra con pagamentos pendentes” do 16,01%, valor igual ao que posúe a AMV, e algo máis alto do

correspondente a Pontevedra e Galicia, 13,15% e 12,57%, respectivamente. Baixo o réxime “Outras formas”, atópanse un 15,32% das vivendas de Salceda de Caselas, habendo en torno aos 5 puntos de diferenza por debaixo, en relación aos outros espazos comparados.

E, xa para finalizar, o réxime de tenza a vivenda en Aluguer é no concello do 1,80%, sendo a diferenza con respecto á AMV, Pontevedra e Galicia, destacable, xa que as porcentaxes nestes espazos son do 14,49%, 10,51% e 10,50% respectivamente.

C) Principais problemas da vivenda e do contorno

Seguidamente analízanse os datos que teñen que ver coa calidade da vivenda e do seu contorno, analizados a través dos principais problemas identificados e recollidos no Censo de poboación e vivendas do ano 2001 elaborado polo INE.

No concello o principal problema identificado é o das “Malas comunicacións”, cunha porcentaxe do 29,39% das vivendas analizadas. No caso da AMV a porcentaxe de casos nos que este problema se sinala é do 30,34%, por riba de Pontevedra que foi do 26,34%, e de Galicia, cun 21,34%.

Xa a bastante distancia da porcentaxe anterior, o seguinte problema identificado en Salceda de Caselas, tamén o é no caso da AMV, Pontevedra e, en segundo lugar en Galicia. Trátase da “Pouca limpeza nas rúas”, sinalado por un 11,32% dos enquisados no concello. Nos outros espazos as porcentaxes son chamativamente superiores ás recollidas para o concello, condicionado polo peso das zonas urbanas, así na AMV sinálase nun 48,86%, nun 40,41% en Pontevedra e en Galicia no 30,50%.

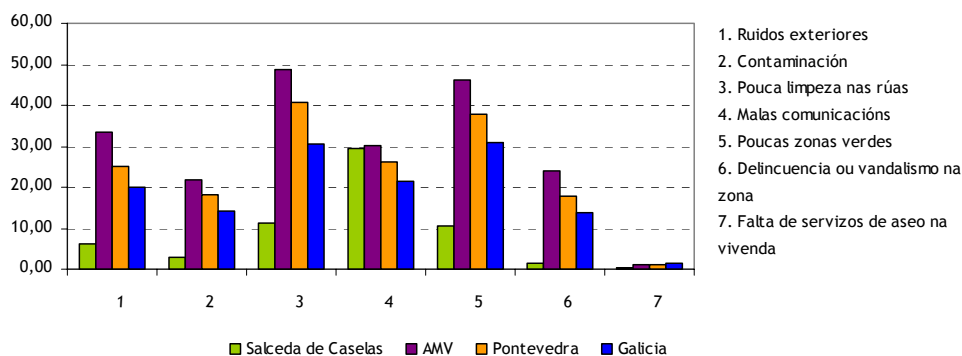
O seguinte problema identificado é o de “Poucas zonas verdes”, sinalado por unha porcentaxe do 10,42% das vivendas enquisadas. Neste caso a AMV sitúase moi por riba, cunha porcentaxe do 46,33%. Pontevedra conta cun 37,75%, e Galicia co 30,75%. Sinalar que este é o problema maioritario identificado no conxunto de Galicia.

O resto dos problemas recollidos na enquisa teñen unha incidencia baixa no concello, 6,36% o da existencia de “Ruídos exteriores”, 62,80% o da “Contaminación” e unicamente o 1,45% o da “Delincuencia ou vandalismo na zona”, habendo moita diferenzas con respecto aos outros territorios, onde son sinalados nunha maior porcentaxe de casos. Por exemplo, en relación a este último aspecto recollido, a porcentaxe correspondente a AMV é do 23,93%, do 17,69% en Pontevedra e do 13,67% no conxunto galego. Isto pon de manifesto as diferenzas entre o concello, cunhas características rurais, fronte aos outros territorios, onde teñen moito peso as zonas urbanas.

Por último, o problema que ten que ver coa “Falta de servizos de aseo na vivenda”, sinálase nunha porcentaxe do 0,50% no concello, mentres que nos outros tres espazos, as porcentaxes son superiores, 1,01% no caso da AMV, 1,27% no de Pontevedra e 1,48% en Galicia.

Principais problemas na vivenda e o contorno
Ano 2001

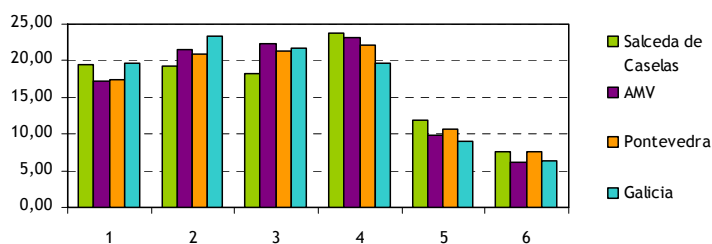

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE.

D) Residentes e tamaño medio da vivenda

Para finalizar a análise da vivenda no concello, terase en conta o número de residentes así como tamaño medio da mesma. Volvendo aos datos do Censo do ano 2001, en Salceda de Caselas, a maioría das vivendas contabilizadas son de 4 residentes, representando o 23,74% por enriba AMV (23,06%), e por enriba de Pontevedra, (22,15%) e Galicia (19,74%). As vivendas de 1 e 2 residentes compartes valores similares, en torno ao 19%, situándose, por enriba da AMV, Pontevedra e Galicia, no caso das vivendas de 1 residente e por debaixo, no caso das de 2 residentes. As vivendas de 3 residentes son o 18,23% en Salceda de Caselas, en torno aos 4 puntos por debaixo do que representan na AMV, Pontevedra e Galicia.

Comparación do número de residentes por vivenda.
Ano 2001

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE

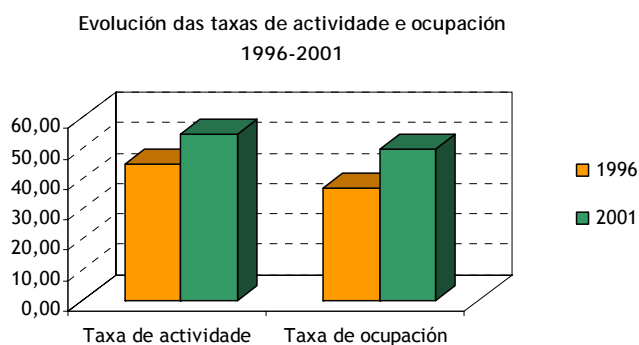
O concello tamén supera aos outros tres espazos no caso das vivendas de 5 e 6 residentes. As vivendas de 5 residentes representan unha porcentaxe do 11,82% no concello, e valores en torno ao 10% no caso dos outros espazos. As vivendas de 6 residentes supoñen o 7,56% no concello, algo máis de 1 punto por riba do que representan nos outros espazos.

En canto ao tamaño medio do fogar, Salceda de Caselas posúe un valor do 3,2 persoas por vivenda, sendo moi similar á AMV (3,24), Pontevedra (3,1) e Galicia (3,00).

7 MERCADO DE TRABALLO

A continuación ofrecemos os datos do mercado de traballo correspondentes a Salceda de Caselas. Neste apartado analizaremos o comportamento das principais variables do mesmo, como son o nivel de actividade, ocupación e desemprego, contemplando a súa evolución e desagregación por sexo e sectores económicos.

Estes datos están sacados para o caso da actividade e ocupación, do Padrón municipal de habitantes de 1996 e do censo de poboación e vivenda do ano 2001, mentres que para o desemprego utilizáronse as estatísticas obtidas da Consellería de Traballo.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

No período que vai entre 1996 e o 2001, o concello de Salceda de Caselas experimentou un forte crecemento nas súas taxas de actividade e ocupación debido ao aumento producido nas cifras de poboación, que se traduciu nun aumento da poboación maior de 16 anos, pero sobre todo nun aumento da poboación ocupada. Isto fixo que as taxas do concello se situasen por riba das taxas da AMV, Pontevedra e Galicia.

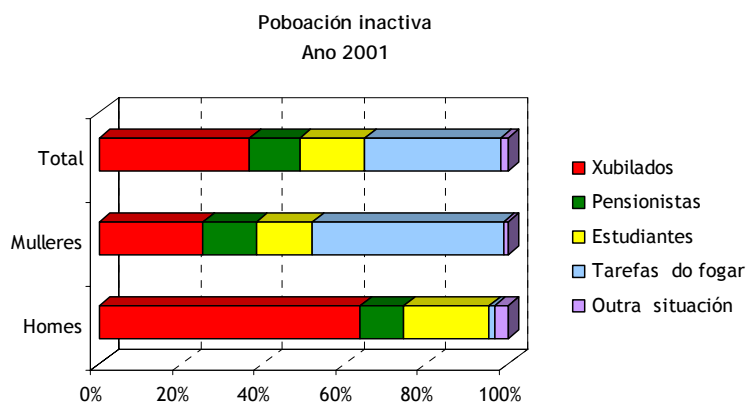

Características da poboación maior de 16 anos
Ano 2001

	Poboación maior de 16 anos	Activos /as	Ocupados /as	Inactivos					
				Total	Xubilados /as	Pensionistas	Estudantes	Tarefas do fogar	Outra situación
Homes	2.535	1.833	1.731	702	449	74	147	9	23
Mulleres	2.732	1.053	881	1.679	429	216	232	783	19
Total	5.267	2.886	2.612	2.381	878	290	379	792	42

Fonte: Censo de Poboación e vivenda. IGE

Na anterior táboa están os datos sobre as características da poboación maior de 16 anos en relación coa a actividade de Salceda de Caselas. Aquí pódense apreciar as diferenzas que hai entre a poboación masculina e feminina do concello. Así mentres que para as mulleres o número de inactivas é maior que o de activas, para os homes pasa exactamente o contrario. Tamén se observa como a distribución da poboación inactiva nas diferentes categorías é distinta, tendo un peso moi importante para as mulleres os epígrafes de tarefas do fogar e xubilados, mentres que para os homes eran os de xubilados e estudantes. Este feito é significativo dunha menor incorporación da muller ao mercado de traballo.

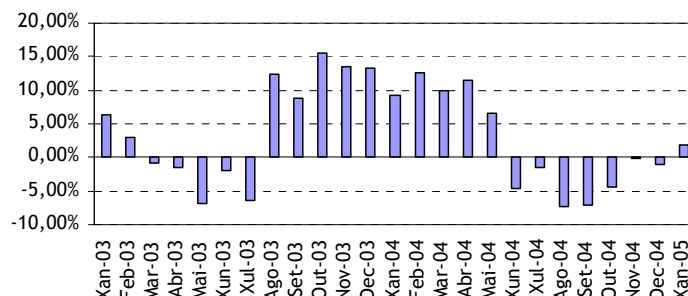

Fonte: Censo de Poboación e vivenda. IGE

O número de persoas desempregadas do concello estivo variando, durante o período de xaneiro 2003 a xaneiro 2005, entre os 379 parados (setembro 2004) e os 454 parados (febreiro 2004). Ao final do período a cifra total de desemprego era un 11,17% maior que a de xaneiro do 2003, acadando unha cifra de 448 persoas desempregadas.

Porcentaxe de variación do paro con respecto ao mesmo mes do ano anterior
xaneiro 2003-xaneiro 2005

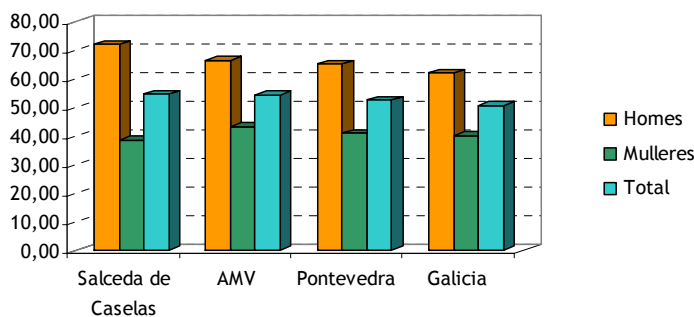

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

7.1 Actividade

A taxa de actividade do concello de Salceda de Caselas situouse no 2001 no 54,79%, o que supuxo un avance con respecto ao valor do 1996 de 9,99 puntos porcentuais. Isto fixo que se colocara por riba dos valores da área metropolitana de Vigo, da provincia de Pontevedra e de Galicia que para o ano 2001 presentaban uns valores do 54,38%, do 52,69% e do 50,68%, respectivamente.

Taxas de actividade
Ano 2001

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

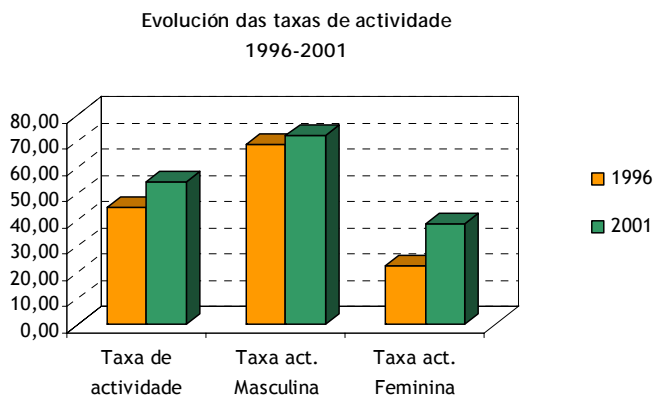
Unha das causas desta alza na taxa de actividade hai que buscala na subida experimentada polo nivel de actividade feminino, posto que o seu valor creceu máis de 16 puntos no período 1996-2001, mentres que a taxa masculina o facía en 3,30 puntos. Con todo e isto, a taxa de actividade feminina segue a estar moi por baixo da masculina, representando o 53,30% da taxa de actividade masculina. Ademais, tal e como se observa na anterior gráfica, se comparamos este valor cos da área metropolitana, Pontevedra e Galicia, vese como, mentres que a taxa de actividade masculina

presenta unhas cifras moi similares as destes territorios, a feminina atópase por debaixo delas, con diferenzas que están en torno aos 2 e os 5 puntos porcentuais.

Outras causa do aumento da taxa de actividade hai que buscalas en:

- Ao crecemento da poboación no concello de Salceda. Entre o ano 1996 e 2001 os efectivos demográficos aumentaron en 275 persoas, o que supuxo unha medra dun 4,53% do número de persoas residentes. Esta suba da poboación afectou sobre todo ao grupo de persoas maiores de 16 anos que aumentou nun 8,04%.
- Ao ascenso experimentado polo número de persoas activas e á redución das inactivas. Este feito afectou sobre todo ao sector feminino da poboación, posto que dentro das persoas inactivas o colectivo que experimentou un maior descenso foi o das amas de casa.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

No que se refire a distribución da actividade entre sexos, tal e como se pode apreciar na anterior gráfica, existe unha grande desigualdade no mercado de traballo de Salceda de Caselas, posto que a taxa feminina supón o 53,30% da taxa masculina. Así, no ano 2001 a taxa masculina estaba situada no 72,31%, mentres que a feminina tan só era do 38,54%, sendo polo tanto o diferencial de 33,76 puntos porcentuais.

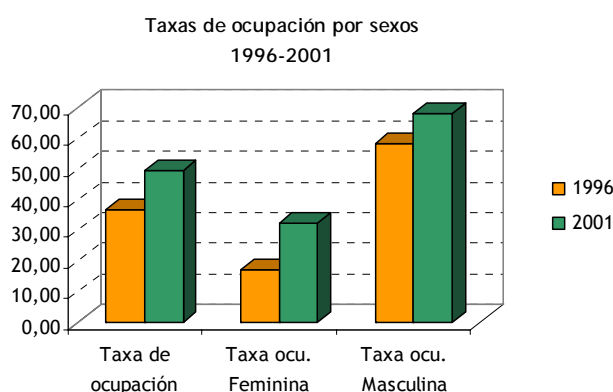
A xeito de conclusións sobre a actividade no mercado de traballo de Salceda de Caselas podemos sinalar o que segue:

- A subida da taxa de actividade global fixo que se colocase por riba das da AMV, Pontevedra e Galicia.
- Esta subida tivo especial incidencia na poboación feminina, pero, malia isto, as diferenzas entre sexos seguen a ser grandes.

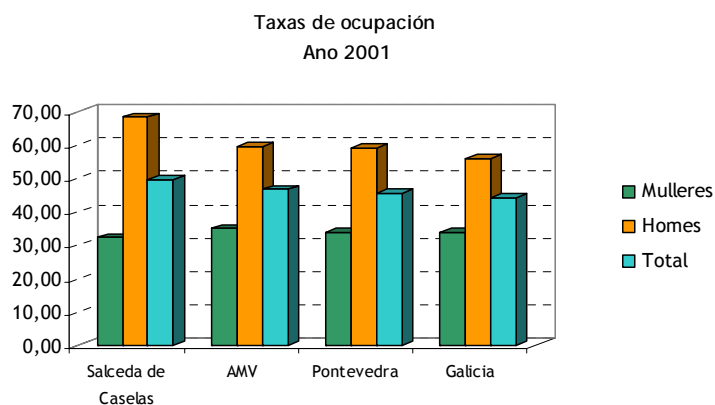
7.2 Ocupación

A taxa de ocupación no concello de Salceda, ao igual que a de actividade, experimentou unha subida no período 1996-2001. Así, mentres que en 1996 estaba situada na cifra do 36,86%, no 2001 pasou ao 49,59%, o que supuxo unha alza de 9,84 puntos porcentuais.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

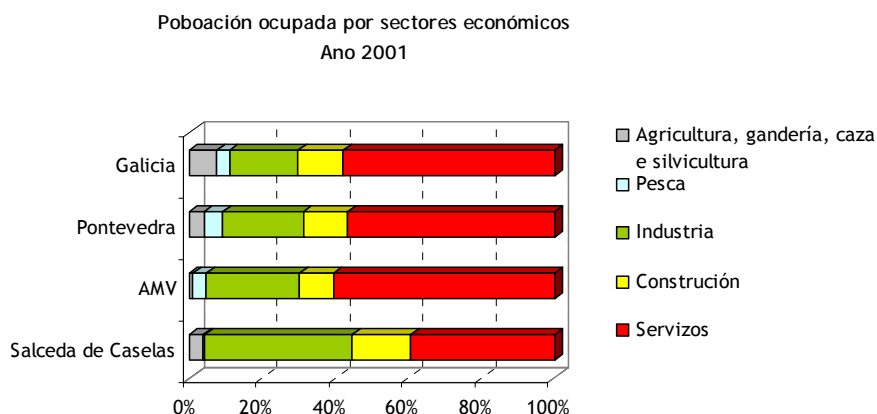
Isto fixo que a taxa de ocupación se afianzaran por riba das taxas da AMV, Pontevedra e Galicia, posto que o incremento das taxas de ocupación nestes territorios foi menor durante o período 1996-2001. Así, hoxe en día as taxas de actividade destes territorios están nos 46,66%, 45,65% e 44,33%, respectivamente.

Fonte: elaboración propia a partir dos datos do IGE

A nivel de sexos a situación varía, posto que mentres que para os homes o nivel de ocupación está por riba do da AMV, Galicia e Pontevedra, para as mulleres a ocupación sitúase lixeiramente por baixo destes tres territorios

Fonte: Censo de Poboación e vivenda. IGE

Por outra banda, ao analizar a ocupación por sectores de actividade económica pódese observar como o sector que ten un maior peso no emprego é o da industria, posto que no ano 2001 supuña o 40,32%. Este valor sitúase por riba dos da AMV, Pontevedra e Galicia, que estaban no 25,53%, no 22,03% e no 18,70%, respectivamente

En segundo lugar, preto do sector industrial, atópase o sector servizos, que dá emprego ao 39,35% dos traballadores do concello. Esta porcentaxe é inferior ás da AMV, Pontevedra e Galicia, onde o sector ocupa o primeiro lugar e representa o 60,53%, o 56,48% e o 57,92% do emprego.

A construción ocupa o terceiro lugar en importancia de emprego, dando ocupación ao 16,03% dos traballadores de Salceda de Caselas. Esta porcentaxe é superior ás da AMV, Pontevedra e Galicia, onde o sector non pasa do 13% de emprego en ningún caso.

Por último, as actividades agrogandeiras teñen un peso bastante reducido en Salceda de Caselas, posto que só representa o 3,89% dos ocupados, porcentaxe que está por baixo da provincial (4,16%) e da autonómica (7,66%), pero por riba da Área Metropolitana de Vigo, onde a agricultura e gandería posúen un peso menor dos ocupados, posto que este tan só supuña o 1,05%.

A actividade pesqueira, no concello de Salceda de Caselas ten un importancia moi residual no emprego (0,41%), posto que estamos a falar dun concello do interior.

Esta situación é o froito dun proceso de varios anos nos que o concello estivo a mudar a súa estrutura produtiva, pasando dunha economía agraria ao que se pode considerar como un mercado do traballo baseado no sector industrial e terciario. Así, durante o período 1996-2001 pódense observar cambios na ocupación por sectores económicos do concello de Salceda de Caselas:

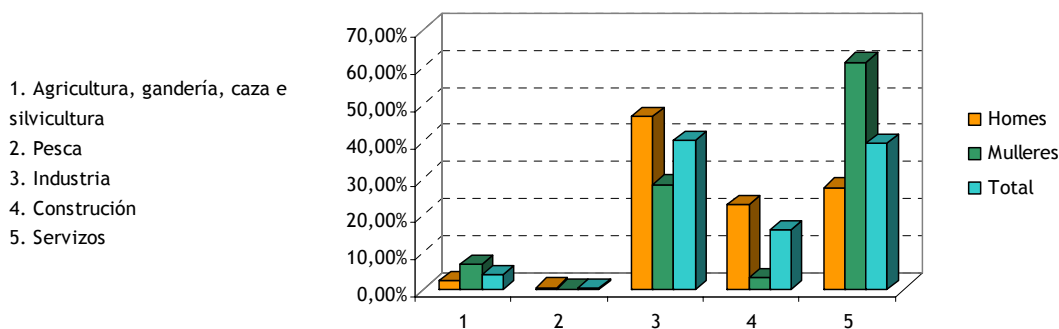
Porcentaxe de poboación ocupada por sectores de actividade económica
1996 e 2001

Fonte: Padrón 1996 e Censo 2001. IGE

- Hai unha perda de peso no emprego do sector industrial, que caen 3,42 puntos porcentuais, debido a que o seu crecemento no período foi menor que o experimentado polo sector servizos.
- O emprego agrogandeiro e da construción tamén resultaron prexudicados pola perda de peso no emprego baixando 1,67 e 1,44 puntos porcentuais, respectivamente.
- O sector servizos foi o que máis medrou en emprego durante o período, facendo que case se duplicara o número de persoas empregadas, de tal xeito que foi o único que veu incrementado a súa porcentaxe de participación no mercado do traballo.

Poboación ocupada por sectores económicos e sexos.
Ano 2001

Fonte: Censo de poboación e vivenda 2001. IGE

No que se refire a distribución da poboación ocupada por sectores económicos e sexo, na anterior gráfica pódese ver como as diferenzas son bastante profundas entre homes e mulleres. Así, mentres que as mulleres case exclusivamente se ven relegadas as actividades de servizos (61,40%), a dos homes está máis repartida entre industria (46,68%), servizos (27,61%) e construción (22,91%).

Fonte: Censo de poboación e Vivenda. IGE

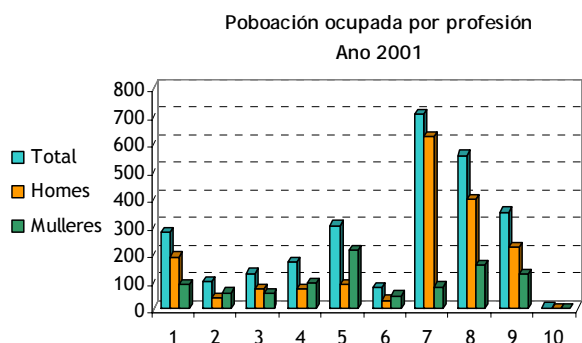
Por outra banda, analizando a poboación ocupada por situación profesional, obsérvase que a maior parte teñen a condición de asalariados, posto que no ano 2001 o 81,20% dos mesmos realizaban un traballo por conta allea. Esta cifra está por debaixo da AMV, que era do 84,57%, pero por riba das de Pontevedra e Galicia, que acadaban o 80,20% e o 76,80%, respectivamente.

Dentro do colectivo de asalariados, son os fixos os que teñen un maior peso acadando unha cifra do 55,46% dos ocupados totais, mentres que os eventuais só supúñan o 25,75% dos ocupados. Sendo a taxa de temporalidade no emprego do 31,71%, o que a sitúa por baixo das da AMV, Pontevedra e Galicia, que no 2001 eran do 34,31%, 38,09% e 36,59%.

Por outra banda, o empresariado representa o 17,79% dos ocupados do concello, cifra que está por riba da mostrada pola AMV (14,90%), pero por baixo da de Pontevedra (18,82%) e Galicia (22,18%). Este empresariado adoita facer un traballo autónomo sen contratar persoal algún, posto que o 53,36% dos mesmos está dentro da categoría empresario que non emprega persoal, o que é indicativo dun tecido empresarial composto na súa maioría por microempresas. O resto, 46,64%, atópase dentro do colectivo de empresarios que teñen persoal asalariado.

Analizando a ocupación por situación profesional e sexo, pódese ver como o colectivo de ocupados homes é sempre maior en número ao das mulleres, agás para os catalogados como *outras situacións*, *as axudas familiares* e *os membros de cooperativas*. Tamén se observa que as mulleres de Salceda de Caselas están sometidas a unha temporalidade que duplica á dos homes, posto que no ano 2001 a taxa de temporalidade na man de obra feminina era do 42% mentres que a masculina era do 26,28%.

Fonte: Censo de poboación e vivenda. IGE

1. Dirección das empresas e das administracións públicas
2. Técnicos/as e profesionais científicos/as e intelectuais
3. Técnico/as e profesionais de apoio
4. Empregados/as de tipo administrativo
5. Traballadores/as de servizos de restauración, persoais, protección e vendedores/as
6. Traballadores/as cualificados/as na agricultura e na pesca
7. Artesáns e traballadores/as cualificados/as das industrias manufactureiras, da construción e da minería
8. Operadores/as de instalacións e maquinaria, e montadores
9. Traballadores/as non cualificados/as
10. Forzas armadas

No que se refire á poboación ocupada por profesión, en Salceda de Caselas podemos ver como, en liñas xerais, os ocupados tenden a estar en grupos profesionais de media-baixa cualificación. Así o primeiro lugar ocúpalo os *artesáns e traballadores/as cualificados/as das industrias manufactureiras, da construción e da minería*, cun 26,42% dos ocupados. En segundo lugar atópanse os *operadores/as de instalacións e maquinaria, e montadores*, cun 20,85%. Mentres que os *traballadores/as non cualificados/as* ocupaban o terceiro lugar representando o 13,12%. O resto das profesións, móvense nuns valores bastante discretos que non pasan do 11%.

Se estudamos poboación ocupada por profesión e sexo, pódense apreciar grandes diferenzas. Así, no caso dos homes as profesións están máis relacionadas coa industria e a construción, por esa orde de importancia, mentres que a das mulleres estano cos servizos e a industria. Para os homes, no ano 2001, as dúas profesións máis representativas eran as de *artesáns e traballadores cualificados das industrias manufactureiras* (35,85%) e as *operadoras de instalacións e maquinaria* (22,79%). Mentres que para as mulleres as tres profesións que máis ocupación tiveron no ano 2001 foron as *traballadoras de servizos de restauración* (22,90%) e os *operadores de instalacións e maquinaria* (17,20%). Ademais, as mulleres teñen máis dificultades para chegar aos postos directivos, o chamado “teito de cristal”, posto que mentres que 188 homes desempeñan traballos de *dirección das empresas e das administracións públicas*, tan só 89 mulleres de Salceda de Caselas chegaban a este tipo de postos. Pola contra nos postos de técnicos/as e profesionais de apoio hai máis mulleres que homes (57 mulleres fronte a 40 homes).

Desta análise da ocupación despréndense varias conclusións, como son:

- O crecemento da taxa de ocupación global fixo que se afianzara por riba das da AMV, Pontevedra e Galicia, que tamén medraron pero menos intensamente.
- As diferenzas entre sexos reducíronse no período 1996-2001, pero aínda continúan a ser moi altas.

- O mercado do traballo do concello ten un claro sesgo cara o sector industrial e o sector terciario.
- No período 1996-2001 o sector servizos estivo gañando peso no emprego en detrimento dos resto de sectores.
- Os traballadores asalariados de Salceda de Caselas soportan unhas taxas de temporalidade no emprego menores que as do contorno, afectando, en maior medida, ás mulleres do concello.
- A man de obra de Salceda ten unha cualificación media-baixa, estando centrada, sobre todo, en profesións relacionadas coa industria e os servizos.

7.3 Desemprego

Os valores do paro rexistrado obtéñense do rexistro que a tal efecto existe nas Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia e no Instituto Social de la Marina, onde os parados se poden inscribir para solicitar servizos de intermediación laboral, formación, prestacións, etc.

Estas estatísticas difiren das aportadas pola EPA debido a que mentres que estas resultan dunha estimación estatística, os primeiros son resultado dun rexistro no que por diversos motivos non todos os colectivos se inscriben (por ter unha baixa expectativa de acceder ao traballo), ou determinadas persoas desempregadas non son computados como parados (os estudantes de ensino oficial menores de 25 anos, demandantes dun emprego por período inferior a tres meses, demandantes con xornada semanal menor de 20 horas ou traballadores eventuais agrarios beneficiarios do subsidio especial de desemprego). Na EPA, en cambio, considéranse paradas a tódalas persoas de 16 ou máis anos que están sen traballo, dispoñibles para traballar e buscando activamente emprego ou que xa atoparon traballo e están á espera de se incorporar ao mundo laboral.

Tendo en conta isto, decantámonos por coller os datos do desemprego proporcionado polas oficinas de emprego da Xunta de Galicia debido á súa mellor accesibilidade é ao feito de que os datos da EPA ao seren o resultado dunha enquisa, non se poden obter a escala local. Así e todo, os datos cos que traballamos supoñen un bo indicador da composición e da evolución do desemprego no concello de Salceda de Caselas.

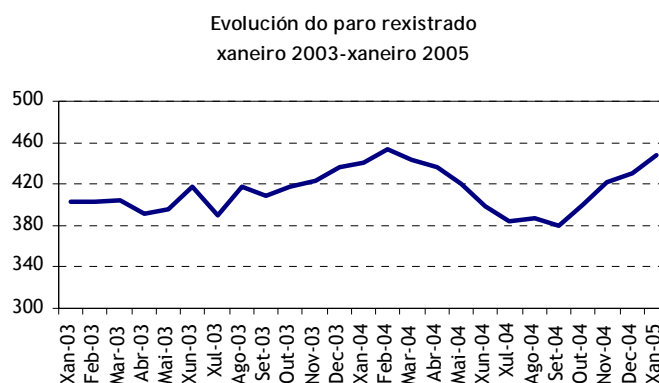
Para proceder ao análise do desemprego no concello imos estudar os datos dende varios puntos de vista:

- Dende un punto de vista temporal, no que se analizará a súa evolución ao longo dos anos 2003 e 2004, así como a súa porcentaxe de variación con respecto ao mesmo mes do ano anterior.

- Dende un punto de vista espacial, no que se compara a evolución da cifra de desemprego de Salceda de Caselas coas da área metropolitana de Vigo, Pontevedra e Galicia.
- Dende a perspectiva dos sexos e da idade dos demandantes.
- Dende un punto de vista sectorial, no que se estuda o sector de actividade de onde proveñen as persoas desempregadas.

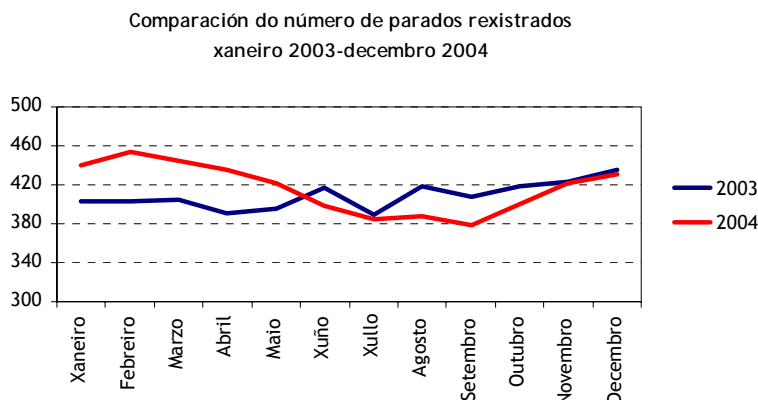
No concello de Salceda de Caselas o desemprego experimentou numerosos altos e baixos durante os dous últimos anos, alcanzando o seu máximo absoluto en febreiro 2004, con 379 persoas desempregadas, e o seu valor mínimo en setembro de 2004, con 454 persoas desempregadas. Durante este período, o desemprego incrementouse nun 9,54%, pasando das 409 persoas paradas de xaneiro de 2003, ás 448 de xaneiro de 2005.

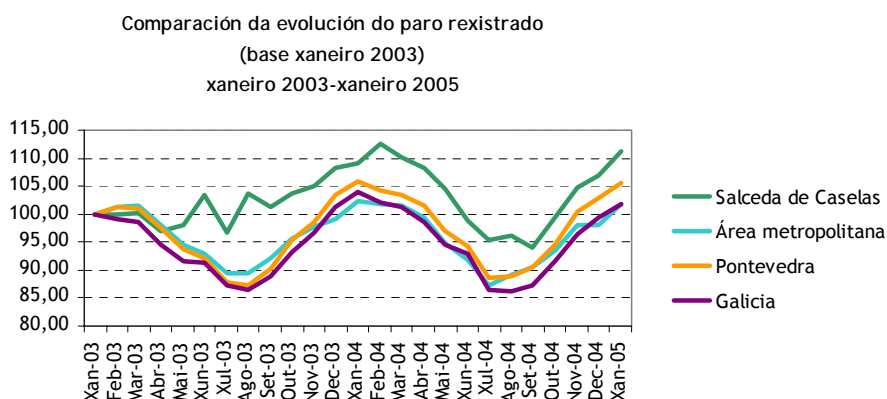
Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

Na gráfica anterior podemos observar a evolución da cifra de paro rexistrado durante o período xaneiro 2003-xaneiro 2005. Nela apréciase como no ano 2003 o número de persoas paradas experimentou un crecemento progresivo ata febreiro de 2004. A partir deste mes a cifra de paro descendeu ata acadar un mínimo no mes de setembro, a partir do cal volveu a medrar ata xaneiro de 2005.

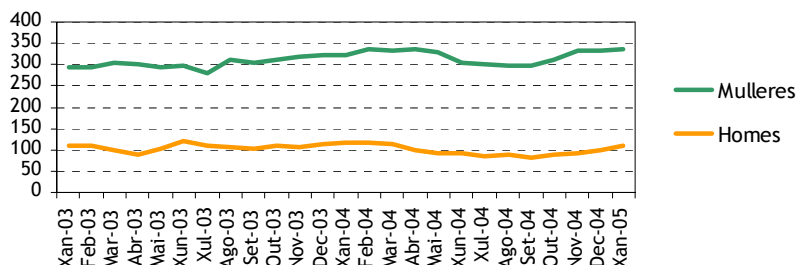
Comparando os valores do desemprego nos anos 2003 e 2004, pódese comprobar como no 2004 as cifras de paro estiveron por riba das de 2003 durante a primeira metade do ano. Posteriormente, de xuño a novembro, a cifra de paro do 2004 estivo por baixo da de 2003, e a final de ano, tiñan uns valores moi similares.

Na gráfica anterior represéntase a comparativa das evolución do desemprego coa área metropolitana, a provincia de Pontevedra e a comunidade autónoma de Galicia. Para iso tomouse como dato de referencia a cifra de desemprego de cada un dos territorios correspondente a xaneiro de 2003, co que se obtén a variación en termos relativos das cifras de desemprego nos catro territorios. Así, pódese observar como as cifras do paro rexistrado tiveron unha peor evolución no concello de Salceda de Caselas, posto que nos períodos de crecemento, este foi maior que no resto de territorios, e nos períodos de recesión foi menor.

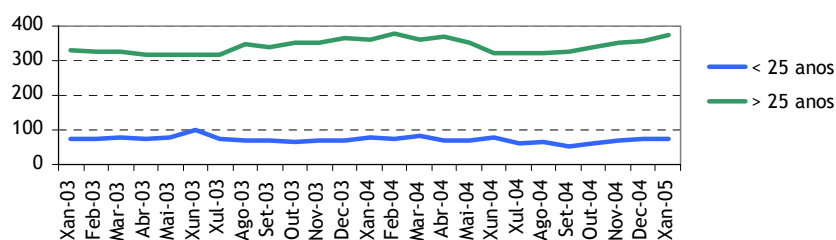
Evolución do desemprego por sexos
xaneiro 2003-xaneiro 2005

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

Ao estudar a distribución e evolución do desemprego do concello de Salceda de Caselas por sexos, pódese observar como en todo o período as cifras de paro femininas estiveron sempre por riba das masculinas. As diferenzas en número entre un e outro sexo mantivéronse durante o período entre as 175 (xuño 2003) e as 240 (novembro 2004) persoas paradas. A poboación parada masculina estivo practicamente estancada durante todo o período xirando en torno ao valor dos 110 parados. Mentres que o número de mulleres paradas estivo medrando durante o período, sendo a cifra de xaneiro de 2005 un 14,97% máis alta que a de xaneiro de 2003. Deste xeito, ao final do período o número de mulleres desempregadas triplicaba ao dos homes, chegando á cifra das 338 paradas, mentres que a de homes era de 110.

Evolución do paro por tramos de idade
xaneiro 2003-xaneiro 2005

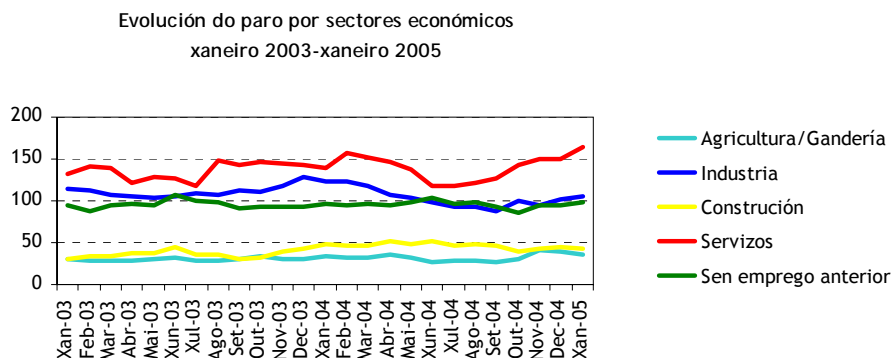

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

No que atinxe á idade dos demandantes de emprego, temos que o colectivo de persoas maiores de 25 anos é o que presenta un maior número de persoas desempregadas, cousa bastante normal se temos en conta a dimensión do colectivo. Así no ano 2004 o grupo de persoas de entre 25 e 64 anos representaba o 55,89% da poboación total, mentres que a mocidade de entre 15 e 24 anos so supuña o 13,56%. Polo tanto se tivésemos en conta as taxas de paro por grupo de idades teríamos que estas

son máis altas para os mozos e mozas de Salceda que para o resto de idades, posto que o peso relativo do paro neste colectivo é maior.

Fonte: informe mensual do paro rexistrado. SGC

Analizando a evolución do desemprego por sectores de actividade económica podemos ver como os parados que proveñen do sector servizos son os que teñen un maior peso dentro do global e ademais foron os que máis medraron no período. Ademais na súa evolución pódese apreciar unha marcada estacionalidade, que tal e como se apreciou en gráficas anteriores está producida polos ciclos de actividade do sector servizos. As persoas desempregadas que proviñan deste sector chegaron a representar o 36,83% en xaneiro do 2005.

O seguinte grupo de parados en importancia é dos que proveñen da industria. Este colectivo chegou a representar en decembro do 2003 o 29,36% das persoas desempregadas de Salceda de Caselas. A este séguelle o colectivo de persoas *sen emprego anterior* que chegaron a acadar unha porcentaxe do 25,66% en xuño do 2003. Os parados que proveñen da construción que acadaron a porcentaxe máxima do 12,40% en agosto do 2004, constitúen o cuarto grupo en importancia.

Por último, a agricultura presenta os valores máis baixos, xa que non pasa da porcentaxe do 10%. Este feito débese a que xeralmente o traballo neste sector faise a través de explotacións de tipo familiar onde non se adoita empregar traballadores por conta allea o que fai que o volume de persoas desempregadas sexa baixo e estable no tempo.

A modo de conclusións poderíamos resaltar tres características da poboación desempregada do concello que axudan a comprender a súa composición e evolución:

- Durante o período analizado a cifra de paro rexistrado medrou un 9,54%.
- A variabilidade das cifras de paro rexistrado son debidas á alta temporalidade no emprego do sector servizos.

- O problema do desemprego ten unha especial incidencia en valores absolutos nas mulleres e na poboación madura, pero a poboación moza é a que soporta as taxas de paro máis altas.

7.4 Promoción do Emprego

Nas últimas décadas, e motivado pola difícil situación do mercado do traballo, véñense desenvolvendo un conxunto de medidas para fomentar o emprego, dando prioridade ás medidas activas e preventivas sobre as pasivas e correctivas. Estas políticas activas concíbense como instrumentos para desenvolver a inserción laboral das persoas desempregadas, a través de incrementar o nivel formativo da poboación activa, favorecer a adaptación da oferta de profesionais ás demandas de emprego existentes, fomentar a información e o asesoramento para a consecución de emprego e promover e incentivar a iniciativa empresarial e a contratación.

A nivel local, as directrices europeas sobre o emprego recollen a importancia de *“implantar un dispositivo que axude a promover iniciativas e articular mecanismos para que as administracións locais actúen como impulsoras da creación de emprego a nivel local desde a perspectiva de que existen novos filóns de emprego non explotados susceptibles de xerar novos postos de traballo, sendo no ámbito local onde se atopan as maiores posibilidades de detección e aproveitamento en beneficio do emprego”*.

A) Actividades desenvolvidas en relación as políticas activas de emprego

No concello de Salceda de Caselas a figura encargada de levar a cabo as políticas activas de emprego é o *técnico de emprego*, que ten atribuídas unha serie de funcións establecidas na orde pola que se regula a súa contratación e funcionamento e, nese marco, ofrecen aos emprendedores un conxunto de servizos que se concentran ao redor das seguintes labores principais:

- Prospección dos recursos ociosos e infrautilizados no territorio, identificando novas actividades económicas susceptibles de xerar proxectos empresariais de promoción económica, así como iniciativas innovadoras que creen emprego.
- Elaboración e posta en práctica de plans de actuación que contribúan á dinamización socioeconómica no seu ámbito de influencia a prol da iniciativa emprendedora e da creación de emprego.
- Difusión e estímulo dos potenciais proxectos de creación de novas unidades produtivas entre persoas desempregadas, promotores e emprendedores, así como entre as posibles institucións colaboradoras.
- Acompañamento técnico dos proxectos emprendedores que xurdan no territorio na fase do seu lanzamento, así como dos promotores, durante as primeiras etapas de

funcionamento das novas empresas, para facilitar a súa consolidación como negocios sostibles que xeren postos de traballo.

- Asesoramento ás persoas desempregadas, en estreita coordinación con outras unidades do Servicio Público de Emprego de Galicia, así como con outros organismos da Administración Autonómica, para propiciar un maior coñecemento dos servizos e instrumentos existentes en favor da súa inserción laboral e do seu desenvolvemento profesional.

Durante o ano 2005 o técnico de emprego de Salceda de Caselas veu realizando as seguintes actividades:

- Divulgación de material promocional sobre temas de emprego
- Difusión de información sobre ofertas de emprego, formación, subvencións e axudas, información económica e do mercado de traballo, etc.
- Realización de labores de orientación laboral, axudando na busca de emprego e na elaboración de currículos ás persoas desempregadas do concello.
- Asesoramento para a creación de empresas, no que se proporciona información sobre trámites de constitución da empresa, lexislación que lle poida afectar e réxime fiscal, ademais de proporcionarlle información e axudarlle na tramitación de subvencións e axudas para a creación da empresa. Tamén se lles axuda á elaboración dun plan de empresa e na realización de diversos trámites de constitución.
- Elaboración de informes e estudos para a solicitude de diversas axudas para o concello (plan labora, programa de cooperación xunta-concello e programa de divulgación de internet no rural).
- Colaboración con diversas entidades que operan no concello:
 - Asociación de empresarios e industriais de Salceda: apoio á dinamización do comercio, información sobre subvencións e deseño e posta en marcha da I Feira de Mostrás de Salceda de Caselas, entre outras.
 - Asociación de mulleres rurais de Salceda: información e solicitude de subvencións.
 - Asociación de Desenvolvemento Rural do Condado Paradanta: información e divulgación do programa de desenvolvemento rural LEADER +.

- Empleocities: participación en diversas reunións e nas conclusións do panel de expertos.

Por outra parte, nos últimos 6 anos desenvolveuse un proxecto de escola obradoiro e dous obradoiros de emprego no concello de Salceda, coas seguintes características:

- A escola obradoiro “Salceda” desenvolveuse entre xuño de 1998 e decembro do 1999 e tivo como actuacións principais a construción do equipamento e servizos para o desenvolvemento dun centro de formación ocupacional, a restauración da escola unitaria de San Jorge, dos cruceiros da igrexa de Parderrubias e de Maceira e a mellora do contorno natural do centro de formación. Por ela pasaron 30 desempregado menores de 25 anos que se formaron nas especialidades de albanelaría, carpintaría e fontanaría-electricidade.
- O obradoiro de emprego “Salceda de Caselas” desenvolveuse entre agosto do 2000 e agosto do 2001 e tivo como actuacións principais o remate do centro de formación ocupacional empezado no proxecto anterior, así como o acondicionamento do seu contorno. Por este obradoiro pasaron 30 persoas desempregadas de 25 ou máis anos que recibiron formación nas especialidades de albanelaría, cantería e carpintería de madeira.
- O obradoiro de emprego “Torrón” desenvolveuse entre agosto de 2002 e xullo de 2003 e tivo como actuacións principais a rehabilitación do edificio da antiga cámara agraria de Salceda, así como o acondicionamento do contorno do centro de formación ocupacional de Torrón. Por este obradoiro pasaron 40 persoas desempregadas de 25 ou máis anos que se formaron nas especialidades de albanelaría, cantería, carpintería e xardinaría.

B) Axudas e subvencións para a creación de emprego

En canto a axudas e subvencións en materia de emprego, o concello de Salceda non ten ningunha liña propia, pero a técnica de emprego asesora e xestiona as que ten a Dirección Xeral de Promoción do Emprego, da Consellería de Traballo. Estas axudas están dentro das políticas activas encamiñadas a crear máis e mellores postos de traballo na Comunidade Autónoma de Galicia. Neste contexto, a Dirección Xeral de Promoción do Emprego planifica, coordina e xestiona diversos programas nos seguintes ámbitos:

- Incentivos á contratación por conta allea.
- Apoio a emprendedores: autónomos, economía social e iniciativas de emprego.
- Programas de cooperación.

- Escolas obradoiro e obradoiros de emprego.
- Programa Labora: Xuventude con experiencia.
- Programa de fomento da inserción laboral das mulleres vítimas de violencia doméstica.

C) Accións de desenvolvemento rural

O Concello de Salceda de Caselas, xunto cos de Arbo, As Neves, A Cañiza, O Covelo, Crecente, Mondariz, Mondariz Balneario, Pontareas e Salvaterra de Miño, está integrado dentro da Asociación de Desenvolvemento Rural e Integrado das Comarcas de O Condado e A Paradanta (ADRICONPA) que xestiona o LEADER + Condado-Paradanta.

Os obxectivos perseguidos por esta asociación de desenvolvemento son os de:

- Mantemento da poboación no medio rural, mellorando as súas condicións de vida e aproveitando de xeito equilibrado e sostido os recursos dispoñibles.
- A protección e valorización do patrimonio natural e cultural. Dinamización e mellora do tecido socioeconómico do medio rural.
- Impulsar a creación de emprego estable, apoiando o xurdimento de iniciativas empresariais innovadoras, economicamente viables e acordes co medio ambiente.
- Ofrecer maiores posibilidades de futuro á poboación xuvenil e feminina do ámbito de actuación.

Para o que se estableceron unhas accións aglutinadas en torno a un eixo común como é a valorización dos recursos naturais e culturais dispoñibles no territorio, co fin de acadar os obxectivos marcados anteriormente.

EIXO 1 ESTRATEXIAS TERRITORIAIS DE DESENVOLVEMENTO RURAL, INTEGRADAS, DE CARÁCTER PILOTO

- Turismo ecolóxico, agrario e de natureza: dentro desta iniciativa enmarcaranse actividades de turismo alternativo, aloxamentos de alta calidade, sinalizacións, creación de empresas turísticas e outras actividades complementarias.
- Promoción do patrimonio natural e cultural, na que se incluírán actividades de promoción e cohesión.

- Protección, recuperación e xestión de recursos naturais, onde se terán en conta aquelas accións encamiñadas á recuperación de espazos degradados, xestión ecolóxica e utilización de enerxías alternativas.
- Recuperación e difusión do Patrimonio Artístico-Cultural: este apartado abarcará, catalogacións, inventarios, rehabilitacións, infraestrutura de apoio a actividades culturais e de difusión ambiental, así como a recuperación e valorización das tradicións.
- Formación e axuda ao emprego, principalmente vinculado ao medio ambiente e ao patrimonio local.

EIXO 2: COOPERACIÓN ENTRE TERRITORIOS RURAIS

- Proxecto de cooperación interterritorial e transnacional “O RIO MIÑO: fonte de riqueza e desenvolvemento”
- Rede Europea de espazos cinxéticos protexidos
- Proxecto de cooperación interterritorial e transnacional “ALDEAS DE TRADICIÓN”
- Proxecto de cooperación interterritorial e transnacional “TERMALISMO NO MEDIO RURAL”
- Proxecto de cooperación interterritorial “VALORIZACIÓN DO MEDIO NATURAL”.

EIXO 3: INTEGRACIÓN NA REDE ADRICONPA

Integración e participación de forma activa, na Célula de Promoción e Animación de Desenvolvemento Rural, pondo á súa disposición toda a información necesaria sobre as accións xa realizadas ou en curso de realización, así como dos resultados obtidos.

8 ECONOMÍA E SECTORES ECONÓMICOS

Neste apartado imos estudar a economía e os sectores de actividade económica do concello de Salceda de Caselas dende a perspectiva da renda dos seus habitantes e do número e tamaño das empresas que realizan a súa actividade no concello. Para iso empregouse a información estatística sacada do servidos estatístico do IGE, referida a número de empresas e tamaño das mesma (central de balances), así como ao imposto sobre a renda das persoas físicas.

Os apartados nos que se estrutura esta sección son os seguintes:

- Nivel de renda, onde se analizan os principais indicadores de renda do concello, comparándoos cos da área metropolitana, Pontevedra e Galicia. Estes indicadores están

sacados do imposto da renda das persoas físicas, do que se obtén o número de declarantes, a porcentaxe de declarantes por tramo de base imponible do imposto, o rendemento medio declarado e a procedencia das rendas declaradas.

- Sectores produtivos e actividades económica, no que se fai unha análise, sector por sector, das actividades empresariais máis características do concello.

8.1 Nivel de renda e outros parámetros de desenvolvemento

Para o nivel de renda do concello de Salceda de Caselas empregáronse as estatísticas do imposto da renda das persoas físicas subministradas polo IGE. Estas estatísticas correspóndense os exercicios fiscais que van do ano 1999 ao 2003 e nelas podemos observar o número de declarantes, a porcentaxe de declarantes por tramos renda, o rendemento medio declarado no concello e a procedencia das rendas obtidas (traballo, actividades empresariais, actividades profesionais e outros). Os datos obtidos son un indicador dunha porción da renda do concello (a que se declara no imposto da renda) e polo tanto permítenos ter unha referencia sobre o nivel de riqueza, ademais de poder facer comparacións coa AMV, Pontevedra e Galicia, pero hai que ter en conta que dentro do imposto da renda hai importantes conceptos de renda que non están dentro do feito imponible e que polo tanto non están recollidos dentro da definición de base imponible, como son as pensións de invalidez, viuvez ou orfandade, entre outras.

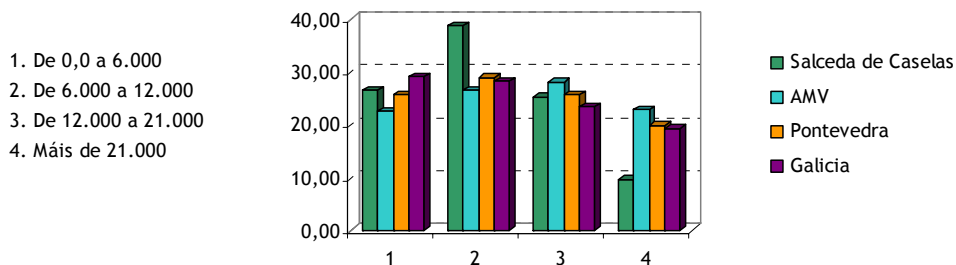
En canto aos outros parámetros de desenvolvemento, aquí imos empregar os índices calculados polo servizo de estudos económicos de La Caixa, como son o nivel económico e os índices de actividade, entre os que están o índice turístico, o índice de restauración e bares, o índice industrial, o índice comercial e o índice de actividade económica.

A) Nivel de renda

O Concello de Salceda de Caselas contaba con 2092 declarantes no ano 2003 o que supuña o 1,18% das persoas declarantes da área metropolitana. Esta cifra estivo a medrar nos últimos anos, pasando dos 1573 do ano 1999, aos 2092, anteriormente comentados, do ano 2001, o que supuxo un crecemento de 519 persoas, é dicir, un 32,99%.

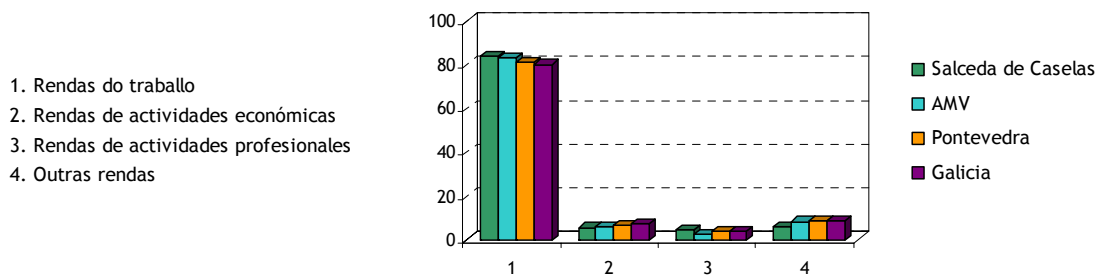
Porcentaxe de número de declarantes por tramos de base imponible
Ano 2003

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos do IGE

Se analizamos a distribución por tramo de renda das persoas declarantes de Salceda de Caselas, podemos observar como a maior parte dos mesmos está nos tramos máis baixos de renda, o que é indicativo dun nivel de riqueza baixo. É dicir, o 65,15% das persoas que fixeron a súa declaración do ano 2003 teñen unha base imponible inferior aos 12.000 €, feito que non pasa no territorio da AMV, nin en Pontevedra nin en Galicia, onde a porcentaxe de declarantes que están por debaixo desta renda non chega ao 60%. Deste xeito o rendimento medio declarado no concello de Salceda de Caselas está moi por debaixo da media da área metropolitana e de Galicia, situándose en 11.250,63 €, o que supón o 71,20% da AMV, o 78,23% de Pontevedra e o 80,93% da galega.

Porcentaxe de rendementos declarados segundo a súa procedencia
Ano 2003

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos do IGE

Por outra banda, se nos fixamos na procedencia das rendas salcedenses, tal e como se aprecia na gráfica anterior, podemos observar como o 83,8% das mesmas proceden do traballo, valor este que está moi parello ao da área metropolitana, Pontevedra e Galicia. Por detrás del, pero xa a moita distancia, están os cualificados como outros, nos que se recollen os producidos pola cesión ou arrendamento de bens ou capitais, entre outros, e que supoñen o 6,23%. Por último as rendas que proveñen de actividades empresariais e profesionais teñen o nivel máis baixo, non pasando ningunha delas do 6%.

B) Outros parámetros de desenvolvemento

Os parámetros de desenvolvemento do concello de Salceda de Caselas foron os seguintes:

Outros parámetros de desenvolvemento
Ano 2003

Concello	Salceda de Caselas	Pontevedra	Galicia
Nivel económico	3	4	4
Índice industrial	17	1792	6159
Índice comercial	11	2085	6088
Índice comercial polo xunto	11	2294	6347
Índice comercial polo miúdo	11	1962	5936
Índice de restauración e bares	9	2056	6499
Índice turístico 2003	1	1137	3095
Índice turístico 1998	1	1158	2959
Índice actividade económica 2003	10	1763	5484
Índice actividade económica 1998	8	1765	5679

Fonte. Anuario económico de España. Servizo de estudos de La Caixa

Nivel económico

No anuario económico do 2005, o servizo de estudos económicos calcula o nivel económico por concello tendo en conta o nivel de renda do mesmo e outros parámetros de desenvolvemento (liñas telefónicas, liñas RDSI e ADSL por habitante, proporción de poboación con estudos superiores sobre, proporción de poboación en postos de traballo cualificados, taxa do total de demandas de emprego sobre a poboación de 15 e máis anos, distancia media de cada concello á súa cabeceira da área comercial ou prezo medio do metro cadrado da vivenda). Estes datos correspóndense co ano 2003.

Este índice ten 10 niveis diferentes:

Niveis	Renda familiar dispoñible por habitante, en euros
1	Ata 7.200
2	7.200 - 8.300
3	8.300 - 9.300
4	9.300 - 10.200
5	10.200 - 11.300
6	11.300 - 12.100
7	12.100 - 12.700
8	12.700 - 13.500
9	13.500 - 14.500
10	Máis de 14.500

O concello de Salceda ten un nivel económico de 3, o que o sitúa no estrato de 8.300 a 9.300 euros, por debaixo do da provincia e da comunidade autónoma, que están no nivel 4.

Índice turístico

Índice comparativo da importancia turística de cada concello, referido a 2003. Obtense en función da cota ou imposto de actividades económicas (IAE), que se basea á súa vez na categoría dos establecementos turísticos, número de habitacións e ocupación anual (todo ou parte do ano); polo que constitúe practicamente un indicador da oferta turística.

O valor do índice indica a participación (en tanto por 100.000) que corresponde a cada municipio sobre unha base nacional de 100.000 unidades (total euros recadación imposto = 100.000).

Para o concello de Salceda de Caselas este índice acadou un valor de 1, o que indicativo do escaso peso que ten o turismo no concello, que por outro lado non conta apenas con infraestrutura no sector, contando con tan só dúas pensións e un casa de turismo rural.

Índice de restauración e bares

A importancia das actividades de restauración e bares (restaurantes, cafeterías, bares, etc.) mídese tamén de xeito comparado (entre comunidades autónomas, provincias e concellos), a través de números índices. O índice de restauración e bares calcúlase en función da cota tributaria (cota de tarifa) do IAE para o ano 2003. A base do mesmo é o total nacional equivalente a 100.000 unidades, de xeito que se reflicte o peso relativo (en tanto por cen mil) do concello dentro do global nacional.

Este índice acadou un valor de 9 no ano 2003, o que é indicativo da baixa actividade do sector. Ademais se comparamos este valor cos de Pontevedra e Galicia, dámonos conta do pouco peso do concello no contexto, xa que sobrepasaron nestes dous territorios os 2000 e 6000 puntos, respectivamente.

Índice industrial

Índice comparativo da importancia da industria (incluída a construción) referido a 2003. Calcúlase en función da cota tributaria (cota de tarifa) do IAE da industria (incluída a construción) e ten como base 100.000 unidades, de tal xeito que o valor do índice reflicte o peso relativo (en tanto por cen mil) da industria do concello dentro do total de España.

O valor deste índice no concello de Salceda de Caselas foi de 17, o que ven a representar a baixa actividade industrial que ten o concello e o pouco peso do mesmo a nivel provincial e autonómico, posto que para Pontevedra e Galicia, o índice superou os 1700 e 6000 puntos, respectivamente.

Índice comercial

O índice comercial subdivídese en dous índices:

- Índice do comercio polo xunto
- Índice do comercio polo miúdo

Estes índices calcúlanse en función da cota tributaria (cota de tarifa) do IAE correspondente ao ano 2003 do comercio polo xunto (índice do comercio polo xunto), do comercio polo miúdo (índice do comercio polo miúdo) e do comercio polo xunto e polo miúdo conxuntamente (índice comercial). O valor do índice reflicte o peso relativo (en tanto por cen mil) da actividade comercial do concello con respecto ao global estatal.

O índice comercial do concello é de 11, sendo igual ao do comercio polo miúdo e ao do comercio polo xunto. Este valor ven indicar a pouca importancia do mesmo no contexto provincial e autonómico, posto que en Pontevedra acadáronse valores que roldan o 2000 e en Galicia a cifra están en torno ao 6000.

Índice de actividade económica

Índice comparativo da actividade económica municipal do ano 2003. Obtense en función do imposto correspondente (IAE) ao total de actividades económicas empresariais (industriais, comerciais e de servizos) e profesionais. O valor do índice expresa dita importancia da actividade económica sobre unha base nacional de 100.000 unidades, equivalente ao total de ditas cotas tributarias empresariais e profesionais.

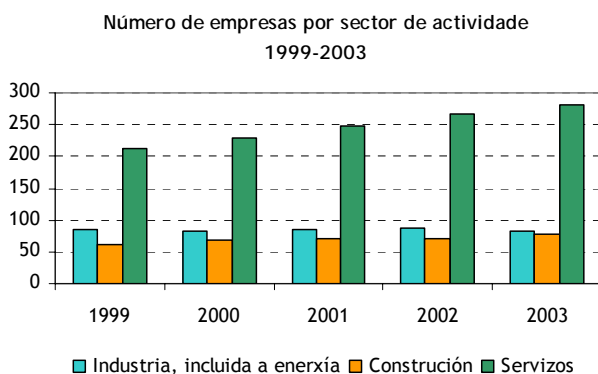
En Salceda de Caselas o índice acadou no ano 2003 un valor de 10, moi lonxe dos presentados por Pontevedra e Galicia, que superaron os 1700 e 5600 puntos, respectivamente. Isto é indicativo do pouco peso relativo do sector industrial do concello dentro do contexto provincial e autonómico.

8.2 Sectores produtivos e actividade económica

Para estudar os sectores produtivos e a actividade económica do Concello de Salceda botouse man das estatísticas do directorio de empresas do IGE, no que se recollen as empresas con sede social en Galicia ou fóra de Galicia que realizan algunha actividade económica no noso territorio. Para iso, as estatísticas recollen información do Imposto de actividades económicas (IAE), do Rexistro Mercantil e do rexistro de contas de cotización e autónomos da seguridade social. Polo tanto non se recolle información sobre determinados sectores ou actividades económicas, como son a agricultura, gandería, caza, silvicultura, pesca e administración pública. Para analizar este sector empregouse o censo agrario de 1999, onde se recolle información diversa sobre as explotacións que o integran.

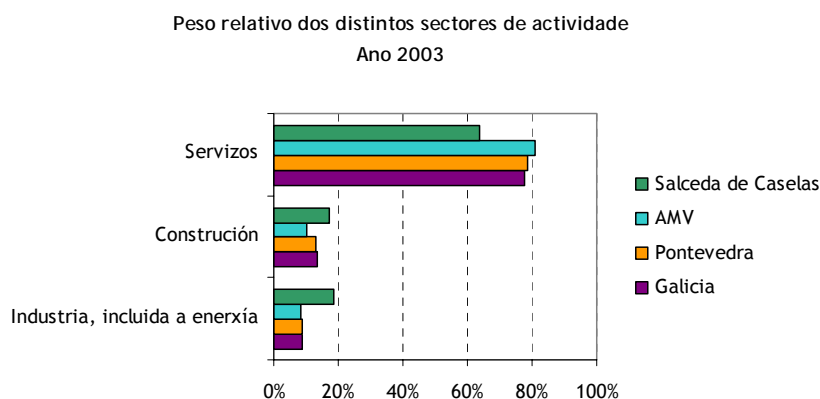

A pesar diso, as estatísticas do IGE proporcionan unha información relevante sobre o número de empresas e o tamaño de cada delas por estrato de asalariados, o que nos vai dar un indicativo da importancia relativa de cada un dos sectores de actividade económica.

O Concello de Salceda de Caselas contaba no ano 2003 con 442 empresas, o que representa o 1,58% do número de empresas da AMV, o que é bastante significativo do pouco peso que ten a economía do concello dentro da área. Malia isto, o número de empresas mantivo unha tendencia alcista durante o período 1999-2003, incrementándose en 85 novas entidades, o que supón un crecemento do 23,81% e representa unha pequena alza na actividade do concello.

A maior parte destas empresas están dentro do sector servizos, que aglutina a 282 empresas, e representa o 63,80% do total. Aínda así, esta proporción é inferior as manifestadas pola área metropolitana (81,16%), Pontevedra (78,42%) e Galicia (77,74%). Por detrás, está a industria (incluíndo a minaría), con 83 empresas o que supón o 18,78% das empresas do concello. E por último, a construción, que conta con 77 empresas e representa o 17,42% do empresariado.

Ademais do número de empresas tamén é importante determinar o tamaño das mesmas. Neste senso cabe dicir que, no ano 2003, o 92,76% das entidades empresariais salcedenses tiñan un tamaño que as podería catalogar como microempresas (0 a 9 asalariados), o 6,79% restante tiña a catalogación de pequena empresa (10 a 49 asalariados) e só había dúas empresa no tramo de 50 a 99 asalariados.

Por outra banda, se nos fixamos na forma xurídica das empresas, temos que os autónomos son maioría, representando o 57,24% do total. Mentres que as sociedades limitadas, que é a outra forma que adoita escoller o empresario do concello, supuña o 36,20%. Ademais, había 8 S.A., 1 cooperativas e 20 empresas con outra forma xurídica.

Resumindo, se queremos caracterizar á empresa tipo do concello de Salceda de Caselas, teríamos que dicir que se trata dun autónomo que realiza unha actividade englobada no sector servizos e que ademais a penas contrata traballadores. Isto trae como resultado un enramado empresarial de pequeno tamaño e cun mercado moi reducido, sendo a escala de actuación practicamente local.

A) Sector primario

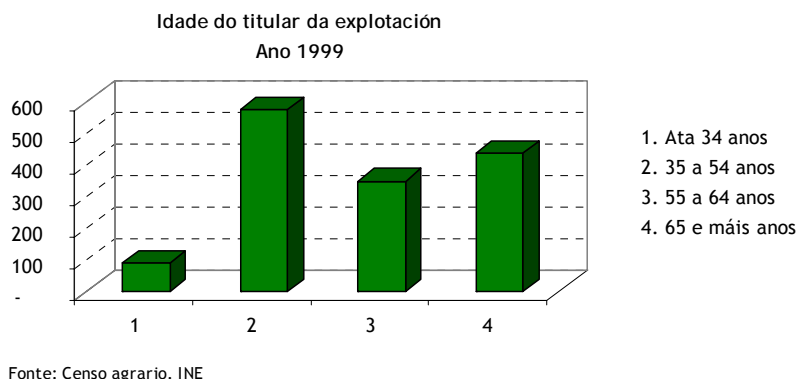
O sector primario comprende as actividades de extracción directa de bens da natureza, sen transformacións. Normalmente, enténdese que forma parte do sector primario a minaría, a agricultura, a gandería, a silvicultura e a pesca.

Para analizar este sector empregáronse os datos do censo agrario de 1999, que aportaron información sobre número de explotacións, idade dos titulares e composición da cabana gandeira. Ademais, para a análise dos subsectores de forestais e tívose en conta os datos da Consellería de Medio Ambiente e para a minaría os da Consellería de Innovación e Industria.

Agricultura e gandería

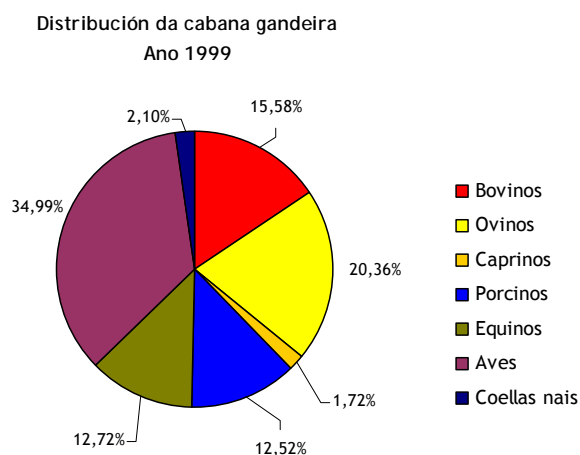
No ano 1999, o censo agrario de Salceda, indicaba que había unhas 1.470 explotacións dedicadas ás labores agrogandeiras, empregando a 2.082 persoas entre titulares (1.456), cónxuxes (539) e axudas familiares (87). Este dato contrasta nun principio co aportado polo censo de poboación e vivenda do ano 2001, onde se dicía que había 129 persoas empregadas na agricultura, pero hai que ter en conta que estas dúas fontes empregan unha metodoloxía distinta e dentro do número que manexa o censo agrario hai moitas persoas que fan da agricultura unha fonte secundaria de ingresos ou que están xubiladas e aínda manteñen unha certa actividade agrogandeira.

En canto aos titulares das explotacións, cabe salientar que o grupo máis numeroso constitúeno os titulares de entre 35 a 54 anos, que supoñen o 39,70% do total. Aínda así, poderíase dicir que a media de idade dos titulares de explotacións é bastante alta, posto que o 54,26% dos mesmos ten máis de 55 anos, e ademais, os menores de 34 anos só representan o 6,04, co que o relevo xeracional non está garantido. Todo isto conforma un panorama onde se está a producir un avellentamento da poboación dedicada ás labores agrarias, ademais do feito de que non existe un relevo xeracional da mesma, o que trae consigo unha situación de abandono das tarefas agrarias e un transvase de emprego cara a outros sectores económicos como poden ser os servizos ou a industria.

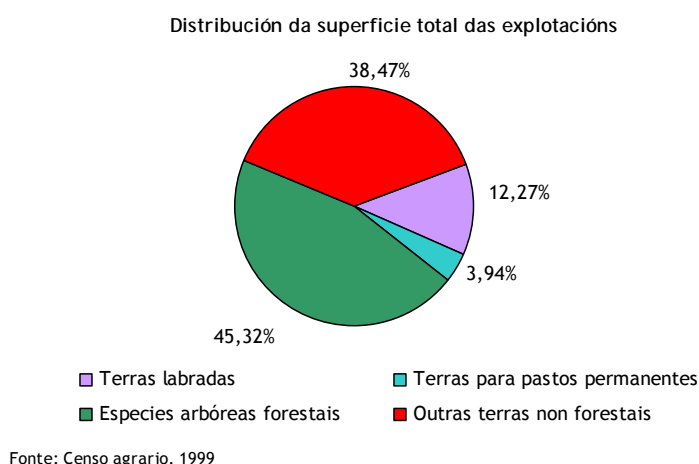
Salceda de Caselas conta cunha cabana gandeira de 1.046 cabezas, onde as aves e os ovinos teñen un peso moi importante, posto que o 34,99% e o 20,36% do gando pertence a este grupo. A este, séguenlle os bovinos (15,58%), os equinos (12,72%) e os porcinos (12,52%). O resto das especies teñen unha importancia bastante residual, constituíndose na maioría dos casos en actividades complementarias da explotación gandeira, é dicir, son unha fonte máis de autoabastecemento.

En conclusión poderíamos dicir que o sector agrogandeiro de Salceda de Caselas ten un marcado carácter de autobastecemento, xa que as explotacións adoitan ter un tamaño pequeno e as súas producións non están orientadas cara o mercado, senón que o fan cara o mantemento da propia explotación.

Forestal

En Salceda de Caselas cóntase con 1.370 ha. dedicadas a superficie forestal, o que ben a significar o 45,32% da superficie agraria do concello e o 38,16% da superficie total do concello.

No que se refire o réxime de propiedade da terra, hai que dicir que a fórmula maioritaria no concello é a da propiedade privada, posto que o monte mancomunado só ocupa o 25,89% da superficie total do concello.

Número e superficie das comunidades de montes veciñais en man común

Concello	Nº CMVMC	Superficie HA.	% respecto á súa superficie
Salceda de Caselas	7	932,00	25,89

Fonte: elaboración propia a partir dos datos da Consellería de Medio Ambiente. Ano 2003

En canto aos traballos forestais, hai que dicir que o concello conta con 10 empresas dedicadas á explotación dos recursos madeireiros. Das que 5 realizan servizos forestais e/ou almacenamento de madeira, 2 traballan o serrado e preparado de madeira e outras 2 desenvolven servizos forestais e/ou explotacións forestais.

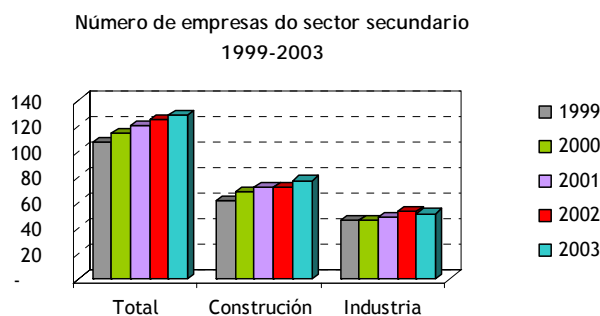

Minaría

Segundo datos da Delegación Provincial da Consellería de Innovación e Industria, no Concello de Salceda de Caselas hai 32 explotacións dedicadas á extracción de minerais. A maior parte destas explotacións dedícanse á extracción de granitos ornamentais, sendo esta unha actividade que ten moita importancia no concello, destacando sobre todo o importante desenvolvemento industrial do polígono do Cerquido, en Budiño, cunha grande explotación de canteiras de granito.

B) Sector secundario

O sector secundario refírese ás actividades que implican transformación de alimentos e materias primas a través dos máis variados procesos produtivos. Normalmente inclúense neste sector a siderurxia, as industrias mecánicas, a química, o téxtil, a produción de bens de consumo, etc., así como, a construción, aínda que, debido á súa importancia, se pode contabilizar aparte. Neste apartado imos facer unha análise do sector desagregando os datos polos subsectores da industria e da construción, e analizando o número de empresas, tamaño e emprego xerado.

Fonte: central de balances. IGE

En Salceda de Caselas o sector secundario está composto por 128 empresas, das que 77 se corresponden coa construción e 51 coa industria. Este sector estivo medrando en número de empresas pasando das 107 ata as 128, o que supuxo un crecemento porcentual do 19,63%. Ademais as dúas actividades estiveron a medrar en emprego, de xeito que no período 1996-2001, a industria incrementou nun 37,28% o número de empregados e a construción nun 36,63%.

Industria

A industria do concello de Salceda de Caselas estaba conformada, no ano 2003, por 51 empresas que aglutinaban o 40,32% de emprego do concello e representaban o 11,54 % do censo empresarial. Este subsector, como xa se comentou anteriormente, estivo medrando no que se refire ao número de empresas e emprego xerado, sendo a taxa de crecemento do 10,87% no período 1999-2003, no caso do número de entidades, e do 37,28% no período 1996-2001, para o emprego xerado polas mesmas.

Estas 51 empresas supoñen o 2,10% do censo de empresas industriais da área metropolitana, o que é significativo do pouco peso que ten a industria salcedense dentro do contexto da área.

Se analizamos a composición deste sector, podemos ver como as actividades se reparten en:

Actividade	Nº de empresas
Industria da alimentación, bebidas e tabaco	8
Industria da madeira e da cortiza	10
Industria do papel; edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	2
Industria da transformación do caucho e materias plásticas	4
Industrias doutros produtos minerais non metálicos	11
Metalurxia e fabricación de produtos metálicos	11
Industria de material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	1
Fabricación de material de transporte	1
Industrias manufactureiras diversas	3

Fonte: central de balances. IGE

Sendo as empresas dedicadas á industria dedicada a fabricación de produtos metálicas, así como a doutros produtos minerais non metálicos as que teñen un maior peso, contando con 11 entidades cada unha. As industria madeireira e da cortiza tamén teñen a súa importancia dentro do sector industrial, contando con 10 empresas.

As empresas que compoñen este sector teñen unha dimensión moi reducida posto que o 76,47% delas teñen menos de 9 empregados, podendo cualificarse como microempresas. O resto das empresas poden ser cualificadas como pequenas empresas posto que o 21,57% delas pasa dos 50 empregados, e soamente hai unha situada no tramo de entre os 50 e os 99 empregados.

En canto á forma xurídica, a máis empregada polo empresariado deste sector foi a de sociedade limitada, que supuña o 52,94% do total, mentres que os autónomos representaban o 31,37%. Ademais había 6 sociedades anónimas e 2 sociedades personalistas (comunidades de bens e outros).

Construción

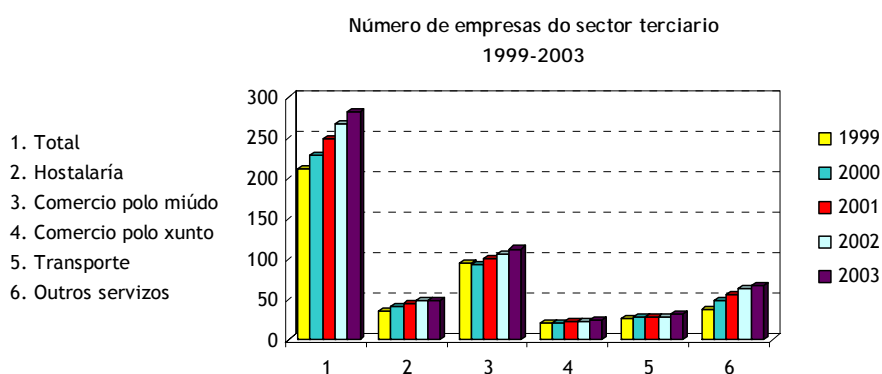
O sector da construción do concello de Salceda de Caselas está composto por 77 empresas, que aglutinan ao 17,47% dos ocupados do concello e supoñen o 17,42% do censo empresarial. Ao igual que a industria, este sector estivo a medrar nos últimos anos tanto en emprego como en número de empresas, en emprego o crecemento foi do 36,63% no período 1996-2001, mentres que o incremento do censo empresarial foi do 9,84 % entre o ano 1999 e o 2003.

As empresas de Salceda de Caselas que integran este sector dedícanse fundamentalmente a instalación de edificios e obras e a construción xeral de inmobles e obras de enxeñaría civil, tendo un tamaño bastante reducido, posto que o 87,01% non contrata máis de 9 empregados, e o 12,99% restante non pasa dos 50 empregados.

En canto á forma xurídica, a de sociedade limitada e a de autónomos son as máis escollidas, co 49,35% e o 42,86% dos casos. Tamén existen 2 sociedades anónimas e outras 2 catalogadas como outras (comunidades de bens, sociedades personalistas, etc.)

C) Sector terciario

O sector terciario engloba as actividades que utilizan distintas clases de equipos e de traballo humano para atender as demandas de transporte, comunicacións e actividades financeiras como a banca, a bolsa, os seguros, etc. Para estudar este sector ímolo subdividir en 5 subsectores: hostalaría, comercio polo miúdo, comercio polo xunto, transporte e outros servizos (que inclúe actividades inmobiliarias, intermediación financeira, educación, sanidade e servizos prestados a comunidade).

Fonte: central de balances. IGE

Neste sector a actividade que conta cun maior número de empresas era no ano 2003 o do comercio polo miúdo con 112, seguida dos outros servizos (seguros, intermediación financeira, etc.) con 67, a hostalaría con 48, do transporte con 231, e do comercio polo xunto con 24.

En canto ao emprego, hai que dicir que no censo de poboación do 2001 a poboación ocupada nos servizos supuña o 39,35% do total, o que representa o segundo sector de actividade do concello por volume de emprego. Ademais, durante o período o sector estivo a medrar en volume de emprego, sendo a cifra do 2001 un 80,93% maior que a do 1996.

De observar a evolución do sector en número de empresas, pódese ver como durante o período 1999-2003 o número de empresas experimentou un aumento, posto que pasou de 212 a 282 empresas, o que supón unha medra do 33,02%. Dentro do sector as subas producíronse en todos os sectores, sendo estas: na hostalaría (+13), no comercio polo miúdo (+17), no comercio polo xunto (+4), nos transportes (+5) e nos outros servizos (+31).

En canto ao tamaño das empresas do sector, pódese dicir que a maioría das empresas do sector son microempresas posto que o 98,58% non pasa dos 9 asalariados e o 1,42% restante está no intervalo de 10 a 19 asalariados. Isto configura un panorama onde o autoemprego é a tónica dominante, posto que a forma xurídica que predomina é a de autónomo con 196 empresas, o que representa o 69,50% do total, mentres que as sociedades limitadas, que é a outra forma máis elixida, representaban o 25,53%.

Hostalaría

No subsector da hostalaría están recollidos os hoteis, pensións, cámpings, restaurantes, establecementos de bebidas (bares e cafeterías), así como os comedores colectivos. Este subsector integra a 48 empresas, o que supón o 17,02% do censo de empresas de servizos do concello. Ademais a hostalaría estivo crecendo en número de empresas durante o período 1999-2003, pasando de 35 a 48, o que supuxo unha medra do 8,57%, converténdose no subsector que menos creceu dentro do terciario.

As empresas de Salceda de Caselas que compoñen este subsector no ano 2003 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Hoteis	1
Cámping e outros tipos de hospedaxe de curta duración	2
Restaurantes	10
Establecementos de bebidas	32
Comedores colectivos e provisión de comidas preparadas	3

Fonte: central de balances. IGE

O tamaño que soen ter estas empresas é reducido posto que o 100% delas non pasa dos 9 asalariados, polo que se poden catalogar como microempresas. Ademais, se nos fixamos na forma xurídica temos que o 77,08% das mesmas están en mans de empresarios autónomos.

Comercio polo miúdo

O subsector do comercio polo miúdo engloba as actividades de venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor, comercio polo miúdo, agás o comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, así como, a reparación de efectos persoais e utensilios domésticos.

O subsector ocupa o primeiro lugar en número de empresas dentro do sector servizos, con 112, e ademais no período 1999-2003 estivo incrementando o número de empresas, pasando de 95 a 112, o que supuxo unha suba do 17,89%.

As empresas de Salceda de Caselas que compoñen este subsector no ano 2003 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Venda de vehículos de motor	2
Mantemento e reparación de vehículos de motor	11
Venda de repostos e accesorios de vehículos de motor	2
Venda polo miúdo de carburantes para a automoción	1
Comercio polo miúdo en establecementos non especializados	21
Comercio polo miúdo de alimentos, bebidas e tabaco en establecementos especializados	18
Comercio polo miúdo de produtos farmacéuticos, artigos médicos, beleza e hixiene	1
Outro comercio polo miúdo de artigos novos en establecementos especializados	41
Comercio polo miúdo non realizado en establecementos	14
Reparación de efectos persoais e utensilios domésticos	1

Fonte: central de balances. IGE

En canto ao tamaño das empresas deste sector, cabe dicir que o 98,21 das mesmas poden ser catalogadas como microempresas, posto que non pasan dos 9 asalariados. Ademais, se nos fixamos na forma xurídica temos que o 72,32% teñen a consideración de autónomos, polo que se podería dicir que o autoemprego constitúe a característica básica deste subsector.

Comercio polo xunto

O subsector do comercio polo xunto engloba as actividades de intermediarios do comercio, comercio polo xunto de materias primas agrarias e de animais vivos, comercio polo xunto de produtos alimenticios, bebidas e tabaco, comercio polo xunto de produtos de consumo, distintos dos alimenticios, comercio polo xunto de produtos non agrarios semielaborados, chatarra e produtos de refugallo, comercio polo xunto de maquinaria e equipo e outro comercio polo xunto.

O subsector ocupa o último lugar en número de empresas e durante o período 1999-2003 estivo crescendo en número empresas, pasando de 20 a 24, o que supuxo un aumento do 20%.

As empresas de Salceda de Caselas que compoñen este subsector no ano 2003 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Intermediarios do comercio	5
Comercio por xunto de materias primas agrarias e de animais vivos	3
Comercio por xunto de produtos alimenticios, bebidas e tabaco	10
Comercio por xunto de produtos non agrarios semielaborados, chatarra e produtos de refugallo	4
Outro comercio por xunto	2

Fonte: central de balances. IGE

En canto ao tamaño das empresas deste sector, cabe dicir que o 95,85% poden ser catalogadas como microempresas, posto que non pasa dos 9 asalariados. Ademais a forma xurídica máis elixida é a de autónomo (54,17%), seguida das sociedades limitadas (41,66%).

Transporte

O subsector do transporte engloba as actividades de transporte terrestre, transporte por tubos, transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores, transporte aéreo e espacial, actividades anexas aos transportes, actividades de axencias de viaxes, e actividades de correos e telecomunicacións.

Este subsector conta con 31 empresas e mantivo unha senda ascendente no censo empresarial durante o período 1999-2003, posto que pasou de 26 a 21 empresas, o que supuxo un aumento do 19,23%.

As empresas de Salceda de Caselas que compuñan este subsector no ano 2002 repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Outros tipos de transporte terrestre	30
Actividades postais e de correo	1

Fonte: central de balances. IGE

As entidades que están dentro doutros transportes refírense a empresas que realizan transporte por estrada por medio de camiós ou tráileres, polo tanto estamos a falar de empresarios autónomos que teñen o seu propio vehículo e realizan traballos para outras empresas. Estes empresarios non soen contratar asalariados e, polo tanto, tratase dunha forma de autoemprego.

Outros servizos

O subsector de outros servizos engloba as actividades de intermediación financeira, actividades inmobiliarias e de alugueiro, servizos empresariais, educación, actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais, outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade, así como actividades de prestación de servizos persoais.

Este subsector ocupa o segundo lugar dentro do sector servizos e durante o período 1999-2003 foi o que experimentou un maior crecemento, pasando de 36 a 67 empresas, o que supuxo unha medrada do 86,11%.

As empresas de Salceda de Caselas que compoñen este subsector repártense nas seguintes actividades:

Actividade	Nº de empresas
Actividades auxiliares da intermediación financeira	6
Actividades inmobiliarias	14
Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e utensilios domésticos	3
Actividades informáticas	5
Outras actividades empresariais	14
Educación	2

Fonte: central de balances. IGE

Actividade	Nº de empresas
Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	6
Actividades de saneamento público	1
Actividades recreativas, culturais e deportivas	7
Actividades diversas de servizos persoais	9

Fonte: central de balances. IGE

En canto ao tamaño das empresas, temos que dicir que o 100% delas non pasa dos 9 asalariados, polo que se poden catalogar como microempresas. Ademais se nos fixamos na forma xurídica das mesmas, temos que o 56,72% son autónomos, o 35,82% son sociedades limitadas e tan só hai 5 que están clasificadas como outra forma xurídica (comunidade de bens, sociedade colectiva, etc.).

9 TERCEIRO SECTOR

Segundo datos facilitados polo concello de Salceda de Caselas, en xaneiro de 2006, o concello contaba con 43 asociacións inscritas no seu rexistro. Segundo a tipoloxía recollida no cadro, a maioría son e “asociacións culturais”, cun total de 15 e “asociacións deportivas”, que suman 8. Rexístranse 6 dentro da categoría “Outras”, 5 “Asociacións de veciños” e 5 “Xuvenís”. Hai 2 asociación de pais e nais de alumnos/as. E, por último, 1 encadrada na categoría de “Mulleres” e 1 na categoría de “3ª idade-xubilados/as e pensionistas”

Tipoloxía e número de asociacións non lucrativas en Salceda de Caselas
Ano 2006

Tipo de asociación	Nº de asociacións
Culturais	15
Deportivas	8
Outras	6
Veciños	5
Xuvenís	5
3ª idade, xubilados/as e pensionistas	2
De pais e nais de alumnos/as	1

Fonte: Concello de Salceda de Caselas

Tipoloxía e número de asociacións non lucrativas en Salceda de Caselas
Ano 2006

Tipo de asociación	Nº de asociacións
Mulleres	1
TOTAL	43

Fonte: Concello de Salceda de Caselas

10 DAFO XERAL DE SALCEDA DE CASELAS

DEBILIDADES	AMENAZAS
<ul style="list-style-type: none"> • Dispersión da poboación • Monocultivo forestal de especies traídas de fóra (eucalipto e piñeiro) en detrimento das autóctonas, o que xera un aproveitamento pouco sostible dos recursos naturais • Existencia de poucos espazos naturais protexidos • Escaso aproveitamento dos recursos patrimoniais • Dispersión dos recursos patrimoniais e arqueolóxicos • Falta de sensibilización da poboación local para a conservación dos bens naturais e patrimoniais do concello • Escasa sensibilidade do organismo municipal ante determinadas actuacións contra o medio ambiente • Insuficiencia dos equipamentos existentes e dos servizos sociais para a poboación moza e maior • Falta dun planeamento urbanístico que regule e oriente de forma ordenada o crecemento do territorio • Sector turístico pouco desenvolvido: pouca oferta hoteleira e hostaleira, escaso aproveitamento dos recursos, e baixa profesionalización • Escaseza de servizos públicos que atendan as necesidades da poboación local e específicos para a poboación inmigrante e emigrante retornada • Avellentamento continuo de poboación e caída da natalidade • Baixo nivel formativo da poboación en xeral, con maior incidencia no colectivo feminino • Existencia dun importante número de vivendas baleiras • Escaso número de vivendas en alugueiro • A poboación local identifica como principais problemas as malas comunicacións, a escaseza de zonas verdes e a falta de limpeza nas rúas • Excesiva dependencia do sector servizos e do sector industrial • Altas taxas de temporalidade e estacionalidade no emprego feminino • Escasas oportunidades de emprego para as mulleres que se ven relegadas a traballos precarios e de baixa remuneración no sector servizos 	<ul style="list-style-type: none"> • A Presión demográfica que exerce a cidade de Vigo e a súa área metropolitana máis próxima • Explotación irracional dos recursos forestais e aumento dos incendios • Impacto negativo na construción de infraestruturas viarias • Inexistencia de medidas por parte das administracións que favorezan a fixación de poboación nova no rural • Inexistencia de medidas por parte das administracións que favorezan a fixación de poboación nova no rural • Maior competitividade no sector turístico que trae aparelado un aumento das exixencias por parte dos visitantes en temas de aloxamento, restauración e servizos públicos e de ocio e lecer • descoordinación entre administracións competentes en materia de turismo (Xunta-Deputación-Concello) • Falta dunha visión de Mancomunidade que leve a desenvolver actuacións conxuntas entre os diferentes concellos en temas relacionados co transporte, turismo, ordenación do territorio, oferta de servizos, etc.

<ul style="list-style-type: none"> • Ascenso do número de parados debido a unha evolución negativa peor que a do contorno • Avellentamento e abandono das actividades agrogandeiras sen que haxa relevo xeracional que determina unha baixa ocupación no sector • Baixo nivel de renda dos residentes • Baixo nivel de actividade económica • Falta de profesionalización na xestión das comunidades de montes • Baixo número de empresas que ademais teñen un tamaño bastante reducido • Existencia dun mercado minifundismo e de pequenas producións hortofrutícolas orientadas cara o autoconsumo • Minifundismo e dispersión das zonas de viñedo que afecta á súa produción e rendibilidade • Desaproveitamento das axudas en materia de promoción do emprego e desenvolvemento local • Insuficiencia de persoal técnico estable dedicado ás tarefas de desenvolvemento local 	
FORTALEZAS	OPORTUNIDADES
<ul style="list-style-type: none"> • Zona próxima con Portugal • Existencia de grandes superficies forestais • Existencia de espazos naturais nos que aínda perdura a vexetación autóctona, como son as carballeiras de Santo Estevo de Budiño e as marxes do río Salceda • Importante rede hidrográfica cunha boa calidade das augas así como un rico valor ecolóxico, natural e etnográfico • Condicións climáticas idóneas para os cultivos hortofrutícolas e vitivinícolas que se desenvolven sobre todo na parte central • Existencia dunha intensa rede de camiños e pistas de monte desaproveitadas para uso de actividades de contacto coa natureza • Existencia de recursos patrimoniais ben conservados e de especial interese cultural e arqueolóxico (pazos, muíños, pontes, igrexas, castros, mámoas, etc.) • Importante oferta gastronómica e enolóxica (lamprea, angulas, anguías, salmón, viño,...) • Desenvolvemento de xornadas e festas de degustación dos produtos locais • Proximidade a zonas de importante atracción turística 	<ul style="list-style-type: none"> • Posibilidade de converterse nunha zona residencial da área de Vigo • Integración na futura Área Metropolitana de Vigo • Proximidade de mercados importantes, como son os de Vigo e Pontevedra, para a provisión de produtos agrarios • Diversificación da oferta turística da área metropolitana, centrada basicamente no turismo vinculado ao mar, ofrecendo espazos naturais con recursos etnográficos de interese • Cambio nas orientacións da poboación que busca turismo de calidade, interior e de natureza, fronte a outras áreas masificadas e orientadas ao turismo costeiro • Existencia de Leis para garantir, conservar e velar pola defensa do patrimonio etnográfico, arqueolóxico e natural • Cambio na orientación das políticas desenvolvidas na Administración Autonómica primando as relacionadas co desenvolvemento rural sostible • Existencia de políticas públicas que favorecen a inserción laboral de mulleres

<ul style="list-style-type: none"> • Rede de estradas non moi densa pero suficiente para comunicar todos os núcleos do concello • Baixa densidade demográfica fronte a outras áreas máis urbanizadas • Aumento da poboación debido a uns saldos vexetativo e migratorio positivos • Aumento da poboación inmigrante • O concello estase a converter en receptor de poboación que provén doutros puntos da xeografía pontevedresa • Taxas de actividade e ocupación por riba das do contorno • Existencia dun importante número de empresas que se dedican á explotación forestal • Existencia de zonas de cultivo de viñedo que están dentro da denominación de orixe Rías Baixas • A minaría (canteiras de granito) constitúe unha importante fonte de emprego e ingresos • Importancia do comercio de proximidade • Importante número de asociacións, sobre todo culturais e deportivas • Sensación de seguridade e tranquilidade por parte da poboación local • Pertenza á ADR da comarca do Condado-Paradanta que desenvolve un LEADER + • Existencia do proxecto CONTA CON ELAS da MAIV dirixido a mellorar a inserción laboral da muller 	<ul style="list-style-type: none"> • Existencia de políticas autonómicas e plans de fomento do autoemprego a nivel local, a través de cursos de formación e axudas para creación da propia empresa • Existencia de políticas autonómicas e plans de fomento do autoemprego a nivel local, a través de cursos de formación e axudas para creación da propia empresa • Existencia de políticas autonómicas de conciliación da vida familiar e laboral • Existencia de políticas autonómicas e plans de fomento do autoemprego a nivel local, a través de cursos de formación e axudas para creación da propia empresa • Existencia de políticas autonómicas que promoven a revitalización de zonas comerciais urbanas
--	--

11 PROPOSTAS E ACTUACIÓNS

1. Planificación, a través dos plans de ordenación do monte e a profesionalización das comunidades de montes, para un aproveitamento sustentable dos recursos forestais, á rexeneración das áreas degradadas polos incendios forestais e a actuación humana, á repoboación e substitución das especies arbóreas foráneas por especies autóctonas, con especial incidencia nas áreas de especial interese natural.
2. Realización dunha campaña de sensibilización dirixida á poboación local para promover a revalorización dos recursos propios.
3. Sinalización dos recursos de especial interese patrimonial e natural.
4. Recuperación e mellora da vexetación de ribeira do Río Caselas.
5. Promoción para crear algunha figura de protección ambiental, tanto nas carballeiras de San Estebo de Budiño como das ribeiras do río Caselas.

6. Acondicionamento de zonas nos río Caselas para a práctica de deportes acuáticos (pesca, descenso de canóns, ...), así como de zonas de baño e áreas recreativas.
7. Estudo da viabilidade para pór en marcha unha “rede de vivendas rurais” en alugueiro para mozos e mozas, como fonte de recursos complementaria das explotacións agrarias e como medida dirixida á fixación e atracción de poboación no concello.
8. Aproveitamento e recuperación da intensa rede de camiños e pistas para a creación de sendeiros naturais que comuniquen os diferentes recursos.
9. Creación de material de difusión e dunha campaña de promoción dos recursos do territorio, con especial incidencia na utilización de novas tecnoloxías (internet, asistencia a feiras, etc.).
10. Promoción das festas gastronómicas locais cunha maior implicación do sector hostaleiro, tanto na planificación como no desenvolvemento das mesmas.
11. Estudo de necesidades para a implantación de servizos sociais para a infancia, poboación maior, poboación inmigrante, emigrantes retornados, etc.
12. Recuperación e rehabilitación das vivendas de especial interese arquitectónico e próximas a algún tipo de recurso para o deseño de produtos turísticos e creación de infraestruturas hoteleiras (casas rurais, hoteis con encanto, etc.).
13. Establecemento de políticas que faciliten o acceso á vivenda en propiedade ou alugueiro á xente moza.
14. Deseño e desenvolvemento dun planeamento urbanístico no que se contemplan medidas medioambientais e se teña en conta unha previsión de crecemento da poboación axustada á realidade.
15. Creación dunha liña de axudas para a reconstrución e rehabilitación das vivendas tradicionais, respectando a tipoloxía da súa edificación.
16. Establecer programas formativos e de emprego nos que a poboación feminina sexa a principal beneficiaria das accións.
17. Análise das necesidades das carencias de formación na man de obra en relación coas demandas do empresariado local para o desenvolvemento de accións formativas en cooperación coas asociacións empresariais e sindicais.
18. Incentivar ás empresas cara unha maior estabilidade no emprego mediante a difusión das medidas de promoción de emprego estable.
19. Desenvolvemento da concentración parcelaria para favorecer a posta en marcha de explotacións máis viábeis segundo o mercado actual co fin de evitar a degradación dos solos agrarios.

20. Fomento do cooperativismo dentro do sector vitivinícola e hortofructícola para aumentar a súa profesionalización e, consecuentemente, a súa produción e rendibilidade.
21. Creación dun banco de terras que favoreza o acceso a elas por parte das persoas que desexen desenvolver novas iniciativas agrogandeiras.
22. Realización de accións de dinamización e formación no sector vitivinícola que posibiliten unha profesionalización da man de obra e dos produtores locais.
23. Realización de campañas de promoción dos produtos locais (viño, lamprea, angulas, anguías, salmón,...) que lle posibiliten a saída a novos mercados e polo tanto permitan un incremento da produción e dos ingresos do sector.
24. Creación dun programa de xestión municipal para fomentar o aproveitamento dos recursos forestais, que actualmente se atopan reducidos á explotación madeireira.
25. Contar cun grupo organizado e estable durante todo o ano de persoas formadas e capacitadas para levar a cabo medidas de prevención e extinción de incendios forestais.
26. Fomento das actividades e oficios artesanais como unha actividade alternativa de emprego para a poboación moza a través da creación ou recuperación de obradoiros.
27. Reorientación das explotacións agrogandeiras cara o mercado de traballo a través de concentración das terras, fomento do cooperativismo e orientación das producións cara o mercado para favorecer o relevo xeracional no campo.
28. Creación dun selo de calidade e distintivo dentro das actividades vinculadas ao desenvolvemento do turismo local (actividades de ocio e cultura, restauración, comercio, etc.) e da área de Vigo.
29. Aproveitamento das axudas autonómicas para a mellora e modernización do comercio para realizar un estudo do sector e levar a cabo accións encamiñadas ao acondicionamento da zona comercial do casco urbano de Salceda, así como á profesionalización dos comerciantes.
30. Posta en marcha de foros de participación cidadán nos que constitúan unha canle de comunicación entre a cidadanía e os poderes políticos de cara a recoller as inxerencias e propostas da poboación e que poidan aportar solucións ás problemáticas veciñais.
31. Contratación de persoal técnico para o desenvolvemento de servizos de orientación laboral e desenvolvemento local.
32. Estudo da viabilidade para a creación dun viveiro de empresas no que os novos emprendedores poidan establecerse durante os primeiros anos de vida da súa empresa.
33. Aproveitamento das accións do proxecto Conta con elas, e das axudas autonómicas para promover unha maior integración da muller ao mercado de traballo.

